Michel Zévaco

KORKUSUZ JAN

MİCHEL ZÉVACO SERİSİ

KORKUSUZ JAN

HAMLE MATBAASI
Cağaloğlu Büyük Milâs Han No. 34
İSTANBUL — 1968

MİCHEL ZÉVACO

KORKUSUZ JAN

Çeviren

AYŞE BİNNAZ

İNKILÂP VE AKA
KİTABEVLERİ KOLL. ŞTİ.
İstanbul, Ankara Cad. No. 95

I

PASAVAN'IN SEYAHATİ

Pasavan Şövalyesi, bütün canlılığını mahveden bir ümitsizlik içinde, Paris surlarının dışına çıkmıştı.

Hayat hakkında az bilgiye sahip olduğundan felâketi büyültüyordu.

Dünyada düzelemiyen bir tek şey ölümdür. Geri kalan her şey tamir olabilir, küçülür, yatışır; çünkü insan düşüncesi kendine bir sığınak bulmakta mahirdir, bir kulübe için azami gayret sarfetmekten kaçınmaz. Ruhumuzda her şey çatırdarken, fikirlerimiz kurduğu saraylardan atılınca terk etmiye razı olup bir kulübeyle de iktifa eder. Pasavan bunu bilmiyordu. Ne bilirdiki zaten? Hiç fazla bir şey değil, ve bilmemekle de daha mes'uttu.

Krala verdiği randevuya yetişememiş olmak ona bir felâket gibi geliyordu. Şerefi mahvolmuştu. Bilmiyordu ki, ona yetişebilse, hakiki mazereti olmasa dahi Odet onu bir bakışta affederdi.

Pasavan Parise dönmiye karar verdi. Atına binip kararlı bir şekilde kuzey istikametine yöneldi. İhtirasın sevk ettiği insan işte böyle karar kılar. Okuyucu kendini tetkik neticesi bu hâdiseyi müşahade eder. Pasavan ata binince şöyle düşünüyordu:

«Beş param yok, müthiş bir cinayetle itham ediliyorum. Kraliçenin intikamı ve Burgonyalı Jan'ın adamları beni takip ediyor.

Beni kurtaran kral ve bana itimat eden genç kız tarafından hakir görülüyorum, öyleyse ben de Parise döner, kendimi öldürtürüm.»

Ayni anda Damartinin yolunu tuttu. Sağlam mantığının altında kalan mânasızlık hakkında Pasavan kendi kendine hiç bir açıklamada bulunmadı.

Damartin'e gelince beş parası olmadığının acı bir hakikat olduğunu tekrar hissetti. Midesi kazınıyordu, açtı.

Bir hanın kapısında durup yemek kokularını içine çekti. Kapıda güzel bir kız duruyordu. Delikanlıyı beğendiğini gizlemiyen bir hali vardı. Şövalye konuşmayınca kız taarruza geçti:

— Burası memleketin en iyi hanıdır, güzel yüzbaşım. Siz ne arıyorsunuz

— Vilerse giden yolu, diye attı.

— Ya! Öyle mi? diyerek kolunu uzattı şöyle bir istikamete, ve ilâve etti:

—Fakat öğle yemeğini yemeden Vilerse kadar gidemezsiniz.

— Ben de bunu düşünüyordum zaten... Atından indi, soğuk rüzgâr iliklerine kadar işlemişti. Açık kapıdan içerde yanan ateş onu çağırıyordu. Kalbi burkuldu. Hancı kızın güzel gözleri ona teselli vadediyordu.Ne yapabilirdi?. Siz olsanız ne yapardınız? Şişko oğlana atını teslim edip içeri girdi. Kendini büyük ocağın yanındaki masada buldu. Aman yarabbim ne güzeldi bu his. Hiç bir şey düşünmek istemiyordu.

Güzel kız önüne fevkalâde bir omlet getirmişti, mis gibi kokuyordu. Av eti bir harikaydı.

Garni, ormandan toplanmış mantarlar hususî şekilde pişirilmişti. Bir şişe şarap hayatı daha pembe gösterdi. Aklına gelen bir şey onu büsbütün keyiflendirdi.

— Şapkanın kordelesini tutan bu gümüş iğneye ne ihtiyacı var sanki.. Onsuz da yaşarım. Hey! Güzel kız! Dinle beni! Beş param yok. Tamam mı?... Ama surat asma, tatlı bakışın beni takviye ediyor, devam et, bak sana para yerine atımın ve kendimin yemek bedeli olarak şu gümüş iğneyi vereceğim ne dersin?

Hancı kız iğneyi tetkik ettikten sonra:

— Bu fiyata bir yemek daha yemek hakkınızdır dedi. Dürüst bir insandı çünki.

— Öyleyse heybenin birine arpa, ötekine ekmek, et ve şarap doldur... Böylece ödeşiriz.

— Emredersiniz efendim.

Yarım saat sonra Pasavan yola çıktı.

Hancı kız gülümsiyerek onu geçirdi.

Vilerse varınca hanı ve hancıyı unutmuştu artık. Bu şehirde oyalanmayıp Orlean Dükünün Şatosuna gitti. Çünki, Fransa Kralının oraya sığındığını zannediyordu.

Hava kararmıştı. Gökyüzü kar topluyordu. Çok soğuktu. Eldiven içindeki elleri donmuştu. Müteessirdi. Yaşamak istiyordu, halbuki etraf ölü kokuyordu. Böyle düşüncelere dalışı ona yolunu şaşırttı. Bir sırta tırmandı. Yüzyıllık ağaçların yaprakları düşmüştü, yalnız çınarların üstünde kızıl yapraklar vardı. Oduncular istif yapıyordu. Pasavan onlara sordu:

— Neredeyim acaba?

Bir oduncu cevap verdi:

— Volian'da efendim.

— Orlean dükünün şatosundan uzakta mıyım?

Zayıf ve ihtiyar bir adam şöyle konuştu:

— Bu tarafa bakın efendim, gözleriniz kuvvetliyse tarassut kulelerini seçersiniz.

Pasavan gösterilen tarafa bakınca beyaz bir yığın taşı farketti. Atından indi.

Oduncülardan biri şöyle söyledi:

— Efendim hava karardı, yağmur da yağacak. Kulübemizde misafir olmayı kabul eder misiniz acaba?

Pasavan başını salladı. Elini cebine götürünce parası olmadığını hatırlayıp yüzü kızardı. Oduncu avucunu açmıştı bile.

— Ben fakir bir şövalyeyim, bugün kabul edemem başka zaman inşallah.

— Siz nasıl isterseniz, efendim.

Selâmlayıp uzaklaştılar — Şövalye yalnız kaldı. Gece olmuştu. Uzaklarda hiç bir şey görülmüyordu. Fakat.

— O, orada, diye düşünüyordu.

Atının kişnemesiyle kendini toparladı. Hava soğuktu. Gece karanlıktı titriyordu. Oduncunun dediği gibi yağmur yağıyordu. Pasavan atını ağaçların altına çekti. Eğerini çıkardı; üstünü örttü ve arpasını verdi.

Onu okşıyarak:

— Haydi bakalım, artık iyileştin, soyguncular seni de beni de az hırpalamadılar, ama sen de ben de mukavemetliyiz. Hem soyguncuların aleyhinde konuşmamalıyız!

At arpasını çiğniyordu. Pasavan da imreniyordu. Etrafına bakındı. Yerden bir duman çıkıyordu. Yaklaşınca, oduncuların bıraktığı bir ateş olduğunu farketti. Külleri eşeleyip tahta parçası koydu, üfledi ve bir alev parladı.

Pasavan heybesinden etini, ekmeğini ve şişesini çıkarınca en dipte gümüş iğneyi buldu. Güzel hancı kız fakir şövalyenin yemeğini ödemesini istememişti!

Volian yaylasında gecenin sessizliği içinde yapayalnız yağmur altında, alevin karşısında yemiye başladı. Kocaman bir ağaca yaslanmış bir kütük üstüne oturmuştu. Kocaman paltosuna bürünmüş, karnı doyunca ayaklarını uzatıp uyumuştu.

Sabah ürpertileri Pasavanı uyandırdı. Silkinip Şatoya doğru baktı.

Kararı uyurken almıştı herhalde, atını eğerledi ve yokuş aşağı inmiye başladı. Bir kaç kulübenin önünden geçip bir hana vasıl oldu. Atını orda bıraktı.

Pasavan Şatoya çıktı. Asma köprü inikti. Şövalye onu arızasız olarak geçti. Kalede hiç bir müdafaa hazırlığı görülmüyordu.

Şövalyeye her şey sakin göründü.

Yanlız ikinci kapıda Armanyak kontunun armasını taşıyan adamlar tarafından durduruldu. Ardına kadar açık kapıdan gotik dehlizi, dipteki merdivenler, taştan hayvan heykellerini görüyordu. Üçyüze yakın muhafız gidip geliyordu. Sakin vaziyet kayboldu. Adamlardan bazıları Orlean armasını taşıyordu. Hemen hepsinde beyaz vardı. Bu Armanyak dükünün nişanesiydi.

Kapıya bakan bir subay, delikanlıyı görünce terbiyeli bir şekilde ne aradığını sordu.

Pasavan:

— Kralla görüşmek isterim, acaba mümkün mü? dedi.

— Krala mı? Şaka ediyorsunuz mösyö, bugün kral kendi sarayındadır.

— Ne? Kral Sen Pol Sarayında mı? Buraya Matmazel Şandiverle beraber gelmediler mi

Subay cevap verdi:

— Efendim burada yalnız asîl bir dul eşine ağlıyor, korkunç bir şekilde öldürülen eşine. Bu asîl beylerse caniyi bulup intikam almayı düşünüyorlar. Öyleki gitseniz iyi olur... fakat......? bir şüphe gelmişti adama.

Pasavan kızmıştı.

— Ne demek? fakat......

Subay düşünüyordu:

— Bu Burgonya dükünün casusu olmasın sakın?

Şövalyeye yeni bir fikir gelmişti.

— Orlean düşesiyle görüşebilir miyim acaba? Asîl eşi hakkında kendine bazı malûmat verebilirim. Kralın ve Odetin Orlean Şatosuna gelmediklerini duyunca. Şövalye hayal kırıklığına uğradı. Ama diğer yanda başkasının refakatinden istifade etmediklerine sevinmişti — bilhassa bütün düşüncesini saran Odetti — Parise döneceği zaman subayın sözleri aklını çelmişti. Dulün intikamı diye bağıracağını düşündü. Orlean dükünün kendini kurtardığını hatırladı. Kendinin bu ölümle itham edildiğini düşündü. Orlean düşesi Valentin ona lânet edecekti. Kendini savunmak istedi.

Armanyak subayına gelince delikanlıyı sempatik bulmuştu:

— Söylediğiniz doğruysa Armanyak düküne büyük bir iyilik yapmış olursunuz.. Yoksa Pasavanın nerde olduğunu iyi biliyorsunuz.

— Daha iyisi, kendini tanırım.

— Ya! Ya- Nerede öldüğünü bilirsiniz herhalde—

— Bilirim.

— Gelin!

Şövalye gülümsiyerek takip etti. Güzel dairelerden geçtiler. Bir kapının önünden geçerken gök gürlemesine benziyen sesler duydu.

— Bu nedir? diye sordu.

— İki bin muharip toplandı. İlerde bir o kadar daha var. Siz gelin.

Güzel bir kapının önünde dur işareti vardı içeri girdi, tekrar çıkıp kapıyı açarken ordu:

— Ben Helius de Liuyak'ım, siz isminizi lütfeder misiniz?

— Şövalye Hardi de Pasavan.

Şaşkın Helius'u oracıkta bırakıp kapıyı kendi açıp girdi.

Valentinin etrafında sekiz, on, kişi olduğundan tehlike mevzu bahis değildi — Caninin cür'etine şaşıyordu. — iki bin muharibin bulunduğu tarafa gitti. Bunların her kıpırdanışında çıkan madenî sesler denizin uğultusunu andırıyordu. Müthiş bir şeydi bu.

Masa üstüne çıkmış sakin fakat sert bir sesle konuşan adamı dinliyorlardı. Onunda madenî zırhı parlıyordu. Yanlız esmer başı görünüyor, kartal bakışı seçiliyordu. Bu Armanyakın (en yakın müttefiki) Kusi'ydi. Soğuk bir sesle konuşuyordu.

— Burgonyalıların cür'eti son haddini buldu. Fransız asîlleri karşı koymazsa hapı yutar. Dükleri Kraliçenin ve Kralın zâfından istifade edip Parise hükmedeceğini açıkladı. Buna tahammül gösterecek misiniz? Tepinmelerle karışık bir uğultu oldu ve gök gürültüsü gibi patladı. İntikam! İntikam! Kusi devam etti, sesi acaipti:

— Evet intikam. Biliyorsunuz ki cinayetin asıl faili Burgonyalı Jandır. Kıymetli prensimiz kraliyetin en ileri gelen insanıydı. Gece vakti meçhul şahıslar tarafından öldürüldü, ama hakiki canî malûm.

İntikam! İntikam! Sesleri yine gök gürültüsü gibiydi.

Helius güçlükle Kusi'ye kadar yaklaştı.

Diğer taraftan Pasavan girdi, odada matemlere bürünmüş bir kadını koltukta oturur buldu. Diğer beyler hürmetkâr bir mesafeyi muhafaza ediyorlardı. Zavallı Valentin ağlıyamıyordu artık. Çünkü gözyaşlarını tüketmişti. Onu çok üzen çapkın eşini çok sevmişti. Namuslu bir sevgili olarak onda sadakat hissini uyarmak istemişti. Halbuki Dük, sadık kalamıyan bir yaradılıştaydı. Dükü bütün kalbinle sevmişti. Onunla beraber hayatının ışığı sönmüştü. Pasavan yaklaşırken şu sözleri mırıldandığını duydu.

— Benim hiç bir şeyim kalmadı, hiç bir şey yok artık.

Pasavan düşesin önünde durdu. Kendine has bir zerafetle diz büktü ve:

— Madam, karşınızda duran bendenizi Orlean dükü ölümden kurtarmıştır.

Valentin'e şövalyelerin sözleri tesir etti. Sevgili ölüsünü hürmetle anıyordu — yavaşça sordu:

— İzah edin

— Efendim, bir akşam dürüst olmıyan dört kişiye karşı kılıç kullanmak mecburiyeti hâsıl oldu.

— Tek başınıza dört kişiye karşı mı?

— Evet efendim, çünki dördü birden bir kadına musallat olmuşlardı.

Orlean düşesi bu kadar sadelikle cevap veren delikanlıya sempati duydu. Alâkayla sordu:

— Devam edin.

Pasavan müstehzi gülümsiyerek:

— Dört kişi kendilerini kâfi görmeyip arkadaşlarını çağırdılar. Tam karnımı deşmiye hazırlandıkları anda eşiniz göründü. Bir hareketiyle beni kurtardı. Bu cessur bir insanın hareketiydi. Çünki hitap ettiği insanlar onun en büyük düşmanının adamlarıydı. Belki bu hareket yüzünden onu öldürttüler.

— Vah zavallı, cessur düküm, evet devam edin.

— Kendi kendime hayatımı düke yahut onun sevdiklerine feda etmiye karar verdim.

Maalesef Barbet sokağına çok geç vardım. Onu müdafaada kullanmak istediğim kılıcım şimdi sizin emrinizdedir.

Valentin heyecanmıştı bu sözlerden, boğazı düğümleniyordu.

— Teşekkür ederim efendim, fakat acaba size neye hücum ettiler. Düşmanlarınız olması için daha çok gençsiniz.

— Genç mi? Evet zannettiğinizden de az yaşadım bu yüzden. Orlean düküne daha da çok minnettarım. Kısa hayatımın on iki senesini zindanda geçirdim.

— Zindanda mı? Neden?

— Bilmiyorum efendim. Size anlatmak istediğim şu ki, hayatı az tanıdığım için bana daha kıymetli geliyor. Bilmeniz icap eden bir şey daha var eşinize duyduğum minnet hissinin bir benzerini Kraliçe İzaboya da hissediyorum.

Bu sözlerden sonra Pasavan doğruldu. Kendi ismini söyleyip Burgonyalıların müthiş ve sebepsiz ithamını reddedecekti, fakat İzabonun ismi düşesin yüzünde bir tuhaflık yapmıştı.

— Kraliçe mi? O da mı sizi kurtardı?

— Hayır efendim, daha iyisini yaptı.

— Neymiş o daha iyisi?

— Efendim, hayatımı bir size, bir de ona verebilirim, sebebi şu. 1395 senesinin haziran ayında beş altı yaşlarında bir kız çocuğu annesinden zorla alınmış ve ben zindana atılmıştım.

Son sözler Valentini ürpertti, düşünceli bir halde:

— 1395 senesinin haziranı mı dediniz?

— Evet efendim. Çocuğun ismi Rozelis'ti, annesi Lorans d'Ambum. Loransı bir kardeş gibi severdim. Rozelise gelince... o benim hayatımdı...... derken sesi kısıldı ve sustu.

Valentin dikkatle takip ediyordu.

— Rozelis'in kuzeye doğru götürüldüğünü söylediler, belki Villerse.

— Villers mi, diye tekrarladı Valentin dimdik olmuştu, Haziran 1395 ha?

— Evet efendim, diye cevap verirken Pasavan da şaşırmıştı onun haline.

— Bu kızcağızın gözleri mavi, saçları sarı mıydı?

— Evet, dedi Şövalye, siz Rozelis'i görmüşsünüz.

— Kilisenin avlusunda teşhir edilen kız mı?

— Aman efendim. Siz Rozelisin her şeyini bildiniz.

— Oradan geçen bir kadın tarafından alınan.

— O kadın Kraliçeydi.

— Kraliçe mi?

— Evet efendim, bu sebeptendir ki, hayatımı ona borçluyum, istediği anda ona eda etmiye hazırım.

Orlean düşesi ayağa kalkmıştı. Güzel yüzünde acaip bir ifade vardı. Pasavanın üstüne doğru yürüdü. Delikanlı ürperdi, o zaman bir melek kadar saf Valetin ciddî bir şekilde konuştu:

— Evet, bu hikâyenin tamamını biliyordum, yalnız çocuğun ismini sizden öğrendim, ama siz, hakikati bilmiyorsunuz. Yanlış bir medfuniyet taşımanız doğru olmaz..

— Neler söylüyorsunuz efendim, diye haykırdı Şövalye.

— Ne kadar samimi olduğunuzun farkındayım. Onun içindir ki, size hakikati söylemiye kendimi icbar ediyorum. Rozelini kucaklayıp götüren kadın Kraliçe İzabo değildir.

Pasavan bir adım geriledi:

— Kraliçe değil ha! Kim öyleyse

— Ben, dedi Valentin; büyük bir sadelikle — girdiği zamanki gibi tekrar diz çöktü Pasavan — kalbi müthiş çarpıyordu.

Aklına hiç bir şüphe gelmedi. Büyücü Şeytan ile, dürüst Valentinin sözleri arasındaki tezat şüphe götürmez şekilde ikinciye inanmak lâzımdı. Rozelisi kurtarmak istiyenin önünde birkaç dakika öyle eğilmiş durdu. Titriyordu.

Kadın tekrar söze başladı:

— Rozalis adını verdiğimiz insanı tekrar görünce Pasavan doğruldu... Düşes onun şaşkın yüzünü tanımakta güçlük çekti. Pasavan kendinden geçmiş bir halde koluna yapışmıştı.

— Madam, yalvarırım sözlerinize dikkat edin, nerdeyse. Rozelisin yaşadığına beni inandıracaksınız.

— Fakat hakikaten o yaşıyor.

— Raşıyor mu? Ah Şeytan, yalanın için Allah belânı versin. O yaşıyor ha? Nerede? Hangi ismi taşıyor? Affedin Rozelis benim hayatımdı!

Valentin cevaben.

— Rozalis Odet ismini taşıyıp Sen Pol Sarayında yaşıyor diyeceği anda kapı açılıp Armanyak girdi... Peşinde yirmi adamı vardı. Şövalyeye doğru yürüdü ve kükredi:

— Madam, kabul edip samimi bir şekilde görüştüğünüz insanın ismini biliyor musunuz?

— İsmini mi? Hayır, söylemedi.

— Söylemiyeceğinden emindim! Önünüzdeki şahıs Pasavandır.

Düşes mırıldanarak geriledi:

— Kocamın katili!

Pasavan sapsarıydı, Armanyakın gözlerinin içine bakarak söğuk bir sesle:

— Evet, ben Hardi Pasavan şövalyesiyim. Cessin Pasavan'ın oğluyum. Bir diyeceğiniz var mı?

Düşes Valentin ona dikkatle bakarken kalbinde sempati ve hayranlık hislerinin uyandığını duyuyordu ve kendi kendine: Hayır, hayır katil bu değil, diyordu.

Armanyak sert bir sesle:

— Pasavan? Ormanda göründüğü zaman bütün yol kesenlerin toz olup İzaboyu kurtaran Pasavan.

Ayni sertlikle cevap verdi Pasavan.

— Evet ayni Pasavan, ama siz itham edeceğinize ima ediyorsunuz. Susun mösyöler. Burada hayatımla değil, şerefimle oynuyorsunuz. Hırsızların yok olduğunu söylediniz, yanlış, onlar kaçmıya mecbur oldular, ayni şey değil!

Armanyak devam etti:

— Paşavan ha? Bir sarhoşluk gecesi Bavyaralı Kraliçeyle hususî şekilde konuşan...

— Konuşan evet, hususi şekilde hayır!

— Pasavan ha? bir handa Seas, Oktonvil, Kuntöz ve Ginese Burgonyalı Janın lânet adamları diyen.

Şövalye müthiş bir kahkaha attı:

— Bu «tamamiyle» doğru. Güres iyi bilir.

— Gülmeyin dedi Armanyak, sırası değil.

— Ölüme karşı da gülerim ben, ama, düşesin acısına hürmetim olmasa daha çok gülerdim.

Bu kahkahamı affedin madam, bu mösyölerin haline bakılırsa, son gülüşüm olacak.

Derin bir sessizlik oldu.

Armanyak kuru bir sesle:

— Madam, ve mösyöler duydunuz ya Pasavan Kraliçenin dostu, ölenin düşmanı. Çapulcularla arkadaşlığı var. Sen Marten sokağındaki hâdisede bir şüphe varsa, Burgonyalılara bağlı olup kaçmasına müsaade edilmiştir. Siz Pasavan; cineyet gecesi Barbet sokağına girmediğinize yemin eder misiniz?

Şövalyenin gülümseyişi korkunçtu, elini kaldırarak:

— Cinayet gecesi yalnız o sokakta değil, dükün ta yanında bulunduğuma yemin ederim.

Sessizlik korkunçtu, Pasavan devam etti:

— Bekliyorum!.. Düşüncenizi yüksek sesle söyleyin!

— Kuzenim Orlean dükünün canisi olduğunuzu düşünüyorum, dedi Armanyak. Ayni fikirde misiniz beyler?

— Evet, dediler hep bir ağızdan.

— Bu adamın cezası nedir?

— Ölüm! İntikam, intikam!

Pasavan kılıcını çekmişti:

— Ben de sizi korkaklıkla itham ediyorum, otuz kişi bir araya gelip hakikat olmıyan bir şeyi müdafaa ediyorsunuz.

Öldürün şunu.. diye bağırıştılar.

— Haydi, dedi Armanyak.

Bu işareti alınca hepsi Pasavana hücum ettiler. Küfürün bini bir para. Şövalyenin işi bitmişti.

Tam o anda Valentin onun önüne gerildi ve:

— Kimse kıpırdamasın! Burada ben emir veririm.

Armanyak kontu kükrüyordu:

— Ne yapıyorsunuz, Madam.

Fakat adamları durmuştu.

Pasavan hürmetle kılıcını kınına soktu.

— Gelin dedi, bakışlariyle adamlara hükmediyordu Pasavan

— Beni tahkir ettiniz, ben de size hakaret ettim. — Nerde ne zaman isterseniz, buluşur dövüşürüz — diyerek dışarı çıktı düşes de onu takip edip Allahtan kapıyı örttü, çünki Armanyaklıların sabrı tükenmişti — öldüreceklerdi şövalyeyi — kapalı kapı önünde iki dakika konuştular. Armanyak kontu düşesin müdahalesini hiçe sayıp Orlean dükünü öldüren adamı kendisinin hemen temizlemesi icap ettiği kararına varıp kapıyı açınca, yanlız düşesi gördü, Pasavan kaybolmuştu.

— Ne yaptınız, diye bağırdı kont.

— Onu kurtardım, dedi, yumuşaklıkla Valentin.

— Ah Madam! Bu zannettiğiniz daha mühim.

Evet Valentin onu kurtarmıştı, yanlız kalınca merdivenlere giden bir kapıyı açmıştı ve

— İnin! çabuk inin şimdi gelirler demişti.

Pasavan büyük bir hürmetle eğildi. Sakindi:

— Eğer eşinizi öldürenin ben olduğuna inanıyorsanız, hemen buracıkta ölmeyi tercih ederim.

— Eşimi kurtarmıya geç kaldığınıza inanıyorum. Tıpkı anlattığınız gibi.

— Demek Rosalis'i tekrar görmeye lâyıkım.

— Evet, nerede olduğunu size söylerim. Fakat şimdi çabuk gidin. Merdivenin en sonuna kadar inip «Odetin yareni beni size gönderdi deyin». Allah sizi korusun!

— Odet mi? Bu isim beni zindandaki gibi koruyacak demek!

Merdivenlerden indi.

— Odet, diye mırıldanıyordu. Valenilen - Odet demek Rozelismiş.

Merdivenlerden inince Pasavanın karşısına biri dikildi:

— Geri dönün burdan geçilmez!

— Ama ben geçerim, dedi Pasavan, çünkü Odetin Yafeni beni size gönderdi.

Adam büyük bir hürmetle:

— Öyleyse iş başka dedi. Beni acele takip edin. Söylediğiniz şey mühim tehlike anlarında kullanılır.

Pasavan Şato sahibesine minnettar adamı takip etti. Gittikleri yol o zamanki şatoların sıkı zamanlar için son kaçış imkânıydı. yer altından geçip, tepeciğin ayağına çıkıyordu.

Pasavan iki demir kapıdan geçince kendini atını bırakmış olduğu buldu. Han sahibi hürmetkârane atının doyup, hazır olduğunu bildirdi. Karanlıkta pek iyi seçememekle beraber bir benzerlik bulmuştu, sordu.

— Siz acaba Tibonun kardeşi misiniz?

— Hayır, dedi hancı. durmayın ancak ölüm tehlikesi olunca geldiğiniz taraftan çıkılır, acele edin.

Öğüt yerindeydi, atına binip Villers'e doğru yollandı. O ormana girerken şatodan takipçiler çıkarılmıştı. Şövalye artık uzaklardaydı. Armanyaklar boşuna dolaşıp geri döndüler.

Şatoda bıçaklanmıyan Şövalye az kalsın açlıktan ölüyordu. Damartindeki numarayı tekrarlamıya çekiniyordu.

— Hancı kadın şapka iğnemi reddederse borcumu ödiyemem. İsmim buralarda «Borçlu Atlı» olarak kalır. Gülüyordu kendi haline ölüm fikrinden kurtulmuş, hafiflemişti. Atlattığı büyük tehli-

keyi hatırlamıyor yani, Armanyak İzabo gibi bir düşmanları olunca başına gelebilecekleri düşünmüyordu bile.

O seviniyordu yanlız!

Mademki Valentin kurtarmıştı Rozelis,i; o halde Odeti, İzaboya karşı rahatça müdafaa edebilirdi artık.

İkincisi Rozelis hayattaydı.

Şeytanı neden ona öldü demişti acaba?

İzabo güya onu teşhisten kurtarmış, fakat ölümden kurtaramamıştı.

Bu noktayı aydınlatmak için Soytarıya gitmeyi kararlaştırdı. Sonra bütün fikirleri bir tek noktada toplandı ve doğan güneşin ilk ışınları gibi kalbini ısıttı. Rozelis yaşıyordu! Düşes onun nerede olduğunu söylemiye söz vermişti. Yakın zamanda çocukluk arkadaşını görecekti.

Birdenbire atını durdurdu. Sararmıştı. Her zaman dürüst olan bakışlarını denizin üstüne akseden siyah bulutlar gibi heyecan bürümüştü. Rozalisi düşünüyordu.. Halbuki Odeti görüyordu! Odet'i sevdiğini anladı. Bu açıktı. Ve üzülerek mırıldandı:

— Rozelis?. Odet?..

Pasavan Şövalyesi kendi kendine vicdan meseleleri icat edenlerden değildi. Zavallı Şövalye kendi kalbini iyice tanımıyor ve karar veremiyordu. Yanlız hem Rozelisi sevmiye devam ettiği halde Odete âşık oluşundan üzüntü duydu. Ve bu fikri kafasında evirdi çevirdi. Parise vardığı zaman gün batıyordu. Ve hakiki meşguliyetler onu felsefeden uzaklaştırdı. Karnı acıktı Volian yaylasında, ateşin başında Damartinli hancı kadının verdiği yemeği hatırladı. Turi - Pendu hanına gelip sessizce avluya girdi. Atını ahıra bıraktı. Kimseye görünmeden atına yem çaldı.

— Eğer Poingr beni görse diye düşünüp gülümsiyordu. Kimseye görünmeden çıktı - Ödiyemiyeceği bir misafirliği Tibo'dan istiyemezdi - Paris'te dolaşmıya başladı.

Yersiz yurtsuz ve açtı.

Karanlık bastı. Kapkaranlık üzüntülü bir gece.

Işıksız sisli sokaklar.

Bu üzüntülü açlık gecesi nereye gidiyordu? Kendi de bilmiyordu. Yüz defa da Turi hanına dönmeyi düşündü, fakat yine yoluna devam etti.

Parası olmadığını bahane ediyordu. Halbuki ayni vaziyette olduğu bir başka sefer Tiboyu kendisine kredi açmıya zorlamıştı.

Birden Cite de olduğunun farkına vardı. O zaman Şeytanonun yalanını hatırladı. Gidip ona hesap soracaktı: Neden Kraliçe Rozelisi kurtardı dediniz? Neden Rozelis öldü dediniz?..

Bir acı hissetti. Köşe başında durup başını elllerinin arasına

aldı:

— Ben galiba Bengonyalı Jandan ve İzabodan daha kötü ruhluyum. Rozelisin yaşadığına pişman mıyım yoksa...

Hayır, pişman olduğu şey bu değildi, zavallı saf çocuk kendine iftira ediyordu. Bilâkis çocukluk arkadaşının hayatta oluşuna çok seviniyordu.

Yanlız... evet yanlız Rozelisin hayalinin yanında birisi daha vardı-

Açlık zihnini bulandırıyordu. Şeytanoyu başka zaman ziyaret edecekti. Şimdilik şu mide, denen şeyden çektiklerine söyleniyordu.

Dünden beri yememişti. Kuvveti tükeniyorken bazı gülüşmeler, küfürler duydu.

Birden ışıklar dikkatini çekti.

— Val d'Armur! diyerek omuz silkti, geri döndü bir yeni sokağa sapacağı sırada bir el hafifçe omuzuna deydi. Titrek bir ses:

— Aradığınız ben miyim güzel yüzbaşı?

Kızın sarı yüzünü Val d'Armurun ışıkları aydınlatıyordu. Ona dikkatle baktı ve dönerek:

— Özür dilerim... Kimseyi aramıyorum.

Kadın kolunu bırakmadı ve içini çekerek:

— Demek evimde biraz dinlenmeyi reddediyorsunuz?

Bir sessizlik oldu. Soluk kız başını eğdi ve mırıldandı:

— Rahatça gelebilirsiniz, evimde hiç bir zaman kötü bir şey olmamıştır. Ben belki lekelendim, fakat fakir evim her bakımdan tertemizdir. Oraya giren ilk erkek olacaksınız. Bir kaç dakika bile kalsanız çok memnun olurum. Hatıranızı saklarım.

Bir yandan bu konuşmalar diğer taraftan midesinin boşluğu Pasavanın âsâbını bozmuştu - bir adım geriledi - sertlikle:

— Beş param olmayıp üstelik aç olduğumun farkında mısınız?

Soluk kız bir çığlık attı:

— Siz aç mısınız?

Şövalye yumuşamıştı, utanmıştı sertliğinden:

— Haydi yavrum, bu bir konuşma tarzı. Allaha ısmarladık! Hakikat şu ki tek başıma dolaşmak istiyorum.

— Hayır, hayır! Gözleriniz ateşten parlıyor, elleriniz buz gibi, titriyorsunuz... gelin, yoksa benim için döğüştüğünüz ve bana bir altın verdiğiniz gün gurur hissi acıma hissinden üstün geldiğine inanacağım.

Şövalye şaşırmıştı. Zavallı kıza daha dikkatle baktı ve Ermini tanıdı.

Elinden tutmuş karanlık sokaklarda sürüklüyordu onu. İtaatkâr takip etti.

Ermin dar bir eve girip iki kat merdiveni tırmandı, bir kapı açtı. Tertemiz bir oda gördü Şövalye, yerler pırıl pırıldı. Tahta bir masa, üç sandalye, bir büfe vardı. Yatak bembeyazdı. Baş ucunda Meryem resmi asılıydı. Bütün bunlar dürüstlük ve temizlik nişanesiydi.

Pasavan, düşünerek eşikte duraladı. Mahçup bir davet üzerine içeri girdi. Bir kenarda bir sandık duruyordu; üstünde bir kılıç, bir dua kitabı, bir tesbih, kıymetli çocukluk ve aile hatıraları arasında bir kadife parçası üstünde bir de altın vardı. Yepyeni bir altın. Ermin onu eline aldı ve;

— Bana verdiğiniz altın parayı bozdurmadım, halbuki aç kaldığım oldu, onu harcamadım. Çünkü bu altınla beraber saadet evine girmişti sanki, çünki ilk defa bana hiddetsiz olarak hitap ettiniz, beni küçük görmediniz, benim için hayatınızı tehlikeye koydunuz.

Pasavan cevap verdi:

— Hayatım o kadar kıymetli değil ki.

Ermin devam ediyordu:

— Bu akşam başka, bir akşam bu para sarfedilecek.

Şövalye neş'elenmişti:

— Onu beraberce yemeyi kabul ediyorum.

— Benim için dövüştüğünüz hana kadar gidiyorum ve şöyle seslendi:

— TRO-Va-Ki-Dur Gelin Şövalyeye refakat edin ben dönesiye kadar.

Pasavan şaşırmıştı:

— TRO-Va-Ki-Dur da ne demek?

— O, Jehan'dır, benimle yaşar, oturduğu sokağın ismiyle çağırırım onu.

Odanın dip tarafında bir kapı açıldı. Bir kadın göründü. Ermin sevincinden pespembe olmuş koşarak gitti, diğer kadın içeri girdi.

Hardi Lorausla karşı karşıyaydı.

II

TRO-VA-Kİ-DUR

TRO-Va-Ki-Dur sokağı bir aşk sokağıydı tam bir aşağılık bir aşk sokağı. — 1863 Kanunu zevk kadınlarının bu sokakta oturmasını emretmişti.

Loraus, Sen Pol Sarayında Odette görüştükten sonra bu sokağa ğelmişti.

Şeytanonun hafıza teorisi iki taraflıydı.

Birincisi şu: beyine tesir ederek sun'î bir hafıza elde edilebilirdi, yani vaki olmıyan şeyleri hatırlatmak. Bu doğruysa vaki olan şeylerin hatırasını da silmek mümkün - sonuç olarak zihne yeni bir şahsiyet vermek mümkün -

Misal: Lorausta hayatının hâdiselerini silmek. Mademki şahsiyeti yapan hatıralardır, artık Loraus yok, istikbal yok, hal, mazi olmadıkça yakalanamaz.

Demek ki yalnız mazi var. O hatıra halindedir. Hatıra yok, Loraus da yok.

Bu şekilsiz şahsiyette sun'î hatıralar yaratalım. Kendinin olmayan bir isim, oturmadığı bir evin hâtırası, o evde güya vuku bulmuş hâdiseler. O zaman şekilsiz varlığa bir şahsiyet vermiş olduk. Loraus Jehan oldu.

Teorinin ikinci kısmı daha dramatik. Şöyle ki: Hal yok, istikbal yok, yanlız mazi yaşıyor. Hâtıramızda yaşıyor. Bunda müthiş bir fikir dili Şeytanonun tuhaf buluşları olduğunu ispat eder.

Hatırlamak icap etmektir derdi, geçmiş hâdisenin bir benzerini, ama mecazlı değil, hakiki bir resim - hayal. Demek ki bu yaşanmış şeyi tekrardan yaşamaktır.

Bir hayal hâdisenin olduğu anda en kuvvetlidir. Bir saniye sonra silinmiye başlar. Hâtıra onu yeniden canlandırır, ama hafif silinmiş bir şekilde, bir an gelirki beynimiz artık buna muktedir değildir. İşte o zaman hâtıraya yeni bir kuvvet verilirse elde edilen hayal daha kuvvetli olur. Bu kuvvet kâfi derecedeyse hayal gitgide netleşir. Zamanın çıkışını tersine kullanır ta ki hâtırayla elde edilen netice hakikatle karışıncıya kadar. Öyle ki hâdiseyi yeniden yaşamış olunur.

Misal: Duran ve Pasavan konağının kilisesindeki hâdise on iki sene sonra sahne yalnız hâtıra halinde - Tasvir sahihleşir, Teferruat silinir - Loraus'un zihninde geçmişin bir gölgesi gibidir. Teferruatı canlandıralım. Tasvir tazelenir, Hâtırayı kuvvetlendirelim. Öyleki hareketler, elbiseler, mobilyalar, sesler hepsi titreşim halinde olsun. Loraus zannedecek ki, hâdise on iki sene değil, bir sene evvel olmuş sanacak, belki altı ay, belki iki saat, birkaç dakika. Daha kuvvetlendirelim, hâdise şimdi oluyor sanır, ayni hislerle takip eder.

Bu tafsilâtımız anlatacaklarımızın kavranması bakımından lâzımdır.

Loraus Sen Pol Sarayından çıkarken korkusuz Janla karşılaştığını hatırlarsınız.

O zaman Şeytanonun düşünemediği bir hâdise olmuştu.

Loraus Jehan olmuştu.

Korkusuz Janı görmek az kaldı Jehanı yok edip Lorausi canlandıracaktı...

Halbuki aldığı ilâçlardan mı, Şeytanonun büyücülüğünden mi nedir birkaç dakika sonra kayınbabası olan sevgilisini unutmuştu.

Tanıdığı yollardan TRO-Va-Ki-Dur sokağına geldi, hiç girmediği bu sokağı tanıdı. Tanımadığı bir eve gelip: — Çok şükür «evime» vardım. Kendimi çok yorgun hissediyorum, diye düşündü.

Tereddütsüz bu eve girdi, cebinden bir anahtar çıkardı, otomatik şekilde hareket ediyordu.

Loraus fakir kulübenin mobilyalarına mütereddit bir bakıştan sonra şüpheye düştü. Eskiden beri alıştığı san'at ve lüks zevki son'i hafızayı zorladı. Lorausla Jehan arasında kısa bir mücadele oldu İkincisi galip geldi.

O gün Şeytanonun tahayyül ettiği Jehan basit ev işleriyle uğraştı. Bulaşık yıkadı, çamaşır yıkadı, yemek pişirdi.

İşi kalmayınca etrafına bakındı. Ne arıyordu elleriyle alnını sıktı.

— Tabiî dua kitabını arıyorum, okuyacağım.

— Dua kitabı ha! Onun gibi düşkün bir zavallıda öyle şey ne arar. Şuur altındaki Loraus uyanmıya çalışıyordu... güldü.

— Ne acaip halbuki ben okuyamam ki... dua kitabım da nereden olacak... Halbuki sanki tahta kabı ve gümüş hacmiyle onu görür gibi oluyorum. Güzel yazılı sahifeleri görüyorum. İlk harfleri pembe, mavi boyalı. Meryem ve diğer azizlerin resimleri. Herhalde bu hanımda gördüğümü hatırlıyorumdur.

Akşama doğru Loraus meraklandı.

Ne merakı?...

Birdenbire büyük bir hüzün hissetti ve bütün benliği yapacağı işe isyan ediyordu. İstemiyordu. Sararıp, kızarıyordu. Jehan ne yapmak icap ettiğini biliyordu. Halbuki Loraus isyan ediyordu, ama yine Loraus mağlüp oldu.

Üzüntü ve utanç gözyaşları, tereddütlerden sonra bir sandığa yaklaştı, onu açıp baktı ve yüksek sesle: Süslenme saatim geldi, dedi.

Sandıkta acaip bir manto, tüylerle bezenmiş bir başlık ve gümüş bir kemer vardı. Zevk kadınlarının kıyafeti!... Kemer ve tüyler mecburiydi. Onları giyenler kolayca tanınabilsin diye.

Loraus küçük bir ayna önünde harikulâde saçlarını düzetmiye başladı.

Saçları bembeyazdı, kar gibi parlak bir beyaz sanki güneşli bir sabahta pırıltılar saçıyordu.

Onda yegâne ihtiyarlıyan şey bu olmuştu. Yüzü harikulâde genç kalmıştı.

Hiddetli bir şekilde aceleyle giyindi, kemerini taktı, başına tüyleri koydu, alışık insanın becerikliliğine sahipti, dudağına kırmızı sürdü, kaşlarını taradı, yanaklarını boyadı.

Nihayet kulübeden çıktı...

Berbat merdivenden indi...

Sokağa vardı...

TRO - Va - Ki - Dur sokağı! Birkaç aşağılık kız şurda burda sürünüyordu; bir asker arıyorlardı. Lorausi görünce hepsi şaşırdı. Alaylı gülüşmeler oldu. Toplaştılar; aralarında küfürler savurdular.

— Kim bu? Tanıyamıyoruz.

— Nerden çıktı bu da? «Sokağımızda» ne arıyor bu?

— Yeniler giymiş... kemeri de hakiki gümüş!... tüyleri taptaze!... utanmıyor mu?

— Şıllık ağzımızdaki ekmeği almıya gelmiş!

— Val d'Amura git hırsız! Aşk sokağına git!

Fısıltılar tehditkâr olmuştu. Tro - Va - Ki - Dur sokağının kurtları vahşiydi. Zavallı kadının etrafını sardılar.

Şaşkın mırıldanıyordu kadıncağız:

— Ben Jehanım! Siz beni tanımadınız mı?

Ve deli deli söyleniyordu:

— Beni nasıl tanısınlar, ben bile kendimi tanımıyorum.

— Defol burdan, diye bağrışıyorlardı. Yoksa tırmalarız.

Hakikaten tınaklar hazırdı. Loraus uzaklaştı. Nereye? bilmiyordu, kadınlar yanaşmıyordu, fenalık istemiyorlardı. Gitmesi kâfiydi. Gidiyordu!

Az sonra Loraus küfürleri duymaz oldu. Sokaktan çıkmıştı. Ne yapacağını bilemiyordu, mırıldanıyordu.

— Bu sokak demek artık benim sokağım değil. Evime dönemem. Öyleyse nereye gideyim? Kadınlar. Aşk sokağına git dediler... Neden oraya gidecekmişim?

Şeytanonun düşünemediği bir şey daha oluyordu. Büyücünün hazırladığı tesirlerden kurtulunca Loraus rüzgâra kapılmış yaprak gibi oldu. Aşk sokağına diye bağırmışlardı! O da o tarafa yürüdü. Yolu bilmediği için ilk geçene sordu. Bu bir Paris jandarmasıydı.

Kanuna karşı hareket etmek için kanun adamının ta kendisine hitap etmekten çekinmiyen bu güzel mahlûka hayranlıkla baktı. Kadın isyan halindeydi, herhalde mesleğinin nişanelerini hakkı olan sokakların haricinde taşıyordu; vazifem bu serseriyi yakalamaktır ama pek te güzel!

Kendisiyle çekişiyordu ve Aşk sokağına doğru yürürken şöyle düşünüyordu: «Bana aşk sokağını soruyor, halbuki o bunu benden iyi bilir. Bu hareketiyle bana olan hayranlığını ifade ediyor.» Vazife, ahlâk bir tarafa o halde. Yolun ucunda hediyesini alacağına inanıyordu.

Loraus bir Jandarma yanında gittiği için kimse rahatsız etmedi.

— Güzel işte Aşk sokağı, beni evine götür bakalım.

— Evim Tro - Va - Ki - Dur sokağında.

Jandarmanın bıyıkları dikelmişti, gözlerinde vahşi bir pırıltı vardı.

— Bir Jandarmayla alay mı ediyirsun? Ne cür'et.

— İstediğiniz nedir? diye sordu Loraus.

— Beni evinize götürmeniz. Loraus kolundan yakalamıştı. Etrafta söylentiler oldu. Parisliler jandarmaları pek sevmezlerdi. Aşk sokağında onlara pek tahammül edilemiyordu. Etrafını sardılar, neye uğradığını anlamadan sokaktan çıkardılar.

— İyi oldu, günahımın cezası bu, ama bu şıllık bunu ödiyecek bana.

Şıllık kaçıyordu.

Bir yan sokağa saptı nefes nefese bir merdiven ayağına oturdu. Bu Erminin evinin merdiveniydi.

Bir saat sonra. Ermin onu bu basamakta buldu.

Tanımadığı bu yüze baktı. Kibar hali ona tesir etti.

— Bu aşk sokağının kadını olmamakla beraber. Kıyafeti öyle

Ermin aşk sokağının kızıydı. Bu feci vaziyete nasıl düşmüştü? bilmiyoruz. Muhakkak olan şuydu ki, ızdırap çekiyordu. Çünki temiz bir hayat için yaradılmıştı. Bütün gayretlerine rağmen masum hislerini yok edememişti. Kalbinin saf olması felâketiydi.

Ermin ağlıyan bu kadına uzun uzun baktıktan sonra yanına oturup elini tuttu:

— Nerede oturuyorsunuz?

— Benim evim yokki, derken bir şeyler hatırlamıya çalışıyordu. Tro - Va - Ki - dur sokağında bir odam vardı. İsmim Jehandır. Meğer o ev benim değilmiş, kadınlar bana aşk sokağına git dediler. Burası aşk sokağı değil mi?

Ermin Jehanın evsiz olduğuna karar verdi. Büyük bir felâket karşısında olduğunu da müphem bir şekilde kavramıştı. Kadının kendi mesleğini yapmadığına da kanaat getirmişti. muhayyelesi işledi. Geri kalanı iyi kalbi yaptı.

— Dinle, benimle oturmak ister misin? Hiç olmazsa birkaç gün için. Odamın yanında bir yer var, orada arkadaşım Jaklin otururdu, üç gün evvel hapse girdi. Kimbilir ne zaman çıkar. Haydi gelin.

Loraus takip etti ve Jaklinin odasına yerleşti. O gece ilk defa Loraus rahat bir uyku uyudu.

Ertesi gün Erminle bir uzun konuşma daha oldu. Ermin aşk sokağından nefret ettiğini ve altı aydan beri Jaklinle beraber beyaz el işi öğrendiklerini anlattı. Bu zor bir iş fakat öğrendiğim zaman kurtulacağım, hayatımı kazanacağım, çünki zengin hanımlar tanırım onlar bu işlere bol para verirler.

Loraus düşünceliydi, mırıldandı:

— El işi.

III

ÖLÜM YERİNİ BULDU

Pasavan Şövalyesi gelince Ermin yiyecek almıya gitmişti. Avucunda hissiyatına uyarak saklamış olduğu altın vardı. Şövalye acından ölüyordu.

Erminin bu fedakârlığını reddedecek durumda değildi. Beklerken kapıdan girerken kadına baktı. Jehan Pasavana yaklaştı ve:

— Erminin evine hoş geldiniz mösyö. Ermin bana dövüşmenizi ve altın hikâyesini anlattı. Sizi tanımadan hayran oldum.

Şövalye şaşırmış bakıyordu. Nihayet mırıldandı:

— Tro - Va - Ki - Dur sokağının Jehan'ı, mahvolmuş bir kadın ismi. Bu sokağın ne olduğunu herkes bilir... hayır bu kadının hakiki ismi bu değil!

Hali, tavrı, seçtiği kelimeler bunu ispat ediyordu. Pasavan bir çığlıkta.

— Fakat... ben sizin ismini biliyorum. Sizin söylediğiniz yanlış... dedi.

— İsmim... diye kekeledi Loraus.

Şövalye çocukluğunu hatırlamıştı. Hafızası birden aydınlatılan tiyatro sahnesi gibiydi. Evet, beyaz saçlarına rağmen onu tanımıştı.

Jehan'a doğru gelip iki elini birden tuttu. Gözlerinin ta içine bakarak:

— Loraus! Ablam Loraus! Loraus d'Ambrun! Sizinle konuşan ben Hardiyim. Pasavanın Hardisi!

Loraus vahşi vahşi başını salladı. Titriyordu. İtiraf etmek istemiyen kadınların ifadesi vardı yüzünde. Ölümü itirafa tercih eden bir hal. İtirafla beraber hayatından daha mühim şeyler kaybetme kanaatı: - Şeytanonun fikri onda yerleşmişti - Lorausa ait her şey yok olmuştu.

Bu red cevabı karşısında Şövalye sarardı. Asabı bozuldu. Loraus halinde izah edilemiyen bir şey vardı.

— Siz Loraussunuz, diye bağırdı. Pasavan konağını reddediyorsunuz, sizi alıp bakan annemi reddediyorsunuz, sizi kardeş gibi seven beni de reddediyorsunuz demek?

— Ben Jehan'ım, diye mırıldandı kadın.

— Ya demek öyle! Ama şunu da bilinki kızınız hayatta onu görüp size de kucaklattıracağıma yemin ederim, kızınız Rozelis!.. Rozelis!

Bu ismi duyunca sanki yıldırım çarpmış gibi sallandı. Loraus, kollarını büktü, gözleri döndü. Sanki bu sözler boğazını yırtıyordu ve kendisi bir tazyıkten kurtulmıya çabalıyordu.

— Rozelis? Bu isim ne? Kızım! benim kızım yok ki!

— Rozelis! Rozelis! diye kükrüyordu şövalye.

Rozelis yok, deyince Pasavan onu bıraktı.. Geriledi, uzun uzun baktı iyice şaşırmıştı. Müthiş bir benzeyişti bu... Yemin edebilirdim halbuki o değilmiş!

O sırada Ermin geldi. Basit masanın üstüne madenî tabaklar, bardaklar koydu, yiyecekleri görünce Pasavan bir an unuttuğu açlığını hatırladı. Hermin ona yiyecek ve içecek verdi. Sessizce yemeğini yerken, sakin duran Jehan'ı seyrediyordu. Doyunca kalktı ve:

— Çok teşekkür ederim, Allahaısmarladık, dedi. Benim için yaptığınızı unutmıyacağım.

Pasavan hassasiyetini göstermekten hoşlanmazdı.

Ermin sararmış mırıldanıyordu:

— Bana eviniz olmadığını söylemiştiniz.

— Şimdilik bu doğru.

— Bu gecelik olsun ben Johan'la aynı odada kalıp size benimkini verebilirim. Sizin gibi bir Şövalyeyi misafir etmiye her nekadar lâyık değilsem de...

Pasavan onun iki elini birden tutup yanağından kardeşçe öptü ve:

— Bir prensi bile misafir etmiye lâyıksınız, yalnız ben fakirin yarın Ermin'in evinden bir erkek çıktığını söylemelerini istemem.

Ermin'in yüzü solmuş, başı eğilmişti. Şövalye ona namuslu kadın muamelesi yaptığı için duygulanmıştı.

Demek mahvolmuş bir kadın değildi? Şövalye bir orospuyu en çok sevindiren zarif hareketi yapmıştı, devam etti:

— Allahaısmarladık, sizi tekrar göreceğime emin olun.

Saat onbiri çalarken iki kadını selâmlayıp çıktı, üzüntüsü dağılmıştı. Neden Triupandu hanına gitmiyecekti. Kendini kuvvetli hissediyordu. Neş'eliydi bile. Gülümsiyerek:

— Haydi bakalım bugün bir şey daha öğrendim.

Şarap karamsar fikirlere iyi gelirmiş. Böyle bir vaziyet için bunu hatırda tutmalı.Rozelisi bulmazsam, körkütük sarhoş olurum. Tamam bu çok basit!

Pasavan basit zannettiği bu işi düşünürken, oradan pek uzak olmıyan Fev sokağında bazı hâdiseler cereyan ediyordu.

Şövalye Ermin'in evini terkettiği saatlerde Şeytano yapmak istediği tecrübenin son hazırlığında bir aşağı bir yukarı yürüyordu. Bu tecrübe bir zamanlar aynen denenmiş, fakat ölü çocuk mermer masa üstünde dikenlice yarıda kalmıştı.

Büyücü meraklıydı.

Bütün nefretimize rağmen şunu kabul etmek mecburiyetindeyiz ki, Şeytano uzun hayat ilâcını arıyordu. Büyük Eser, ölümsüzlük. Hayali bu idi. Denemesi ona bazı şartlar altında cesetin yeniden dirileceğini gösterecekti.

Bu onu sonuca götürecekti.

Nikola'dan aşırdığı dokümanda iki şart vardı: birincisi, tekrar yaşatılacak olan genç ceset birinin ani bir şekilde kan dökülmeden can vermiş olması, diğeri bu cesede verilecek kan diğer üç sağlam gençten alınmış olmasıydı.

Büyücü gidip gelirken merakından homurdanıyordu.

Şeytanonun elinde, Brakayon, Brüskay ve Bragay vardı. Birinden bir eskiden Hardi'ye gördürdüğü vazifeyi yapacak elinde iki tane sağlam kalacaktı.

Şeytano zayıf parmaklarının tuttuğu bardağa baktı ve:

— Kansız ölüm. Peki! Bu zehirin damlası herifi tepeler - Dilinin üstüne bir tek damla, her şey tamam - evet ama kâğıtta; üç sağlam delikanlının kanı diyor, halbuki iki tane kalacak - tabiî ona demki üçüncüsü ölecek... ama belki Nikola da yorulmuştu? Neden üç olsun da iki olmasın? Kâğıtta çocuklar diyor, niye çocuklar olsun, zaten bunlar adam değil mi, çocuk...

Vahşi bir iftiharla:

— Onları ben değiştirdim.

Üstlerine doğru yürüyüp sordu:

— Sen kaç yaşındasın?

Dişlerini birbirine vurarak:

— Onbeş dedi Bruskay.

— Ya sen? Doğru yaşını söyle?

— Onbeş dedi Gruskay titriyerek.

— Ya sen? Sakın yalan söyleme!

— Onaltı! diye cevap verdi Brakayon, sesi titriyordu korkudan

Üçü de Loraus'un değişmesi gibi değişmişlerdi.

Bir büyücünün tecrübesiydi. Hâtıralarına tazyik ederek oniki sene evveline götürmüşlerdi. Pasavan tarafından kurtarıldıkları geceye.. Ah, büyük olsak, kuvvetli olsaydık, diye düşünüyorlardı

Şeytano tekrarlıyordu:

— Bunlar çocuk - mademki her halleri çocuklaştı, neden kanları da öyle olmasın - Hakikat bu.

Saat onbir buçuğa doğru Şeytano onlara yaklaşıp tekrar muayene etti ve:

— Hangisi? Üçünden hangisini kan dökmeden öldürsem?

Büyük bir dikkatle baktıktan sonra, zayıf iskelet gibi parmağını Brakayon'un alnına değdirdi.

Brakayon bir korku çığlığı attı..

— Gece yarısı başlarız, dedi Şeytano

Üçü birden bağrıştılar.

Acaba gece yarısı ne başlanacaktı? Bilmiyorlardı, fakat feci olduğundan şüpheliydiler. Asabları, etleri, adeleleri titriyordu.

Acaip sesleri salonu doldurdu. Birden kapı açıldı. Bir kadın göründü ve:

— Kapı çalındığını duymuyor musunuz, dedi.

Şeytano sıçradı, titredi ve tehditkâr bir sesle:

— Sussanıza yoksa hemen başlarım! dedi.

Toparlandılar, omuzlarını kıstılar. Artık yalnız kapıya vurulan darbeler duyuldu.

Şeytano titredi:

— Kim vuruyor? Kalabalıklar mı?

Jerando omuz silkti:

— Sokakta kılıçlı bir adam var.

— Yalnız olduğuna emin misin? Kim acaba? Yoksa tuzak olmasın?.. Susun sizler!

Büyücü konuşarak üç salondan geçti. Kapıya vardı. Bir delikten baktı. Gece karanlığında bir gölge görüyordu.

Yabancı demir tokmağı şiddetle vuruyordu:

— Kimsiniz? dedi Şeytano, defolsanıza siz.

— Hayır, işim burada! Haydi aç!

— Defol! dedi Şeytano. Fakat bu ses onu ürkütmüştü. Hangi kapıya vurduğunuzun farkında mısınız? Neredeyse gece yarısı olacak, bu saatte Şeytanonun evine girenler sağlam kalmaz?

— Şeytanun evine demek istiyorsun! Ölü veya diri gireceğim. Tanışıyoruz efendim ve üçüncü defa Handi bu eşiği aştı.

— Pasavanın Handisi! diye kükredi büyücü.

— Evet! Bu isimde keramet var! Bütün kapılar açılıyor!..

Şövalye gülüyordu. Bütün cesaretine rağmen Şeytanonun zihnindekileri okusa belki korkardı. Şeytano karışık kapı zincirlerini açıyordu... bu demir sesleri Pasavanı eğlendiriyordu. İçerde Şeytano içinden sessizce gülüyordu. Ve şöyle düşünüyordu:

— Aşikârdır ki, bu delikanlı eserimin muvaffakiyeti için bana

gönderildi. Yazık! Halbuki ben onu intikam için saklıyordum. Burgonyalı Jan'ı ona öldürtecektim. Ama ne de olsa bu yerini almıya gelen üç ölüyü, üç sağlam bekliyor içerde. Kapı açılınca mütevazi bir şekilde:

— Buyurun efendim, dedi.

Pasavan'ın girdiği birinci odada Jerand masanın üstüne bir meş'ale yerleştiriyordu. O sırada Şeytano dikkatle kapıyı kapadı.

Pasavan alaylı alaylı:

— Cehennem herhalde sizin eviniz kadar iyi kilitlenmez efendim.

— Kendimi müdafaaya mecburum, Şövalye.

— Gece hırsızlarından mı korkuyorsunuz?

— Hayır Şövalye, bana rağmen buraya girmek istiyen ölülerden!

— Allah! Allah! dedi Şövalye sarararak, ben diriyim.

Şeytano, soğuk cevap verdi:

— Kim bilir?

Pasavan baştan aşağı ürperdi. Bu zaafı yenerek Şeytano'ya tuhaf bir bakış fırlattı ve omuz silkti:

— İster ölü, ister diri, dedik ya yeter artık! Sizinle konuşup bazı yalanlarınızın hesabını soracağım.

Şeytano eğildi:

— Buyurun efendim, şu koltuğa buyurun Şövalye, bir işimi bitirip bir kaç dakika sonra gelirim.. Beni bir ameliyenin ortasında kestiniz.

Pasavan koltuğa oturdu, kılıcını bacaklarının üstüne koydu Şeytano uzaklaşırken seslendi:

— Acele etme, ben burada rahatım, gecenin kalan kısmını burada geçirebilirim...

— Peki, dedi Şeytano uzaklaşırken.

Şövalye devam ediyordu:

— Kurbağalar, yılanlar kaynattığın tencereyi ateşten indirmene lüzum yok.

Şeytano üç dirinin bulunduğu odadaki demir dolabı acele ile açtı. Bir bez parçasını renksiz bir suyla ıslattı. Bu işi yaparken nefesini tutmuştu.

Bezi kırmızı paltosunun altına sakladı. Önünü iyice örttü. Yüzünde müthiş bir parıltı vardı. Gözleri ateş saçıyordu, korkunçtu.

Şövalyenin karşısına gelince yüzü değişti.

— Siz sihirbazsınız değil mi? diye sordu Şövalye.

— Evet, dedi Şeytano oturarak.

— Niye başınızı okadar arkaya atıyorsunuz? Sanki kendi pal-

tonuzdan korkar gibisiniz. Her neyse, mademki sihirbazsınız, niye geldiğimi bilirsiniz -

— Bu zor değil, dedi, büyücü soğuk bir sesle. Siz Orlean Dükünün konağından gelip bana yalanlarım hakkında hesap soracağınızı söylediniz, bu bana şunu anlatır! Rozelisi kurtaran kraliçe olmayıp düşes Valentin olduğunu, Rozelis'in de ölmediğini öğrendiniz.

Şövalye kaşlarını çattı, tehditkâr bir gülümseyişi vardı.

— Neden yalan söylediniz? diye sordu.

— O zaman menfaatim öyle icap ettirdi, çünkü sizin yaşamıya devam edeceğinizi zannettim.

Deminki ürpertiyi hissetti Pasavan. Havayı kokladı, acaip bir koku vardı. Bu kokunun ismi «felâket» olabilidi.

Dikilerek:

— Ya! demek yaşıyacağımı zannederek yalan söylediniz? Bu gece artık yalan söylemiyorsun.. demek ki..

— Kim olduğunuzu anladım Şövalye!

— Kimmişim?

— Siz o ölüsünüz, dedi Şeytano müthiş bir sükünetle. Üç dirinin sabırsızlıkla beklediği ölüsünüz.

Bu sefer hiddeti taşmıştı, kalktı, Şeytano'nun üstüne yürüdü ve kükredi:

— Mermer masada beni öldürmek istemeni affetmiştim ama yalanını ödiyeceksin.

Şeytano Şövalyenin bütün hareketlerini soğuk bir dikkatle takip ediyordu.

— Kabahatlıyım, ödemeliyim ama nasıl?

Şövalye neş'eyle cevap verdi:

— Seni öldürmek, sana fazla şeref vermektir. Sonra biliyor musun Rozelis'in yaşadığını öğrenince böyle karar vermek istemiyor canım. Sadece kulaklarını keseceğim.

Bu sözleri söyliyerek Şövalye Şeytanonun üstüne yürüdü. Söylediğini yapacaktı. O anda Şeytano onun boğazına sarıldı.

Pasavan güldü:

— Ha şöyle, hiç olmazsa vicdan azabı çekmem diyerek Şeytanonun sıska vücudunu sıkmaya başladı, fakat halsizleştiğini hissetmiye başladı. Artık sıkamıyordu, bacakları titriyordu. Gözlerini kara bir duman bürümüştü. Saçlarının dibinde soğuk bir ter vardı. Şeytano kendini müdafaa etmemişti. Sıkmasına müsaade ediyordu. Bütün gayretini o bez parçasını Pasavanın ağzına yakın tutmakla harcıyordu.

Birkaç saniye kâfi geldi. Pasavan nefes almıya çalıştıkça daha

beter oluyordu. Birden yükseklerden düştüğünü hissetti. Gözlerini kapadı, herşey tamam oldu.

Şeytano nefes nefese kalmıştı.

Jerendı çağırdı.

— Çabuk bana yardım et mermer masaya yatıralım.

Şövalyenin omuzlarına yapıştı. Jerand ayaklarından tutuyordu. İkisi birden onu taşıdılar. «Ölü» masa üstündeki yerini almıştı.

Şeytano şöyle dedi:

— Bir saat uyuyacak. Kan dökmeden öldürmek için bu zaman kâfidir.

Büskay, Brakay ve Brankayon bunu görmüşlerdi. Şövalyeyi hemen tanıdılar.

Saçları dikeldi, ağızları çarpıldı, gözlerinden ruhlarındaki büyük korku okunuyordu.

— Ne çığlıkları! dedi Jerand kaçarak.

Şeytano sevinçle ellerini ovuşturuyordu.

— Hey ne bağırıyorsunuz? Memnun değil misiniz? Haydi susun, şimdi tamam olduk. ölü gelip yerini buldu!

Gerisi bağrışmalar arasında anlaşılmadı. Şeytano elbiseyi çözüp göğüs kısmını açmıya uğraşıyordu.

IV

HAREKET

Pasavan Şeytanonun evine geldiği gece Sen Pol Sarayında bazı hâdiseler cereyan ediyordu.

Şahsiyetlerin başında «Major» ismindeki köpek vardı. İzabo'nun zeki uşağı onu pastahane kısmına celbetmişti.

Bu büyük köpek hem aptal, hem oburdu.. Bu oburluğu yüzünden kendini hapsedilmiş buldu. Farkına varınca hoplıyarak etrafındaki pasta sehpalarını devirdi. Bir hayli lüzumsuz gürültü çıkardı.

Major birden sustu ve durdu, yere düşen pastaları görmüştü. Eh hapislikte pek kötü sayılmazdı.

Doyunca durmasını bilen köpeklerden değildi, mide fesadına uğrayıncaya kadar yedi, inledi ve uykuya daldı... Uyandığı zaman sabah olmuştu. Kapı açılmıştı. Kuyruğunu bacaklarına sıkıştırıp çıktı. Bahçelerde dolaştı. Niye hapsedildiğini düşünmüyordu bile. Yalnız acaba neden ona bu kadar çok pasta vermişlerdi? Zavallı ihtiyar Honve'nin ona yemek vermek itiyadında olduğu saatte. Odet'in dairesine geldi. Masum bir hali vardı. Hanımının ayakları dibine uzandı. Odet oymalı koltuğunda hayale dalmıştı. Bazen içini çekiyor. Bazen gözünden bir yaş damlıyordu. Çok üzgündü. Kral Şarl'ı düşünmüyordu. Deli Kral uyuyordu. Korkusuz Jan'ı da düşünmüyordu. Halbuki onun babası olduğunu öğrenmişti, meraklı bakışlarını ona çevirebilirdi. Kalbinde olan Pasavanı da düşünmüyordu. Onun için bir ölüm tehlikesi olan Kraliçeyi de düşünmüyordu.

Çünkü bütün fikri Honore ve Jargentin'deydi. Bu iki iyi insanı çok sevmişti. Onlar kaybolunca herşeyini kaybediyordu.

Kaybolmak?! Kral öyle demişti. Öldürülmüş olmaları muhtemel değildi. Fakat yine de hakikaten böyle olduğu hissi vardı içinde. Köpeğe eğilip:

— Sen onları savunurdun değil mi?

Aynı anda İzabo kaplan İmperya'ya eğilerek:

— Benim intikamımı sen alacaksın değil mi? diyordu.

Olay, kaplana ayrılmış salonda geçiyordu. Bu geniş yer mobilyasızdı. Yerde sadece İzabo'nun üstünde dinlendiği kürkler vardı.

Kraliçe neş'eliydi, fakat, uşakları bu neş'enin iyi bir şey hazırlamadığını bildikleri için sarayda derin bir sessizlik vardı.

Kraliçe, bütün günü kaplanla başbaşa geçirdi.

Gece mühim bir şey olmadı.

Pasavanın yağmur altında uyuyup Orlean dükünün Şatosuna gitme saatini beklediği ayni geceydi bu.

Ertesi sabah İzabo daha neş'eli ve daha korkunç... Kendisini tanıyanlar için tabiî. Sarayda bir davet yapıp gençleri toplıyacağını söyledi.

— Etrafımda çirkin ve somurtkan yüzler istemem. Burası aşk, güzellik ve neş'e sarayıdır.

Öğleyin Kraliçe yine kaplanın odasına girdi. Bua Redon geldi.

— Efendim; İmperia hazretlerinin etleri geldi. Şaka ettiğimi sanmayın.

İzabo, istemeden şaka edilmez

Gülmek, eğlenmek hep emirle olur.

Kullanılan sözler bir formüldü.

Bua - Redon'un arkasında dev gibi biri deriler giymiş elinde büyük madenî bir çatal tutuyordu. Vahşi hayvan bakıcılarının amiriydi.

İzabo soğuk bir sesle:

— Bu etler götürülsün, dedi.

Bua - Redon itaata alışıktı. Taşıyıcılara işaret verdi, fakat amir bu emre şaşırdı. İçeri girip diz çökerek:

— Majeste, hayvan yemezse birazdan yanına yaklaşılmaz.

Kraliçe önünde diz çöken adama vahşetle baktı ve:

— Sen asılmak mı istiyorsun diye sordu.

Adam kalktı elindeki büyük çivri çatalı odanın bir köşesine bırakarak:

— Kraliçenin birazdan buna ihtiyacı olacak, dedi.

Bu sefer Kraliçe başını eğdi. Bua - Redon ve taşıyıcılar kayboldular. İmperia kapıya kadar gitti ve sonra Kraliçeye dönüp parlak gözlerini ona dikti.

— Evet güzelim aç kalacaksın, acaba kızar mısın? diye sordu İzabo.

Kaplan kuyruğunu hiddetle sallayıp kükredi.

İzabo'nun sesi sakindi, fakat söylediğini anlıyan titredi

— Bu gece aç olmalısın...

Sonra kaplanı döverek hususî odasına sokup kapıyı kapadı. Kendini kürklü divanının üstüne attı, gözlerini yumdu, hayal kuruyordu. Bütün gün kaplanın kükremesi duyuldu.

Akşam üstü, yani Pasavan'ın Paris'e aç bilâç döndüğü sırada İzabo, Bua - Redon'u çağırdı.

Kaptan sararmıştı.

Uzun bir dakika İzabo gözlerinin içine baktı. Bua - Redon'un ne düşündüğünü anlamış olacak ki, omuzlarını silkti ve soğuk bir sesle:

— Oldu mu?...

— Evet, Majeste, diye cevap verdi kaptan. Kolay olmadı, ama yine de oldu. Yol serbest...

Matmazel Şandiverin odasına giden yol!... diye ilâve etti ürpererek.

İzabo bu ürpermeyi hissetti. Bakışları Bua Redon'un vahşi ruhuna nüfus etti. Vahşi, ama karışık değil. Bua Redon'un cani olup olmadığını dahi bilemiyordu. Bir tek düşüncesi Kraliçeye itaatti!.. İzabo ince ellerini onun kuvvetli omuzlarına dayadı ve vakur bir sesle:

— Titriyorsun, Bua - Redon? Korkuyor musun? Söyle?

— Evet, dedi. Bua - Redon, Korkuyorum, doğru hiç bir zaman bu kadar korkmadım.

İzabo'nun dudaklarında kötü bir gülümseme vardı:

— İmperia'dan mı korkuyorsun?.

— Hayır, diye kükredi adam. Gözlerinizin önünde beni parçalasa yine ölümden korkmam.

— Öyleyse?.. Haydi düşünceni söyle; affedeceğim seni.

— Yapacağınızdan korkuyorum. Çok kötü bu..

Ve başını eğerek affını istedi. Fakat pek ümitli değildi. Kraliçe geriledi. Bua - Redon titiyordu. İzabo bir dakika sustu ve:

— Defol...... dedi.

— Majeste, diye kekeledi Bua Redon.

— Mademki korkuyorsun, defol. Seni kovuyorum. Seni bir daha karşımda görmiyeyim. Gördün ya seni affettim yakalatmadım. Hapse attırmadım. Paristen bile kovdurmadım. Karşımdan kovuyorum o kadar, defol.

Ölmek istemiyen öküz solumasına benzer bir ses:

— Öldürün beni daha iyi... Sizden ayrılmam... Sizi görmemek bu mümkün mü Majeste... Sizin havanızdan başka hava teneffüs edilebilir mi? Gözlerimi oysunlar daha iyi, kalbimi koparsınlar,

ama sizi görmemiye mahkûm etmeyin. Bana baktığınızdan günden beri sizin köpeğiniz oldum, müsaade ettiğiniz kadar yaşıyorum. İstediğiniz zaman ölürüm.

Majeste insan köpeğini istemeyince öldürür onu kovmaz.

Dev adam kendi konuşmasına kendi de şaşıyordu, ağlamıyordu ama her kelime bir hıçkırıktı.

Şaşkın bir yumuşaklık hissediyordu.

Kraliçe gururla baktı ona ve:

— Bu hakikaten benim! diye düşündü. Ve İmperia'ya hitap ettiği sesle:

— Peki kal, dedi.

O zaman dev adam, acaip bir sevinç sesi çıkardı. İzabo devam etti:

— Ama artık sararma yok ha! Ne kalp çarpıntısı, ne de şaşkın haller! Yanlız itaat. Mademki senin için herşey benim, ben ölürken sen de ölürsün, tamam mı?

— Doğru dedi Bua Redon.

— Öyleyse bu kız yaşarsa ben ölürüm anladın mı? Burgonyalı Jan'ın esiresi olmasını istemem. Çünkü ben Jan'ı seviyorum, anladın mı?

Kraliçenin bu beyanına Bua - Redon hiç şaşmadı. Sevip sevmemesi onu ilgilendirmezdi. O köpekti.

— Majeste yalnız Matmazel Sendiver'i mi kastediyor?. O kolay.

— Ya öyle mi yarın bütün Saray Kraliçenin Sen Pol Sarayının meleğini öldürttüğünü duysun... hayır... bu olamaz... ama bir kaza Allahın elindedir.. Vahşi hayvan kaçar ve görülmeden bir odaya girebilir.

İzabo birkaç dakika düşündü. Bua - Redon'u tetkik ediyordu, adam kıpırdamayınca Kaliçe gülümsedi ve devam etti:

— Kral ne yapıyor? Öğrenebildin mi?

— Bu gece odasından çıkmıyacak.

Burgonyalı Jan'ın gönderdikleriyle beraber.

Kraliçe bir tuhaf oldu:

— Pier Tosan ve Martin geldiler mi?

— İkisi de Kralın yanında derken Bua - Redon Kraliçenin heyecanına şaştı.

— Şeytan kovma bütün gece sürecekmiş.

— Peki seni çağırınca gelirsin.. Silâhlı ol..

Bua Redon kılıncına bir göz attı.. Galip gelmişti. Silâhlı olunca kendisi ve Kraliçe için tehlike yoktu. — Dışarı çıktı.

İzabo olduğu yerde kalmıştı. İmperia'nın kükremesini dinliyor-

du. Yahut, dinler gibi görünüyordu. Hakikatta düşünüyordu. Hayali Bua - Redon, korkusuz Jan, yahut Odet değildi. Ormanda kendisini kurtaran Cessin şövalyeyi düşünüyordu.

Pasavan ölmemişti.

Pasavan Odet'le onun arasındaydı.

Kraliçe ürperdi. Bu Pasavan olmasaydı Odet Burgonyalılar tarafından öldürülmüş olacaktı. Fakat istediği kadar hiddetleniyordu.

— O adam benim olsa neler yapardım. Korkusuz Jan'dan intikamımı alırdı o.. Bu deliden de, Berniye karşı, bu kadına karşı, Burbonlara karşı hep o gelebilir. — Kendi kendine söyleniyordu.

— Pasavan benim olsa... Haydi hareket saati geldi, diyerek Bua - Redonu çağırdı. — Emirler verdi — Adam harekete geçti, mesele kaplan çıkınca yolda kimseye raslamamasıydı. — Bir çeyrek saat sonra Bua - Redon gelip yolun serbest olduğunu söyledi.

— Haydi çık bakalım. Beni uzaktan takip et, her şeye hazır ol.

Bua - Redon kekeledi:

— Siz, yalnız mı?

— Çık dedim. Yalnız... Yalnız İmperiaya karşı değil, diğer insanlara da rastlıyabiliriz.

Bua - Redon hayranlıkla baktı kraliçeye ve çıktı.

O zaman İzabo elbiselerindeki sarkançaları çıkardı, eline büyük çatalı aldı ve kapıyı açtı.

Bir sıçrayışta İmperia içeri girdi.

Kadın hayvanın üstüne yürüdü.

İmperia geriledi. Çünkü çatal burnunun ucundaydı. - Kızmıştı - Müthiş bir dakikaydı. İzabo ya ölecek ya hayvana hakîm olacaktı. Hayvan hızlanmak için toparlandı. İzabo anlamıştı, harekete kendi geçti. Büyük çatalı hayvanın burnunda tutup sağ eliyle onu kamçıladı. Bu mücadele birkaç dikaka sürdü. Birden İzabo kırbacı attı. Kaplan, halının üstünde kıvranıyordu.

Neye uğradığını anlamamıştı. İzabo ona dikkatle baktı ve:

— Görüyor musun ben, senden kuvvetliyim, mücadele etme, karşı koyma.

Deri bir tasmayı boğazına geçirdi ve bir de kısa zinciri vardı.

— Haydi yola..

İmperia itaat etti. Şaşkın fakat kızgındı. Neredeyse patlıyacaktı. İzabo bunu hissediyordu.

Galeriden geçip merdivenlerden indiler.

İmperia açık havaya çıkınca durmak istedi..

Sert bir kamçı yedi.. - Yürü.. - Şurdan burdan kaçışan gölgeler.. Yirmi adım geriden Bua - Redon geliyordu.. Kaplan sakin yürüyordu. Belki halâ şaşkındı. - Yürü.. -.

Az sonra Kralın sarayı göründü. Uzun ve geniş bir koridora girdiler, bu koridorun sonunda bir kapı açıldı, kapıyı kim açmıştı? - Söyleriz - Şimdilik kapı açıldı o kadar..

Kaplan o anda tasmasından kurtarıldı. Bir saniye hareketsiz durdu, kuyruğunu salladı. Sonra sükûnetle yürüdü.. Koridorun sonunda açık duran kapıya gidiyordu..

Şimdi Odete dönelim..

Her günkü gibi Kralın ziyaretini bekliyordu. O gelmeyince kendisi onun odasına giderdi. Fakat o gün şöyle bir haber almıştı. Kraliçe bile Şarl'ın odasına girmiyecekti. Onu, hastalığında iyileştirme ye çalışan iki kişi vardı yanında..

Odet bu habere şaşmış, merak ederek odasına dönmüştü.

Bir hanım gelip Kral tarafından, Margenti'nin yerini almak üzere gönderildiğini söylemişti.

Odet kabul etti, vazifesini başka zaman bildirecekti. Şimdilik Margenti'nin odasını gösterdi ve yeni geleni unutuverdi.

Kimsenin kendisini rahatsız etmemesi için emir verdi. Yalnız kalmak istiyordu.

Acayip bir kuşku hissediyordu..

Niye Krala gidemiyordu? Niye Kral gelmiyordu? İki adam ne yapıyordu? Birşeyler dönüyordu ama ne?.

Akşama doğru sohbetini sevdiği cariyelerden birini çağırdı. Onun yerine yeni geleni karşısında gördü. Acayip... Bu kadın sanki onun alışkanlıklarını çoktan bilir gibiydi. Sanki bu dairenin eşyaları ona yabancı değildi.

Hiç bir emir almadan şamdanları yakıp pancurları örttü. Odet kendi cariyesini isteyince kadın onu çağırma bahanesiyle çıktı.

Bir saat geçti.

Odet büyük koltuğunda üzüntülü hayaller kuruyordu. Majör ara sıra havlıyarak gidip geliyordu. Saat dokuzu çaldı. Bu ses genç kızı uyardı, cariyesini hatırladı, tekrar seslendi. Yine yeni kadın göründü, sessiz sessiz gülümsüyordu. O zaman Odet ne kadar kuvvetli olduğunu farketti. Daha dikkatli bakınca içinde acaip şeyler hissetti.

Köpek homurdanıyordu.

Kadın ona baktı..

Odet'in huzursuzluğu arttı. Titrek bir sesle:

— Cariyelerimi çağırın.. dedi.

— Cariyeleriniz mi? Aman Allahım yanlış mı anladım. Ne felâket, yalnız olmak istediğinizi söylemiştiniz, hepsini gönderdim.

Odet sarardı, kadına şöyle bir bakıp kapıya koştu, Kralın emriyle orada daima muhafızlar olması lâzımdı. Halbuki hiç muhafız yoktu..

Bua - Redon onları uzaklaştırmıştı. Hem de dış kapılar kilitli olup Odet hapsedilmişti. Cesur genç kız korku değil, bir tiksinti hissetti ve kısaca:

— Muhafızlarım nerede? dedi.

— Kral emretti efendim. Bu emrin sizi üzeceğini bilseydim, hiç olmazsa sizi haberdar ederdim.

— Neymiş bu emirler? Kim için?

— Kral bütün adamların kendi dairesi etrafına toplanmasını istedi. Benim bunda hiçbir suçum yok.

Odet ürperiyordu. Şöyle bir dolaşıp kadının karşısına dikildi, yumuşak bir sesle:

— Kraliçe hazretleri beni geçen akşam öldürtmek istediler. Bir mucizeyle kurtuldum. Beni müdafaa edeni bertaraf ettiler. O gece yapamadıklarını şimdi tekrarlıyacaklar. Peki bu akşam ölürüm. Çünkü herhalde beni diri olarak ele geçiremez hanımınız.

— Hanımım.. diye kekeledi kadın.

Odet sakindi.

— Şüphesiz hanımınız.. Siz beni Kraliçeye teslim etmek için burdasınız. .Susun.. Tek söz istemem.. Yalnız dinleyin.. Kalbinize hitap etmiyorum.. Çünkü kalbiniz olsa böyle bir vazifeyi kabul etmezdiniz.. Menfaatinize hitap ediyorum. Orda parayı seversiniz, beni ele vereceğinize hasmınızı tehlikesizce ele verebilirsiniz..

— Madam neler söylüyorsunuz?.

— Hakikat bazan fecîdir. Tehlikesizce beni kurtarabilirsiniz. Beni çıkartmanızı istemiyorum, ölümümü görsem yine burdan çıkmam. Fakat Krala kadar gidip burada olacakları anlatın.

Kadın hıçkırıyordu:

— İthamınız çok müthiş..

Odet arkasını dönüp dolabından küçük bir kasa çıkardı, içindekileri döktü.. Bilezik, zincir, pırlanta ve diğer renkli taşların ışık-

ları birbirine karıştı. Kadının gözlerinde bu parıltı aksetti sanki. Odet bunu gözden kaçırmadı ve ümitlendi. Fakat bu ümit hemen söndü. Kadının gözündeki cimrilik alevile beraber söndü. Odet mahvolduğunu anladı. Odanın etrafında tekrar dolaştı, gelip yine casus kadının önünde durdu. Sesi yumuşak, fakat sözleri müthişti.

— Hiç olmazsa ne şekilde öldürüleceğimi söyle?

Bu sefer kadın kalbinden vurulmuş gibi oldu.

— Bilmiyorum, dedi.

Sessizlik müthişti. Odet başını eğdi, kaldırdığı zaman kadın kaybolmuştu, Odet yavaşça koltuğuna oturdu. Ağlamaya başladı. Çok gençti, güzeldi, aşk hayalleri vardı, ölmek istemiyordu..

Öleceği şu anda yaşamayı istemek, Pasavanı istemekle aynı olduğunu anladı..

Köpek gidip gelip koku almaya çalışıyordu. Odet ona dikkat etmiyordu..

Hafif bir ses duydu. Salonun kapısı açılmıştı. Koridorda kaçan bir gölge vardı. Şu yeni kadındı.

— Allaha ısmarladık, Margentin Şandiver. diye düşünürken, gözleri dışarı fırladı.

Ona doğru sessizce yaklaşıyordu..

Kâbuslardaki gibi kaçmak istedi, fakat yerine mıhlanmıştı.

Korkudan midesi bulanıyordu. Sarardı, soğuk bir ter döktü, gözlerini ondan ayıramıyordu.

Kaplan.. İmperia karşısındaydı. Dört beş adım ötede, kuyruk salladı, hoplamaya hazırdı, ağzı açıktı.

Odet titriyordu. Koltuğa yığıldı, gözlerini yumdu.

Fakat aynı anda açtı, hayvan kükremişti, devamı tıpkı kabuslardaki gibi oldu..

Kaplan sıçrıyacağı anda başka bir hayvan yolunu kesmişti. Bu Majör'dü.

Köpek, hanımına bakıp, korkma der gibiydi.

Bir an tereddütten sonra kaplan köpeğe yanaştı. O kıpırdamadı. Yalnız ürperdi. Tüyleri dalgalandı adeta, kaplana bakıyordu.

Kükreme daha derin oldu bu sefer..

Kaplan kuyruğuyla bir masa devirdi ve ilerledi o anda rüya gibi iki hayvan birbirlerine dolandılar gibi geldi.

Odet bir de baktı Majör kaplanın başının üstüne sıçramış, bir kulağını kapmıştı kaplanın.. O da köpeğin boynunu parçalamıştı.

Yerde geniş kan lekeleri ve kokusu, vahşi hayvanın kokusuyla

karışıyordu. Mücadele yarım saniye sürmüştü. Şimdi iki hayvan düşünüp bakışıyordu. İmperia kinli yavaşça kuyruk sallıyor, Majör yan durup düşmanı görmemezlikten geliyordu. Başı eyik, dişler hazırdı.

Homurdanma çiftti..

Döğüşten evvelki hallerindeydiler. Yalnız İmperia'nın başının sol tarafında koparılan kulağın kanı, Majörün de boynunda derin bir yara vardı.

İkinci müsademe ani oldu. İmperia Majör'ün üstüne düştü. Köpek yuvarlandı, karışık sesler çıktı. Kâh kaplanın, kâh köpeğin kanlı ağızları görünüyordu, bir ızdırap çığlığı, kâh bir kükreme duyuluyordu. Kâh kalkıp, kâh düşüyorlardı. Başladığı kadar ani bitti döğüş..

Şimdi birbirlerinden beş adım uzaklaşmışlardı. Tanınmıyacak haldeydiler. Majör'ün barsakları deşilmiş, kana bulanmıştı, can çekişir gibi titriyordu. Baş aşağı burnu halının üstündeydi, tüyleri artık dikelmiyor, sesi çıkmıyordu. Ama yan gözle kaplana bakıyordu. İmperia'nın sağ kulağı da sol kulağı gibi kopmuştu. Boğazının beş altı yerinden kan akıyordu, halının üstüne uzanmış, zor nefes alıyordu, tırnakları girip çıkıyordu.

İki dakika geçti..
İmperia ayağa kalktı, Majör nihaî savaşa hazırlandı..
Mücadele yeniden başladı.

İmperia düşmanının kafasını ezmeğe çalıştı. Pençesi yeni bir kanlı çizgi yaptı, Majör korkunç bir yavaşlıkla başını kaplana çevirdi ve ısırdı, yeni bir kan çeşmesi açıldı, o da mukabele etmek istedi. fakat pençesi dermansız düştü..

İki düşman derin bir kinle bakıştılar. Döğüşün sonu hepsinden müthiş oldu. Çaresizlik içinde bakışırken büyük köpek son bir gayret gösterdi ve kaplanı ısırdı yine. Vahşi hayvandan müthiş bir ses çıktı. İnliyerek geri bastı, ayakları üstünde sallanarak Majör ilerliyor, kaplan geriliyordu. Yerde kanlı bir iz bırakarak geldiği tarafa koridora gitti. Halâ inliyordu. Vahşi cengâverin mağlûbiyet inilltileri gibiydi bu..

Majör onun arkasından baktı. Çok uzaklarda görünmez olunca içini çekerek kendini yere bıraktı, uzun uzun Odete baktı.
Kraliçe İbazo, kaplanının yarı ölü dönüşünü görünce, felâketini anladı..
Bir işaret üzerine Bua - Redon fırladı gitti..

O anda inanılmıyacak bir şey oldu.. İzabo, Odet'i, Kralı, Korkusuz Jan'ı unutup kaplanını tedavi etti.

On dakika ağlıyarak onun yaralarına ilâç sürdü, bu hayatının en güzel, en temiz dakikalarıydı.

Bua - Redon raporu getirdi.

— İmparia Majörle karşılaşmış, dövüşmüşler geçen gece.. Müsaade etmiş olsaydınız...

— Ya o? diye sordu İzabo sabırsız.

— Sağ salim.. Tahmin etmeliydik, Majör benim kadar kuvvetli.

— Ne yapıyor? diye kudurdu İzabo.

— Yanına yaklaşamadım.. Kral...

— Ne! Konuşsana, köpekten daha mı aptalsın?

Boa - Redon sakin:

— Kral şimdi Matmazel Sandie'nin odasında. Kaçmış nasıl olmuşsa.. On, onbeş adamla orada.

İzabo sustu, titriyordu.. Yüzü sarıydı. Kıpırdamıyor, dudaklarını ısırıyordu, hiddetini zaptetmeye uğraşıyordu. Bütün arzusu bu gece Odet'in yok olmasıydı. Nasıl? Kime hitap etmeli. Şimdi herkes kuşkudaydı artık. Hırstan titriyen dudaklarında bir gülümseme oldu.

Acele bir paltoya sarındı, başını örttü, «Haydi» dedi Bua - Redon'a..

Dev adam sordu:

— Nereye gidiyoruz?

Kraliçe cevap verdi:

— Şeytano'ya..

O zaman saat onbiri geçiyordu.

Pasavanda büyücünün evine yalanlarının hesabını sormaya gelmişti. Şeytano onu alt edip uyutmuş olduğunu biliyorsunuz, ağzına uyutucu ilâçla ıslatılmış bir toz koymuştu.

Şövalye uyur vaziyette Şeytano ve Gerant tarafından taşınarak mermer masaya getirilmişti. Orada Brungay, Bragay ve Brankay'ın iskemlelerine bağlıydılar. Şeytano göğsü açmıya başladı. Hareketleri sakindi. Fakat gözleri ateşliydi. Tecrübe ilâhı, tecrübe senelerce sabırla beklenen şey nihayet olacaktı. Şeytano adamların bağrışmalarını duymuyordu, düşüncesi bile durmuş gibiydi. Çünkü bütün düşünme kabiliyetini ayni noktada toplamıştı. Soğuk kanlılıkla:

— Kan dökülmeden öldü mü?

Brankay ona baktı:

— Ona yapacağım tecrübeyi Şövalyeye yaparım. Dilin ucuna bir damla, ani ölümdür. Farkına bile varmaz. Izdırap çekmesini istemem.. Zaten bu delikanlının...

Demir dolaba gitti. Biri koluna dokundu.

Rüya âleminden ayrıldı. Gerandı gördü ve mırıldandı şöyle:

— İyi, artık sana ihtiyacım yok, gidebilirsin..

Gerand cevap verdi:

— Kapı çalındığını duymuyor musunuz?

— Çalınıyor mu? diye bağırdı Şeytano.. Bu gece bütün şeytanlar bana hücum ediyor demek. Bırak çalsınlar, sen git, yalnız kalmak istiyorum.

— Peki, dedi Gerand. Fakat kapıdaki iblis kovulan cinsten değil. Size pahalıya mal olur efendim. Fazla bekletirseniz polise şikâyet edecek cinsten..

— Polise mi? Ne diyorsun köpek?

— Yarın asılırsınız, diyorum efendim. Ama beni de sizinle beraber asarlar. Onun için açıyorum ben..

Şeytano bir bıçak yakalayıp Gerand'ın karşısına dikildi:

— Deli misiniz siz, kapıyı çalan Kraliçedir.

— Kraliçe mi? Ne istiyor diye söylendi Şeytano..

— Şimdi anlarsınız.. Çünkü kapıyı açıyorum.

Şeytano ister istemez bıraktı.

— Kraliçe ha.. Niye bu gece.. Allah kahretsin.

Kapının zincirlerinin açıldığını duydu.

Bua - Redon'un sesini tanıdı, küfrederek:

— Bizim gibiler böyle mi karşılanır? diyordu.

Şeytano Kraliçe'nin karşısında eğildi, hiç konuşmadı. Çok müteessirdi.

İzabo'yu içeri almamak olmazdı.

Kraliçe'nin gelişi tecrübeyi ertesi geceye bıraktırıyordu. Ya bir şeyler olursa.. Bunu düşününce, zaif yüzünden terler akıyordu. Tek çare: Kraliçeyi acele memnun edip dönmekti.

Bua - Redon'un sorusunu cevapsız bırakıp Şeytano, İzabo'ya doğru bir koltuk itti, orada oturtmak istedi, fakat o başını salladı ve:

— Daha ileri gidelim, dedi. Sizinle uzun konuşucağım..

Şeytano içini çekti, fakat ikinci salona girmeye mecburdu.

— Majeste burda emniyettesiniz. Allahtan başka kimse duymaz sizi, derken zayıf parmağını kaldırdı.

İzabo şaşırdı:

— Allah mı? Yoksa iblis mi?

Şeytano onu oturtmak istedi, yine reddetti ve:

— Büyücü! Tesadüfleri ancak sen düzeltebilirsin, bana yardım

edeceksin, ama önce söyle bakalım. Sen nasıl Allah'tan bahsediyorsun? Senin işin Şeytanla değil mi?

Şeytano'nun cevabı okuyucuları huzursuz kılabilir ama, ne yapalım Şeytano büyücüdür. Yani yüksek zekâsı deliliğe yaklaşan biri..

— Kraliçenin bana Allahtan ve Şeytandan bahsederken sesinde halinde birine iyilik, ötekine kötülük atfediyor. Acaba aralarındaki sınırı iyi biliyor musunu? diye sorabilirim. İnsanların bir arada yaşayabilmek için birbirlerine öğrettiklerinden bahsediyorum: Sen herkesin vicdanında en karanlık ve gizli köşelerinde olan iyilik ve kötülükten bahsediyorsun. Mesela cemiyet adamı cinayetin kötü olduğunu söyler, halbuki sorarım size kimin hayatında ölümünü temenni ettiği bir düşmanı yoktur. Ve bu düşmanın ölümünü temenni etmez mi? Eğer öldürmek için ölümü düşünmek kâfi olsa bunu hemen tatbik etmez mi?

Kraliçe büyücünün sözlerini büyük bir sükünetle dinliyor, hiç bir şeye şaşmıyordu.

— İyilik, kötülük demedim ki.. Allah ve Şeytan dedim.

Sözlerinde bir titreme vardı. Bua Redon şaşkındı.

— Evet Majeste, insanlar için Allah iyilik, Şeytan kötülüktür. Evet güzellik ve çirkinlik olduğu gibi iyilik ve kötülük de vardır. Ama neredeler. İnsanların yanıldığı orası.. Allah var, İblis var, bunu reddeden yok.. Bu iki varlığın ıspatını elde ettim. Fakat tekrar ediyorum, iyilik nerede? Kötülük nerede? Madam, dünya yanlış idare ediliyor. Siz ve benim gibiler bu yanlışın üstüne çıkmak zorundayız. Er geç hakikat ortaya çıkacak.

Şeytano kırmızı paltosuna bürünmüş, parmağını kaldırıp devam etti:

— Mücadele olmuş Madam. Dünya iki muktedir varlık arasında bölüşülmüş, İblis ve Allah. İblis mağlüp olmuş, Allah hüküm sürüyor. Bizden ne istediklerini anlamak lâzım.

Şeytano gülmeye başladı. Bua Redo'nun dişleri birbirne çarpıyordu..

— İblis iyiliği ister, diye devam etti büyücü. Halbuki bencil Allah yalnız kendi iyiliğini ister. Yumuşak düşünceler bize şeytandan gelir. O saadeti sever. Neş'e onun peşindedir. Allah bize kin hislerini verir, saadeti küçümseriz. Asıl efendimiz kim? Bize cezalar veren, insanlara ızdırap çektiren mi? Cehennemin dibinde kaptırdığı payına, bedbahtlığımıza ağlıyan mı? Bizim gibi düşünüp, bizim gibi seven, ızdıraplarımızı yumuşatan mı? Ben seçtim. Benim için Allah Şeytandır. Şeytan bana şu anı yaşamamı emrediyor. Iz-

dıraba kıymet vermiyor. Çünkü ızdırap insanı yükseltmez diyor. Esiri olmamı da istemiyor. Beriden benim için hakikî Allah o, cehennemlik olduğum doğru. Ben bundan şeref duyuyorum.

Şeytano durup kulak kabarttı..

İzabo başını eğmiş, duyduklarını düşünüyordu.

Birkaç dakika sonra dudak büktü, gözlerinden ateş fışkırıyordu.

— Allah, yahut Şeytan bana vız gelir. Ben efendi istemem.. Haydi büyücü, söyliyeceğin çok mühim olduğu için seninkiler bana tesir etmez..

— Madem, sizi dinlemeye hazırım.

Kraliçe:

— Daha öteye gidelim, dedi ve üçüncü odaya doğru ilerledi.

Şeytano kapının önüne dikildi..

Fakat Kraliçe kaşlarını çatmıştı. Bua Redon sert bir sesle:

— Yıkılsana herif, dedi.

Şeytano kıpırdamayınca eliyle itti ve kapıyı açtı. Büyücünün canı yanmıştı. Kraliçe içeri girmişti ve Pasavanın üstüne eğildi.

Bua Redon eli kılıcında iki adım attı. Kraliçe orda olmasa büyücü mahvolmuştu. İskemleye bağlı üç adam büyük bir ümide düşmüşlerdi..

Kraliçe bir şey görmüyor, duymuyordu. Uyuyan Paravanı seyrediyordu. Nihayet doğruldu. Şeytano'ya sert bir sesle:

— Ona ne yaptınız? dedi.

— Onu uyuttum efendim.

— Uyutmak mı? Şimdi ne yapacaksınız?

Şeytano Kraliçenin önünde diz çöktü:

— Majeste onu bana siz göndermiştiniz. Bua Redon omuzlarında getirmişti hani..

Dev adam şaşırmıştı:

— Ben mi?

Şeytano devam etti:

— Onu siz göndermiştiniz, herhalde yüksek iradenin tensibi bu ki, bu sefer kendiliğinden geldi ve yerini aldı..

— İmdat! İmdat! diye bağırıyordu, Brüskay, Bragay ve Brankaya..

Şeytano yine konuşuyordu:

— Madam, oniki senedir bana yardım edeceğinize söz vermiştiniz. büyük tecrübeye üç canlı lâzım.. İşte bunlar..

Üç mahpus çok bağırıyordu ama, Şeytano duymuyordu bile.

— Bana bir ölü lâzım: İşte bu.. Çağrılmadan kendi kendine geldi. Madam bu gece on iki senelik sözünüzü tutabilirsiniz.

— Ne yapmam lâzım?

— Hiç, bırakın ben yapayım.

— Ne yapacaksınız?

— Size yüz defa anlattım.. Lütfen siz gidin, yoksa uyanacak görüyorum.. O zaman..

— O zaman ne olur, diye güldü Kraliçe..

— Ne olacak, her şey mahvolur Kraliçem. Beni öldürüyorsunuz. ebedî hayatın sırrını bulacak adamı öldürüyorsunuz..

Şeytano hıçkırarak ağlıyordu. Kraliçe somurtmuş uyuyan Pasavan'a bakıyordu. Onu kurtarmak isteyip istemediğini kendi de bilmiyordu. Şövalyeye karşı kin duyuyordu Ama belki başka hisler öldürülmesine mâni olabilirdi. Büyücü Pasavan'ı öldürse kıpırdamazdı. Fakat büyücü bunu bilmiyordu. Kendi kendine:

— Allah kahretsin şu kadını. Ne aptalmışım ki, sırrımı önce söyledim. Bu kadın ötekiler gibi değil sandım.. Büyük eserime aldırmıyor bile..

Kalkmış, Pasavan'ın uyanışını seyrediyordu. Üç mahpus ta susmuş, ancak titriyorlardı. Bua Redon elleriyle yüzünü örtmüş, bakmıyordu.

O anda Kraliçe onu Şeytano'ya terk etme kararını verdi ve:

— Haydi yap, dedi.

Şeytano demir dolaba sıçradı. Uyutucu ilâçtan verip, sonra anî ölüm olacaktı, kan dökülmeden tabiî. Müthiş bir kahkaha duyarak döndü, Pasavan mermer masanın üstünde oturuyordu..

V

PASAVAN'IN ŞANSI

Şeytano taş kesildi. Bu uyanış hiç beklenilmiyen bir felâket gibi..

Masada oturan Pasavan:

— Bırak onu, dedi. Bir defa oldu haydi, ama şimdi.

Büyücünün elinde bez vardı.

— Bırak onu diyorum sana, diye tekrarladı Şövalye..

Şeytano itaat etti, bez elinden düştü. Pasavan gülmiye devam ediyordu. Neş'eli ve alaycı bir gülüştü bu.Ölümden kurtularak sevinci bir yanda. Pasavan zaten hâdiselerin hoş tarafını görürdü.

Şeytano'nun yüzü korkunçtu.

Bua Redon cesarete hayran bakıyordu.

İzabo birkaç adım gerilemiş, ciddi ciddi Şövalyeyi düşünüyordu.

Birdenbire odada gök gürültüsü gibi bir, iki, üç kahkaha oldu. Bruskay, Bragay, Brankayon Şövalyeyi tanımışlardı.

Orda oluşu tabiî göründü onlara. Onu bekliyorlardı. Eskisi gibi gelip bağlarını çözecekti. İşte gelmişti. Gülüyordu. Onlar da güldü. müthiş sevinmişlerdi.

Bua Redon bile.

— Benim de canım gülmek istiyor, diyerek koyverdi kahkahayı.

Şeytano titriyordu. Bu ilme ve büyücülüğe hakaretti. Izdırap duyuyordu, hayatının en kötü dakikalarıydı.

O sırada Pasavan ayağa kalktı, gülmüyordu artık. Diğerleri de sustular. Sessizlik berbattı.

Birden Şövalye mahpuslara dönüp kılıcını çekti.

Gelişini hayranlıkla seyrettiler, memnuniyet değil, hayranlık.. Birkaç dakikada kurtuldular. Mırıltıları Pasavan'a teşekkür mü, yoksa büyücüye küfür mü pek belli değildi. Şeytano kıpırdamamıştı, aptallaşmıştı. Eğer düşünce öldürse Kraliçe yerde olurdu.

Kurtulan üç adam ellerini oğuşturuyor, kan deveranını temine çalışıyordu. Ama bu sefer kaçmadılar, Şövalyeye bakıyorlardı. O ne yaparsa aynini yapacaklardı.

Kraliçe ona doğru ilerledi:

— Şövalye benimle Sen Pol Sarayına kadar gelirler mi?

Pasavan:

— Kraliçem, diyerek sanki balo salonunda, İzaboya hayran olduğu gece gibi eğildi, gülümsüyordu, sakin ve ciddiydi.

Pasavan sordu.

— Madam, sarayına mı davet ediyorlar beni?
— Sizden bunu ikinci defa rica ediyorum.
— Rica mı? Kraliçe rica etmez, emreder efendim..
Derken Pasava'nın gülümseyişi çok alaycıydı.

Bu emirlere siz Şövalye iteatsizlik edersiniz değil mi? Matmazel Şandiver'in odasındaki emri tekrarlıyorum, bu sefer itaat edecek misiniz?

Pasavan eğildi:

— Madam ölmemi emredin, ben de düşüneyim.
— Bizde öldürüleceğini mi sandın?
Pasavan doğruldu.

— Evet Madam, affedin beni.. Çok az yaşadım, biraz daha yaşamak istiyorum. Dünyada yalnız kötülük olup olmadığını anlamak için..

İzabo'nun gözlerinde şimşekler çakıyordu. Gülümsüyerek mermer masaya yaklaştı, elini değdirdi ve Pasavan'a döndü:

Ciddiyeti korkunçtu:

— Şuradaydınız, sizi öldürtmek istesem emir vermiye bile hacet yoktu. Susmam kâfiydi. Hayatınızı kurtardım, ama bana hiçbir şey borçlu değilsiniz. Şu methini duyduğum Fransız terbiyesini bile. Siz beni Vinsen ormanında kurtardınız, ödeştik. Hesaplarımız doğru, bir kadını kılıcınızın muhafazasına almaya mecbur değilsiniz. Allaha ısmarladık. Gel Bua Redon.

Bu sözler Şövalyeye tesir etti, sarardı.
— Herhalde o beni kurtardı, diye düşündü..
İzabo'ya doğru ilerledi:
— Madam, beni affedin, sizi saraya götüreyim..
Büyücü açtı kapıları.
Elini İzaboya uzattı, o da kabul etti..
Bua Redon söyleniyordu:
— Ben yetmez miydim sanki?
Eski köpek, yeni köpeğin okşanmasını kıskanmıştı.
Kraliçe ters ters baktı..
Şeytano sallanarak kapıları açtı.
Kraliçe ve Pasavan'dan sonra Bua Redon geliyordu..

Bua Redon'un arkasından da Bruskay, Brakay, Brankay'ın apar topar ilerliyorlardı.

Bua Redon sordu:

— Kraliçem bunlar da gelecekler mi?..

— Onlar benim adamım, dedi Pasavan.

Ciddî konuşup konuşmadığı anlaşılmadı.

Bir dikaka sonra yola düzülmüşlerdi.

Şeytano kapıyı örttüğü zaman elleri titriyor, dişleri çarpıyordu. Merdivene doğru gitmek istedi, fakat düşüp bayıldı.

Gerardı, onu kaldırıp koltuğa oturttu, müstehzi:

— Şövalyeyi bırakmak hâtadır, demiştim size..

Kraliçe saraya doğru gidiyordu. Pasavan yanındaydı. Bua Redon ya bu benim yerimi alırsa, diye düşünüyordu. Barakay, Bruskay, Bragayon topallıyorlardı ama, Pasavan'ın adamı olduklarından iftihar duyuyorlardı.

Sen Pol Sarayına geldiler.

Bua Redon geçiti açtırasıya kadar küfürler savurdu. İçeri girerken Kraliçe Şövalyeye soğuk bir edayla:

— Korkuyorsanız, dönmekte serbestsiniz, dedi.

Pasavan cevap vermeden ilerledi.

Büyük kapı arkasından kapandı. Sinirlerine hâkim olarak Kraliçenin sarayına doğru yürüdü.

Sen Pol Sarayının kapısı önünde Şövalye içeri girince Bruskay. Bragay, Brankayon da girmek istemişlerdi. Bua Redon onları durdurdu. Kraliçe uzaklaşınca onları dışarı attı:

— Sen Pol Sarayına girilmez, dedi.

Brankay ona hayretle baktı ve:

— Kuvvetlisiniz Maşaallah, dedi.

— Bua Redon kuvvetten anlardı. Brankayon'un da kendisine yakın olduğunu anladı, iltifatına memnun oldu ama fikrini değiştirmedi:

— Evet, kuvvetliyim. İsterseniz üçünüze de gösteririm ama şimdi çıkın burdan..

— Ama biz onun adamlarıyız.

— Kimin adamları? Kraliçenin mi acaba?

— Yok canım, Pasavan Şövalyesinin. Duydun ya..

Sen Pol Sarayından onbeş adam kadar küfrederek üstlerine yürüdü. Çaresiz gideceklerdi. Brankay burnunu havaya kaldırdı:

— Hava açık, dedi. Fakat oklar yağmaya başlayınca yaralanmadan kaçmak icap etti..

Bir evin köşesinde sinip düşündüler.

— Evsiz barksız, parasız, açız, üşüyoruz. Ne yapsak?

Bragay şöyle dedi:

— Sen Jak Kilisesine gitsek ha..

— Ben orada birini tanırım.

— Bize yiyecek verir mi dersin?

— Zannetmem.

— Öyleyse Burgonya Şatosuna dönelim.

— Bakın, büyücüden kaçtık, diyelim.

— Ya öyle mi? diye alay etti Bragay.

— Bize hayran olur ve bizi muhafaza eder.

— Evet, asmak için.. Ben gitmem.

Brankay'ın da bir fikri vardı ama, ötekiler pek itibar etmedi-

— Mari'nin bana zaafı var. Sizi oraya götüreyim, iyi kızdır o. Bizi yedirir, içirir, yatırır. Bunlar Bruskay ve Bragay'a hoş göründü.

Şakalaşarak Mari'nin evine doğru gittiler.

Şövalye ise sarayın Şeytano'nun evinden daha tehlikeli bir yer olduğunu hissediyor, pür dikkat ilerliyordu.

— Benim ölmemi istese neden büyücüden kurtarsın, diye düşünüyordu..

İzaboyla beraber İmperia'nın odasına girdiler. Kraliçe yaralı hayvana eğildi. Başında bir adam bekliyordu. Kompresleri değiştiriyordu, ölmeyecek deyince, kraliçe ağladı. Şaşılacak şey, sevinç ağlaması belki, yahut geceki büyük heyecanın neticesi. Göz yaşları Pasavan'ı yumuşattı, Kraliçe onu çok muhteşem bir salona götürdü. Şövalye hayran oldu. İzabo yavaşça:

— Oturun Şövalye, dedi. Kendisi de ipek yastıklı bir koltukta yer aldı.

Pasavan oturdu. Yine de tetikteydi.

Kılıcını kucağına aldı. İzabo onu dikkatle süzüyordu.

Aniden sordu:

— Şövalye Pasavan, konağına hücum edip Rozlis'i kimlerin kaçırdığını öğrendiniz mi?

«Dikkat!» diye düşündü Şövalye, kendinden korkmadığını ona ilkten anlatmalıyım..

— Hayır madam, onları bulamadım ama Rozlis'i kurtaran meleği tanıdım.

— Ya! Kimmiş?

Şövalye soğuktu:

— Asil Orlean düşesi.

İzabo gülümsemiye devam etti:

— Halbuki onu ben kurtardığımı söylüyerek hayatını bana vermeği düşünüyordunuz?

— Demek ben değilmişim.

— Hayır madam, siz değildiniz, aldanmışım.

— Hakikaten üzüldüm. Hayatımda bir defa melek olmak istedim. Ama mademki olamadım, artık bundan bahsetmiyelim, diyerek durdu. Halinde İmperia'nın saldırıya hazırlandığı zamanki hali vardı.

— Asil kuzenim Orlean dükünü öldüreni de buldunuz mu?

Şövalye o zaman Sen Pol Sarayına gelmekle hata işlediğini anladı..

— Madam, caniyi aramak benim vazifem değildir. Beni itham etmek istediğinizi anlıyorum. Beni ele vermek için sarayınıza getirdiniz demek. Fakat size yemin ederim ki, hakiki canî cezasını bulacaktır Beni ele verseniz de yine o cezalanacak.

İzabo gözlerini açmış, parmağını kaldırmıştı:

— Ya! Demek onu tanıyorsunuz?

— Evet madam.

— Kim? Çabuk söyleyin kim?

— Kraliçem onu ele vermek benim vazifem değil, ama cezalanacak. Bu onunla benim aramda bir mesele. Zavallı Prensi öldürmeğe gönderdiklerini de ben elimle öldüreceğim.

İzabo şaşmış ve korkmuş, dinliyordu..

Uzun bir sessizlik oldu.

Pasavan sakin, Kraliçenin kendinden ne istediğini bekliyordu. İzabo bunu kendi de bilmiyordu. Hakikatte onu Şeytanu'nun masası üstünde gördüğünden beri bir karara varamamıştı.

Kin arıyordu içinden, fakat bulamoyordu.

Kalbinde tanımadığı biri, biri vardı. Şehvete onu sevgililerini kollarına atana benzemiyordu bu. Korkusuz Jan'a hissettiği yükselem ihtirasına da benzemiyordu. Düşüncesinde kutuplar çarpışıyordu.

— Şövalye, müthiş şeyler söylediğinizin farkında mısınız? dedi İzabo.

— Evet Madam. Orlean dükünü öldüreni bulmalı. Onu öldürmekten daha büyük bir suç olabilir. Ama yine de bütün canileri ve onları teşvik edeni tanıyorum. Ve onları öldürmek istediğinizi söylediniz.

— Kendime ve onlara söz verdim.
— Eğer yapamazsam önce ben ölürüm demektir.
— Bu adamların isimlerini söyler misiniz?
— Hayır majeste.
— Peki ben söyliyeyim öyleyse.. Onlar Ginos...
— Ginos öldü madam.

İzabo korktu. Bu an Pasavan ona tesadüflerin kuvvetlendirdiği korkunç bir şey gibi göründü.

Şu an korku hayranlığı bastırdı.

Eğer Bua Redon orda olsaydı ona belki emrederdi. Ama asabî tesirlerden kendini kurtardı ve şöyle devam etti:

— Ötekiler Skas, Kurtöz ve Oktonvil'dir.

— Onlar da öldüler mi acaba?

— Hayır madam ölecekler. Gines'i öldüren el, onları da öldürecek..

İzabo kalktı. Pasavan da aynı hareketi yaptı.

— Oturun, emrediyorum, dedi Kraliçe.

İtaat etti, oturdu ve kılıcını eskisi gibi kucağına aldı. Gözünün ucuyla Kraliçeyi takip ediyordu. Hafifçe gülümsüyordu. İzabo birkaç dakika aşağı yukarı yürüdü.

— Cinayeti tertipleyene gelince.. O, Korkusuz Jan'dır.. Susun, beni dinleyin ve anlamıya çalışın. Beni ruhunuzla dinleyin. Çünkü ben size ruhumdan hitap ediyorum. Size şimdi söyleyeceğimi bir daha tekrarlamam.

İzabo, Pasavan'ın üstüne eğilmişti. Nefes nefeseydi, belki bir ihtiras kasırgası patlamak üzereydi. Şövalyeye, iblis kadın kılığındaymış gibi göründü.

Boğazının sıkıştığını hissetti. İstikbali kararlaşacaktı. İzabo konuşacaktı. Kalbinden dudaklarına yükselecekti hissiyatı.. Fakat o anda Bua Redon içeri girdi. İzabo ona ehli hayvanmış gibi bakar, kıymez vermezdi, devam etti:

— Korkusuz Jan denen adama gelince, işte bu cinayeti tertipleyen odur. Ve ben onu sevdim. Onun için her türlü şeye razı oldum. İyiliği de, kötülüğe de kendisini çok sevdiğimi biliyordu. Ona dünya hükümdarlığını söz verdim. Ve sözümde duracaktım. Fakat Korkusuz Jan korktu ve beni ele verdi.

Şövalye düşünüyordu.

— Haydi bakalım şimdi de Korkusuz Jan'ı öldür diyecek galiba. Majeste sizi dinliyen olduğunu unutmayın..

— Ne! Bua Redon mu? O duyar ama dinlemez. Değil mi Bua Redon?.

Dev adam bir adım ilerleyip eğildi.

Tasdik ediyordu.

— Hayır madam dinlemiyorum sizi.. Söylemiye gelmiştim ki..

— Sus, sonra söylersin. Şövalyeye hitaben:

— Korkusuz Jan'ın yaşayıp ölmesi artık beni ilgilendirmez. Çünkü aradığım erkek o değildir. Benim aradığım, her şeye göğüs gerebilen bir insandır. Ben onun, o benim için her şey olmalıdır. Böyle insana en büyük zenginlikleri verebilirim. Onun yalnız kılıcı, cesareti ve zekâsı kâfidir. Çünkü onu Kral merdivenlerine itmek için benim aşkım kâfidir. Duyuyor musunuz, benim aşkım dedim. İzabo'nun aşkı.. Bana iyi bakın ve Fransız sarayında daha güzelini gördün mü? Söyleyin. Beni seven erkekle nelere muktedir olurduk.

Pasavan şaşkın, rüyada gibi dinliyordu.

Zavallı fakir Şövalyeye göz kamaştıran zenginlikler vadediyordu. İzabo gibi bir Kraliçe tarafından sevilmek. Bir hayaldi bu..

Fakat aslında Pasavan bir iğrenme hissediyordu. Hakikatta o kendisi kalbindeki kadın için bütün taçlarını fedaya razıydı.

Dinliyordu tabiî.. Fakat yüzü donuklaşıyor, acayip bir gülümseme oluyordu dudaklarında..

Kraliçe yüzünden bir şeyler anlamak istiyordu ama, arzu ettiği heyecanı göremiyordu. Hiddetlendi, daha eğilerek:

— Peki, size tarif ettiğim bir insanın mevcudiyetinden haberiniz var mı? Bu aradığım insan beni anlaması için kalbimde Odet'in hayalini taşımaması lâzım.

Pasavan sararıp ayağa fırladı.

İzabo kükrüyordu:

— Doğru söyleyin, onu sevdiğiniz sahi mi?

— Sevmek mi?

Bu kelime ona İzabo'nun bütün vaidlerinden tesirli geldi.

— Söylemiye cesaretiniz yok.

— Neye olmasın, yemin ederim ki...

Sert bir ses sözünü kesti:

— Söyliyeceğiniz her şeye dikkat edin Şövalye..

Kraliçe ve Pasavan kapıdan girene baktılar. Bu Şeytano'ydu. Sen Pol sarayındaki baloda giydiği kıyafetteydi. Kıraliçe Bua Bedon'a kin dolu gözlerle baktı. Ama o omuzlarını kaldırdı ve mırıldandı: "Size söylemeye gelmiştim, dinlemediniz."

İzabo bu sefer Şeytano'ya bakıyordu. Anlaştılar. Şeytano Pasavan'ı öldürmek istiyordu. Şöyle düşündü ve büyük bir üzüntü kalbini sardı. Bıraksa herşey oluverecekti. Ama ona bazı bağlarla bağlıydı. Onu kurtarmak istiyordu.

Şövalyenin yanına yaklaştı. Titriyen elini onun koluna dayadı. Ve ona aşk dolu gözlerle bakınca Pasavan sarsıldı.

O artık Kraliçe değil, sadece bir kadındı..

O kocasını aldatan kötü bir kadın değil, sanki masum bir genç kızdı. Sesi yalvarıyordu:

— Şövalye, size bahsettiğim o muhteşem şeylerin sizin olmasını ister misiniz?

Cevabınızda acele etmeyin. Üç gü olsun, düşünün, üç gün Fransa Kraliçe'sinin misafiri olun. Üç gün sonra beni reddederseniz de yine saraydan sağ sağlim çıkarsınız. Cevap verin.

Şövalye, Şeytano ve Bua Redon, ürkerek dinliyorlardı. Şövalye murai bir eğiliş yaparak samimi bir şekilde gözlerinin içine bakarak:

— Madam, beni affedin. Kabul etmek, bende bir şüphe olduğunu ima etmektir.

Kraliçe sararıp bir adım geriledi:

— Demek hiç tereddüt etmiyorsunuz?

— Hayır Kraliçem, yalandan nefret ederim. Çok güzel ve çok yükseksiniz, fakat yemin ederim ki..

Şeytano atıldı:

— Dikkat Pasavan, dikkat diye tekrarladı.

Büyücü, Kraliçenin gözlerinin içine bakıyor ve sanki soruyordu:

— Bu sefer teslim edecek misiniz ?

İzabo cevap verdi:

— Evet mi, sana teslim ediyorum. Yüzü tanınmaz şekilde değişmişti. Yumuşak hatlar sertleşmiş, gözler hiddetliydi artık Şövalye mücadele edebilirdi. Büyücüye döndü:

— Odet'i sevdiğimi söylememe sen mani olamazsın. Ve...

— Yalan söylediniz, diye bağırdı Şeytano..

Kraliçe yaklaştı. Bua Redon titredi.

Şövalye önce hiddetlenmişti, fakat sonra güldü:

— Bana iki kulağınızı borçlusunuz, dilinizi de kesmem icap edecek.

Şeytano acayip şekilde gülümsedi:

— Yalanınızı ispat edeceğim.

Pasavan hiddetten sarhoş gibiydi.

— İspat mı?

— Evet, ispat. Sizin sevdiğiniz Odet Şandiver değil Rozelin d'Ambür'dür. Şimdi yemin ediniz bakalım.

Pasavan geriledi. Bu ölüm soğukluğu yüzüne yayıldı. Gözleri buğulandı. Kalbine vurulan darbeyle eğildi, herşey mahvolmuştu.

Şeytano'nun sesi, gayet derinden geldi.

— Peki hangimiz yalan söyledik şövalye?

— Matmazel Şandiver burada olsa ona dürüst olarak kalbinizi verebilir miydiniz? Mademki bu kalp çocukluğumuzdan beri şimdi aradığımız bir başkasına aittir. Onun hayalini her yerde taşıyorsunuz öyle değil mi?

— Şeytano, diye söylendi Şövalye, fikirlerimi okuyan şeytan, ızdırabımla oynuyor.

— Susuyorsunuz değil mi? diyerek Pasavan'a yaklaştı ve alçak sesle:

— Onu görmek ister misiniz, dedi. Bu gece bir saat sonra sizi Rozalin'e götürebilirim.

Şövalyenin kalbine su serpildi. Ümitlendi. Şeytano'nun elini yakaladı..

Büyücü, muzaffer gülüyordu:

— Beni takip edecek misin?

— Hemen, dedi Pasavan.

Şeytano Kraliçeye döndü ve bakışlariyle onun muvaffakiyetini aldı.

Kraliçe Bua Redon'u işaret edip uzaklaştı. Kapıdan çıkarken geri döndü ve ele verdiği adama eliyle bir öpücük gönderdi, kaybolup gitti..

VI

KARANLIKLARDA

— Gelin, dedi Şeytano.

Pasavan sordu:

— Neresi?

— Önce Sen Pol Sarayından çıkalım. Burası ne sizin, ne de benim için emniyetli bir yer değil.

Bu lâflar Şövalyenin tereddüdü olsa bile dağıtmaya kâfiydi. Ama şüphe etmiyordu. Şeytano hakkında bildikleri onun Rozalis'i tanıdığını ispat ediyordu.

Şeytano vicdan azabı çektiğinden mi onu götürüyordu acaba? Yoksa onu Kraliçe'den uzaklaştırmak mıydı maksadı.

Sebep ona vız gelirdi. Mademki Rozelis'i görecekti, buna inanıyordu.

Yola düzüldüler. Sen Pol Sarayından çıktılar. Nereye gittiklerini kimse sormadı, ıssız sokaklarda ikisi yalnızdılar.

Büyücü çabuk yürüyordu. Pasavan tereddütsüz takip ediyordu.

Bundan evvel geçenleri unutmuş gibiydi. Rozalis'i düşünüyordu.

Ya Odet? O ne olmuştu, kendi bile bilmiyordu. Kraliçe Şeytano'nun evinden çıkarken büyücü bayılmıştı. Çünkü bütün emekleri boşa gidiyordu. Gerard onu ayılttı. Düşünme kabiliyeti sayesinde Kraliçeyle Pasavan'ın arasında neler geçeceğini tahmin etti ve, (Hah intikam, şu düşmanım olan Pasavan'dan intikam alsam, ihtirasını benim buluşlarımdan, keşiflerimden sütün tutan şu bavyeralı İzabo'yu kalbinden vurabilsem ve bu suretle o adamı yok etsem. O adamı öldürmezsem, o beni öldürecek. Bunu yapmam gerekiyor...)

(Beni öldürecekmiş) diyerek acı acı güldü. (Beni öldürmek demek, hayatı yok etmektir. Ben büyük buluşu yapmak üzereyim. Bu olamaz, olmayacak.)

Böyle düşünerek acele giyiniyordu. Bir silâh aldı. Paltosunun altına birkaç anahtar ,bir mum, bir çakmak aldı.

Kraliçeden bir çeyrek saat sonra çıkıp. Sen Pol Sarayına doğruldu. Parolayı bildiği için kolayca girdi Kraliçenin sarayına. Bua Redon'a bir şeyler fısıldadı, ondan sonra olanları duyduk.

Şimdi Şövalyenin yanında neşeli neşeli yürüyordu.

Pasavan sordu:
— Nerede?
Şeytano:
— Üniversitede, dedi.
Söz verin ki neresi olursa olsun bana itimat edip korkmıyacaksınız.

— Korkmak mı?. Evet, hayatımda korkulacak bir çok şey gördüm efendim, ölüler odasının mermer masasında korku beynimi kıskaç gibi kavrıyabilirdi. Hidelm hapishanesinde de titriyebilirdim meselâ. Fakat, benim korkudan titrediğimi göremezsiniz, kanısındayım. Size itimada gelince, diyerek elini kılıcına götürdü. Şeytano gülmeye başladı. Gülüşü, her zamankinden daha neşeliydi.

— Cesur Şövalye beni mat ettiniz. Hakikat budur. Mağlûbiyeti kabul ediyorum. Hayatta sizi idare eden kuvvetler benim ilhamlarımdan daha müessirdir. Aman Allah, bu kuvvetle mücadele etmek istemem ben, yenilgiyi kabul ediyorum... Sizin hikâyeniz beni hakikaten şaşırttı.

Şövalye alaylı bir şekilde gülümsedi:

— Hangi hikâye?

— Nasıl olur, iki defa üç canlıyı sımsıkı bağlar, sizi bulup ölüm masasının üstüne yatırırım ve her seferinde siz kalkıp onları kurtarırsınız, ve...

— Büyücü! diyerek sözünü kesti Pasavan.. Bana hatırlatma bunları, sabrım tükeniyor.

— Peki bahsetmem, zaten geldik..
Şövalyenin kalbi daha hızlı çarptı.
— Rozlis'in olduğu yere mi?
— Evet.

Şeytano durdu, elini Şövalyenin koluna dayanı, alçak sesle:
— Onu tanıyabilecek misiniz acaba? Unutmayın ki, sizden ayrıldığı zaman daha çocuktu. O zaman çok güzeldi, fakat şimdi ne diyeceksiniz bakalım. Onu size tarif etmek için kime kıyaslasam... Ha, Odet Şandiver kadar güzel...

Pasavan ruhunda bir ürperme duydu, alnını bir bulut kapladı.
— Yürüyelim, diye kükredi.
Şeytano sakindi:
— Yürüyelim, dedi.

Siteyi katetmişlerdi. Şimdi Üniversiteye gelmişlerdi. Sessizce sık adımlarla ilerlediler, birdenbire:

— Geldik, dedi Şeytano:

Pasavan etrafına baktı. Solda evlerin damlarından sonra kilisenin çanları görülüyordu. Sağda Şeytano'nun önünde durduğu ev alçaktı. Büyücü cebinden çıkardığı anahtarla kapıyı açtı, içeri girdi.

Pasavan onu takip etti. Şeytano kapıyı kapadı. Birkaç saniye sonra karanlık aydınlandı. Büyücü mum yakmıştı. (Çok kısa bir mum demiştik.) İkisi de bir başka salona geçtiler, kapıyı yine kapadılar. Dipte bir kapak vardı. Şeytano onu kaldırıp indi. Hiç tereddütsüz, Şövalye onu takip etti.

On iki basamak sonra iyi havalanmış bir mahzendeydiler. Şaraplar gayet muntazam yerleştirilmişti.

Şaytona Şövalyeye bakmıyordu bile.

Sağlam bir kapıya gidip onu da anahtarla açtı. Orada da bir merdiven karanlıklara gömülüyordu.

Pasavan:

— Burası cehennem yolu mu? diye sordu.

— Arzu ederseniz, geri dönüp ayrılınız sokakta efendim.

— Ne bu yol bizi Rozelis'e götürmiyecek mi?

— Gidiyoruz, dedi Şeytano gayet sakin.

— Başka yol yok mu?

— Sizin için yok, derken Şeytano'nun sesi bir tuhaftı.

Pasavan tereddütle durdu. Şeytano inmiye devam ediyordu. Bu çok az duralamada bile Şeytano üzülmüştü.

İnmezse kurtulur, diye düşünüyordu.

— Tuhaf yol diye düşünüyordu Pasavan. Ama Rozelis'i görme ihtimali yüzde bir de olsa ölümü göze alırım. Zaten neden korkayım, ilk tehlikede büyücüyü bıçaklarım.

Şimdi genişçe bir yolu takip ediyorlardı.

Paris'in altındaydılar.

Pasavan elini Şeytano'nun omuzuna yapıştırdı.

— Hey, söyle bakalım, neredeyiz şimdi?

— Gördüğünüz gibi Paris'in altındayız.

— Paris'in altında mı?

— Şüphesiz, Paris gibi büyük bir şehri inşa ederken, lâzım olan taşları şimdi terkedilen bu taş ocaklarından almışlar. Anladınız mı şimdi?

— Pekalâ, ama bu yollar nereye çıkar?

Şeytano gülüyordu ve elinde bitmek üzere olan muma bakıyordu:

— Bu yollar hiç bir yere gitmez efendim, hepsi tıkalı. Yalnız bir iki çıkış var ki, ben bilirim onları. Büyük Paris'in kansız damarlarıdır onlar, anladınız mı?

— Büyücü! diye bağırdı Pasavan. Bir kötülük düşünmediğini umarım..

— Ben mi? Ne kötülüğü?

Pasavan bıçağını çekti:

— Benim hayatımı sen de hayatınla ödersin.

— Peki ama bu yollar o kadar karışıktır ki, burada senelerce dolaşıp çıkacak yol bulunmayabilir.

Şeytano gülerek Şövalyeye baktı:

— Yalnız olsanız, burada ölürdünüz. Günlerce can çekişirdiniz. Açlık ve susuzluktan deli gibi sağa sola koşarak her adım sizi daha beter içeri alırdı, ama ben bu yolları çok iyi tanırım.

Pasavan Şeytano'nun koluna yapıştı:

— Geldik mi artık?.

Şeytano mumuna bakarak biteceğini gördü ve:

— Geliyoruz, dedi.

Yuvarlak bir yere gelmişlerdi. On iki yol ayrılıyordu burdan. Şeytano devam etti:

— Yüz defa buraya kadar geldim. Işıksız bile yolumu bulurum. Çünkü duvarlara karanlıkta bulabileceğim işaretler yapmıştım. Halbuki siz ışıkla bile yolunuzu bulamaz, açlıktan, susuzluktan ölürsünüz..

— Kâfi, diye bağırdı Şövalye. Acele edelim artık.

— Fakat geldik bile, dedi Şeytano.

Ve mum söndü. Pasavan bağırarak ellerini uzattı, sağa sola koştu. Fakat Şeytano'yu yakalıyamıyacağını anlayınca durdu, titriyordu. Dikkatle dinledi, bir ayak sesi bile duymuyordu. Hiç, hiç bir ses yoktu. Başkasının korkudan ölebileceği bir vaziyette bile Pasavan cesaretini topladı. Soğukkanlı olmalıydı. Korkuyu savdığını sandı. Yere çöktü. Kendini çok yorgun hissediyordu. Uzun uzun dinledi. Belki Şeytano halâ oralardaydı. İnşallah gitmeden ona küfrederdi. Çıkacak bu küçük sese doğru hücum edecekti.

Halbuki hiç ses yoktu.. Şeytano basit bir insan değildi. İstese yakalanmadan Pasavan'a küfürlü bir veda edebilirdi. Bunu düşünmedi bile. Mum sönünce Pasavan'ı aklından sildi. Artık Pasavan yoktu. O kadar işte..

Büyücü, evvelce koyduğu işaretlerle kendini gün ışığına kavuşturacak merdivenlere varmıştı. Halbuki Pasavan karanlıklara gömülü bekliyerek...

Şövalye Şeytano'nun yokluğuna inanınca şöyle düşündü:

Benim için en kötü ölümü tertipledi kâfir. Kurtulursam ödetirim bunu ona. Ama buradan çıkmanın çaresini bulayım.

Büyük bir cesaretle büyücüyü değil, kurtulma plânı düşünüyordu.

İlk önüne gelen yola sapıp dosdoğru yürüyecekti. Herhalde bir yere varırdı. Sinirlerine hakim olarak yola koyuldu. Yürüyüş zor oluyordu. Yol düzgün olduğu halde karanlıkta yürümek çok güçtü. Sağa, sola çarpıyordu. Acele ilerlediğini zannediyordu. Halbuki her adımı hesaplıydı. Saatlerce yürüdü ve bu yolun uzunluğuna şaşmıya başladı. Adımlarını sıklaştırdı. Bir yere çarptı, geri gelince anladı ki, başka bir galeriye girmişti. Belki dönüp dolaşıp aynı yere geliyordu..

Oturdu. İçi bulandı, terlemeye başladı, saçları dikeliyordu. Korku geri tepmişti. Bu yolu takip edememek feciydi. İyice ürkmüştü artık... Kurtulma imkânı yoktu...

Tekrar yürümeye koyuldu. Gözleri büyümüştü, kâh koşuyor, kâh duruyor, dinliyordu. Bir hayvan sesi bile yoktu, boğazı kurumuştu..

— Oh, içebilsem..

Seraplar görmeye başladı.

Uşakları çağırıp içecek ısmarlıyor, getirmeyince küfürler ediyordu.

Açlık da başladı..

Şeytano söylemişti, aç ve susuz öleceksin, diye. Açlığı yenebilirdi ama, susuzluk ve korku feciydi, çıldırdığını hissediyordu.

Bağırmaya başladı. Ne umuyordu?

Kimi çağırıyordu? Hiç, bağırıyordu işte. Bunun da netice vermediğini anlayınca ölmek için yattı. Ve öldü. Hayatını hatırlamaya gayret ederek öldü.

Bu gayretten bir tek kelime çıktı: Rozelin.. Buralara Rozalin için gelmişti ya. Onun ismini teleffuz ederek öldü.

Bittiğini hissediyordu. Daha nefes alıyordu ama o kadar hafif ki, bütün hisleri kaybolmuştu..

Dirilme ani oldu.

Bir saniyede ölüm halindeki Pasavan ayağa fırladı, bir şeyler duymuştu. İnsan sesleri... Dinledi. Son canı kulağındaydı. İlk adımlarını titriyerek attı. Ellerini uzatarak bu fısıltıya dikkatle yürüdü. Hayata doğru.. Ya uzaklaşırsa... Hayır... Bilâkis bir ışık belirdi, hafif bir ışık. Ama yine de bir ışık.

İlerledikçe fısıltı gümbürtü oldu. Hafif ışık kuvvetli bir hüzme, meşaleler gördü. İnsanlar, ne yapıyorlardı orada? Yüz metre kadar yaklaşınca dayanamayıp koşmaya başladı. Tam o anda, Oktanvil'in sesini duydu yanında. Kurtöz ve Skas vardı. Diğerlerini tanımıyordu. Ama bildiği tek şey onun ölümünü istiyenler olmalarıydı.

Bunlar Burgonyalılardı.

Arkasından zından, açlık, susuzluk. Pasavan tereddüt etmedi. Bir anda ölmek, orada can çekişmekten iyiydi. İlerledi, yaşama ümidi belirdi ışıkla. Pasavan temkinli davrandı, durdu, baktı, dinledi..

VII

SİVİL HARP NASIL OLDU

Pasavan kendisi için mühim olan iki şeyin farkına vardı. Bu toplantı yuvarlak bir salondaydı. Yüz kişi alacak genişlikte idi. Kendi geldiği galeriden mada galeri olmayıp tam karşıda bir merdiven vardı. Burgonyonlar oradan inmişlerdi. Artık kaybolma ihtimali yoktu. Gün ışığına çıkacaktı. Merdivenin üstündeki kapıyı açmak lâzımdı. Salonda kırk kişiydiler, konuşuyorlardı. Onlara yaklaşıp aralarına karışıp herkesle beraber çıkmak mümkündü. Yahut onlar gittikten sonra çıkışını yapacaktı. Durdu, dinledi. Kobaş konuştu, yerini bir Burjuvaya temsil ediyordu. Oktanvil Burgonya dükünün temsilcisiydi. Ama bu Kaboş'un Burjuvalarına muadildi. Burjuvalar isyan etmek üzereydiler. Paris, buna sahne olacaktı. Belki Kaboş'un ardında Burjuvalardan başka şeyler de vardı. Burjuvalar ekabiririn yerini almak istiyorlardı. Halka hakim olmak istiyorlardı.

Oktanvil şöyle konuştu:

— Efendim, Burgonya dükünün kararlarını size açıklıyacağım, dedi.

Kaboş, acı bir sesle cevap verdi:

— Efendim, kendileri buraya gelmiye söz vermişlerdi. Bu ya fikirlerimiz kadar karanlıktır, acaba efendimiz ürktüler mi?

— İsmi Korkusuz Jan'dır.

— Öyleyse niye gelmedi? Yoksa bizi küçümsüyor mu? Ben Burgonya Sarayına gidiyorum da o niye bize gelmiyor. Siz Oktanvil dükünün söyliyeceklerini sizden değil, kendinden dinlemek isterim.

— Buradayım, dedi sert bir ses.

Herkes merdivenlerin üst kısmına baktı. Ses oradan geliyordu. Pasavan da baktı ve uzun boylu birinin yavaş yavaş adımlarla indiğini gördü. Aşağı gelince sırtındaki mantoyu çıkardı. Herkes yerlere kadar eğildi. Kaboş ilerledi ve:

— Hoş geldiniz Korkusuz Jan, dedi.

Korkusuz Jan, şarap bardaklarının durduğu tarafa ilerledi, bir tanesini sakin tavırlarla aldı ve:

— Siz benim evimde benim sıhhatıma ve şerefime içtiniz, ben de sizinkine içiyorum, diyerek bardağını tokuşturdu. Kimi memnu-

niyet, kimi küfür savuruyordu. Nihayet şöyle bir ses yükseldi:

— Gebersin Armanyak.

— Gebersin Tiran.. Diyerek Armanyakların gebermesinin kâfi olmadığını ilâve ettiler.

— Yaşasın hürriyet, dedi Kaboş.

— Beyler, gecikmemin korkudan olmadığını Kaboş söylemişti, müşterek düşmanımız Armanyakların neler kurduklarını öğrendim, size söyliyeyim.

Büyük bir sessizlik, Burgonya dükünün haberleri mühim olduğu halinden belliydi.

— Bu adam bizimle mi? demek ki halktan fazla Armanyaklardan korkuyor. Anlaşmamızı ona pahalı satmalıyım.

— Beni dinleyin diyerek, Korkusuz Jan, önce harp neticesi muzaffer olursak nasıl paylaşacağımızı konuşalım. Her iki taraf aldanmadığına inanmalı.

Bu sözler Kaboş'a tesir etti. Düşüncelerini tasdik ediyordu. Çünkü halk için iyi netice alınmasını istiyordu, şöyle ki, eğilerek:

— Efendim, dedi. İlk defa bize kıymet verip yardımınız isteniyor. Mademki bir birleşme var, önce ben konuşayım.. Önce kuvvetlerimizi öğrenin.

— Kaç kişisiniz? Kaç paranız var?

— İki yüz kişi, üç bin altın.

Üç bin altına herkes hayret etti. Korkusuz Jan sordu:

— Bu kadar paraya niye az insan?

— Burası altın babalarınındır, ama dinleyin...

Zayıf bir adam ilerledi.

— Dört bin silâhlı ölmeye hazır.

— Ah, bunu tercih ederim, dedi Jan.

— L.Temple, diye seslendi Kaboş. J

— Altıyüz kişi bin altın.

— Üniversite?

— Dört yüz mektepli kudurmuş, dövüş hayalinde..

— Dövüşürler, dövüşürler, dedi Jan.

Kaboş, Paris'in her mahallesini saydı, herkes kendi vaziyetini bildirdi. Netice: On yedi bin silâhlı ve yüz bin altın.. "Böyle bir orduyla Krala bile kafa tutarız, hattâ size bile. Bundan iyisi ya serbest yaşayıp ya ölmek azmindeyiz. İşte biz buyuz ne istediğimizi bilmelisiniz."

Kendisine gururla hitap eden adamı Jan dinliyordu. Şaşırmıştı. Fakat bir dakika düşündükten sonra başını kaldırdı. Kaboş'a bakarak:

— Siz ne istediğinizi söylemeden mi, ben ne istediğimi söyliyeyim?

Kaboş kocaman kafasını kaldırdı:

— İhtiyaç yok monsenyör.

— Burjuvalar bu kadar mı gururlandı?

Bir homurdanma oldu. Asiler Jan'ın yanında elleri kılıçlarındaydı. Burjuvalar Kaboş'un etrafını aynı şekilde sarmışlardı.

Kaboş ellerini kaldırınca dinlediler:

— Senyör, sizin ne istediğinizi biz biliyoruz. Siz tahtı istiyorsunuz. Kabul ediyoruz.

Sevinçle korku Jan'ın kafasının içini sarmıştı, şaşırmıştı da. Bu cahil konuşmayı idare ediyordu. Ama böyle yardımcılarla zafer onundu. Arkadaşlarına bakışlariyle (kabul) dedi ama iş esnasında ortaklarına bağırmaya hazırdı.

Kaboş devam etti:

— Altıncı Şarl deli, Orlean dükü öldü, (Korkusuz Jan sarardı) Berry fazla tilki, Burbon dükü bize yardımcı olacağına geride duruyor. Kraliçe keyfini yaşıyor. Büyük senyörler kanımızı emerek yaşıyorlar. Bize yaşama imkânı vererek birini tahta oturtacağız, gece gündüz eşek gibi çalışmak, yaşamak sayılmaz. Hele bu çalışma sırf asileri zenginleştirmek içinse..

Kaboş'un sesi kükrüyordu. Şakak damarları kabarmıştı. Donuk gözleri parlıyordu. Herkes donakalmıştı, düşünüyorlardı.

— Evet, evet bize yardım edin. Sen Pol sarayındaki istibdaddan kurtulalım. Sonra sıra size gelir.

— Hürriyet, hürriyet..

Pasavan galeriden bunları dinlerken:

— İşte bir erkek diye düşünüyordu:

Kaboş devam etti:

— Siz Burgonyalılar şimdilik bizlensiniz. Halbuki Armanyaklar halka hakim olma zamanı geldi, diyorlar. Tabiî ki, Armanyaklara karşı sizinleyiz.

Jan, vahşi bir sevinç duydu.

Kaboş, soğuk bir sesle:

— Armanyağa ölüm, dedi. Fakat hayvan ölünce payımızı isteriz, kararlı mısınız buna?

Jan elini kaldırdı. Kolay yemin ederdi:

— Fransa tacını başıma giyersem, şartlarınıza hazırım.

— Ya siz beyler?

— Biz de mutabıkız, dedi Burgonyonlar.

Kaboş sordu:

— Yazma bilen var mı?

Omuzlarını silkerek bakındılar.

— Öyleyse ben yazarım, dedi Korkusuz Jan.

Kaboş sevindi. Jan'ın yazması, mukaveleyi daha kuvvetlendirdi

diye değil, ama onun halk arzusu önünde eğilmesi hoştu. Jan durdu, Kaboş ayaktaydı, yazdırıyordu:

— Şimdiki Kral tarafından yapılan bütün kanunlar lâğvedilecek.

— Bütün meslek arkadaşlarına toplanma hakkı istiyoruz. Bunlar Kralın müsaadeleriyle olmayıp, istenilen zaman ve imkânda tertiplenecekler. İdarecilerinizi kendiniz seçme hakkını istiyoruz. Tuzu istediğimiz yerden istediğimiz fiata alma hakkını talep ediyoruz.. Günah çıkarana para vermiyeceğiz. Asil kadınların lüksü azalmalı.. Kralın toplantılarına seçtiğimiz adamlar iştirak edebilmeli. Bunlar, bizim sözcümüz olmalı.. Kralın hareketi bu adamlar tarafından tertiplenmeli... Vergiler, bilhassa adamlarımızın tasvibinden geçmeli.

Kaboş durdu, dudaklarından mühim şeyler çıkacağını anlayınca durdu.

— Şimdilik bu kadar, dedi.

Yazılan her kelime asilerden parçalar koparıyordu. Korkusuz Jan imzaladı. Kâğıdı Kaboş'a uzattı. Birine okuttu ve tekrar sordu

— Beyler, istediklerimizi kabul ediyor musunuz?

Hepsi bir ağızdan:

— Evet, dediler.

Bu monarşinin temelleriydi.

Kaboş düke dönerek:

— Şu andan itibaren size itaat yemini yapıyoruz, işaretinizi bekliyoruz.

— Adamlarımdan biri size emri getirecek.

Kaboş sordu:

— Hangisi?

Küntöz'ü gösterdi:

— Size itimat ediyorum beyler, siz de bana güvenin..

Konferans bitmişti. Pasavan açlık ve susuzluktan geberecekti artık. Dikkatli olmalıydı. Korkusuz Jan başta gidiyordu. Kaboş ve adamları kayboldular. En arkada Oktanvil, Skas ve Kurtöz vardı. Salonda ışıklar yanmıya devam ediyordu. Buraya bir evden iniliyordu. Misafirleri geçirdikten sonra gelip meşaleleri söndüreceklerdi. Altıncı basamakta Kurtöz'ün koluna biri yapıştı ve arkasından bir ses:

— Bir dakika, dedi.

Herhalde dükün adamlarından biriydi, karanlıkta seçemedi, sordu:

— Ne istiyorsunuz?

— Konuşmak.. Arkadaşlar duymasın, geri inin.

— Bu düşmandı. Acaba kim?

İnerken sordu:

— Düşmanlığınız sırf bana mı?

— Evet.

Skas çağırıyordu:

— Gelsene Kurtöz, diye.

Görüyorsunuz, bekliyorlar, çabuk olun. Paltosunun ucunu çekerek Pasavan yüzünü açtı:

— Şövalye dö Pasavan.. Evet, seni ben öldüreceğim Kurtöz.

Kurtöz kuduz bir köpek gibiydi. Korkaklığına rağmen döğüşe hazırdı:

— Haydi bakalım ,dedi.

— Güres'i ben öldürdüm, senden sonra Skas ve Oktanvil ölecekler..

— Açıl, beni neden öldürmek istiyorsunuz? Güreşe karışmak iyi bir fikir, hem onun yanında siz olmıyacaksınız, diyerek Şövalyenin üstüne yürüdü. Şövalye kahkahalar savurdu:

— Ha, şöyle.. Beni lâfa tutup yumruklamak sizin aşağılığınıza daha uygun..

Kurtöz susmuştu, dişlerini sıkmış, rengi sararmıştı, öldürmek istiyordu. Sükünetle hücum ediyordu. Çünkü düşünce koluna hâkimdi, bir sıçrayışta sağa geçiyor, sonra tekrar Pasavan'ın soluna fırlıyordu. Yüz üstü yatıp alttan vurmak istediği de oluyordu. Fakat karşısındaki bu numaralara alışıktı. Zindancıdan öğrendiği döğüşlerde etraftaki karanlıktan istifade etmesini öğrenmişti. Şövalye fazla kıpırdamıyor, yalnız merdiven yolunu kesmiye dikkat ediyordu. Onun için mühim nokta bu idi. Meşalelerden az aydınlanan bu karanlıklarda iki adam kâh göğüse, kâh uzaklaşarak döğüşüyorlardı. Kurtöz bütün bilgisini kullandığı son hücumdan sonra gerilemeye başladı. Nefes nefese kalmıştı. Gözleri fırlıyordu, rengi sapsarıydı.

— Sıra bende, dedi Şövalye ve hücum için bir adım attı. Fakat kolunda bu halsizlik, bacaklarına kadar indi. Açlık, susuzluk, korku şoku, yorgunluk tesirini gösteriyordu. Pasavan öleceğini anladı. Bir adım ileri atmışken iki adım geriledi. Sallanıyordu. Kurtöz vahşi bir ses çıkararak onun üstüne atladı:

— Geber, diyordu.

Pasavan bir dizinin üstüne çökmüştü. Ama yaralı değildi. Yorgunlukla yığılınca bıçak başının üstünden geçmişti. Şövalye seslendi:

— Yaşıyorum ve sizi öldüreceğim.

Bu haber veriş çok centilmenceydi. Ama Kurtöze tesir etmedi. Ölmediğini anlayınca tekrar hücum etti. Fakat aynı anda geri düştü. İki kolu açık, sesi bile çıkmamıştı. Pasavan son gayretini toplayıp kalbini delmişti. Ayağa kalkarken:

— Öldü.. diye tekrarladı..

Şövalye ölünün üstüne eğilerek:

— Gına gibi onu da ben öldürdüm. Yine kalbinden, tıpkı Güres'i öldürdüğüm gibi..

— Hayvan Kurtöz nerelerdesin, geliyor musun be herif

Oktanvil çağırıyordu. Pasavan:

— Geliyorum, dedi gülerek ve Kurtöz'ün şapkasını alıp başına giydi. Paltosuna sarıldı ve ağır adımlarla merdivenleri tırmandı, orada biri:

— Acele edin, diyordu. Sizi beklemekten bıkıp sokağa çıktılar.

— Burgonya oteline değil mi? diye sordu Pasavan gülerek.

— Evet efendim.

Çıktığı dükkân arkası gibi yerde yaşlı bir kadın gördü. Sanki genç bir kızmış gibi onu selâmladı.

— Bugün hangi gün? diye sordu.

Kadın şaşırmıştı ama, terbiyeli Gentiyona memnuniyetle "Cuma" dedi. Evet Cuma sabahı.. Pasavan dehlizde Pazartesini Salıya bağlıyan gece girmişti, hesaplayınca şaştı:

— Nasıl olur da halâ yaşıyorum?

Üç gün, üç gece aç susuz kalmıştı. Bu şekilde ölüm feci olmakla beraber on gün on gece sürerdi. İhtiyar kadın sordu:

— Size bir şey verebilir miyim?

Pasavan utanıyordu. Ama kararını verdi:

— Lütfen biraz su..

— Su mu? Sizin gibi bir senyöre şarap vereyim.

— Su lütfen su, diyordu Pasavan.

Suya kavuşma fikri sabırsızlığını arttırmıştı. Başı dönüyordu Kadın su getirdi, içti ve:

— Daha, dedi.

Beş, altı bardak boşalttı. Kadın şaşırdı. Fakat Şövalye canlanmıştı. Kadına teşekkür etti ve gitti. Gün ışığı gözlerini kamaştırdı.

Yolda kalabalık vardı, fakat Oktanvil ve arkadaşları yoktu. Etrafına bakınca Sent - Geneviev dağının eteğinde bulunduğunu anladı. Mahzene indiği yerden çok uzakta değildi. Halbuki o günlerce, gecelerce karanlıklarda yürümüştü. O zaman ancak başına gelenin ne olduğunu iyice anladı. Ve bu hatıralardan kaçmak için yola koyuldu.

VIII

KRALIN DOKTORLARI

O sabah Brankay'ın, Bragay ve Bruskay hırsızlar sokağı olan, Fran - Burjuva'da bir masa başına oturmuşlardı. Üçünün de yüzleri uzamıştı. Zayıflamışlardı çünkü. Şişko Brakayın normal bir adam olmuştu artık. Brakay oruçtan yeni kurtulmuşa benzemişti. En zayıfları Bruskay sıskaydı. Dişleri birbirine çarparak kokular gelen mutfağa bakıyorlardı.

Ya elbiseleri, hiç de Burgonya sarayında yaşadıkları zamanlara benzemiyordu. Yemek bulmak için onları satmışlardı. Şimdi dilenci kılığındaydılar.

Soğuktan titreşiyordular, hava karlıydı.

-- Üşüyorum, dedi Bragay omuzlarını kısarak.

--- Acıktım, dedi Bragay esniyerek.

--- Susalım, dedi Brankayın, yanda duran bir tepsiye bakarak.

Üç dört günden beri hep bu havayı çalıyorlar. Brankayın fikri üzerine Mariona gitmişlerdi. Ama Brakayın'ın kanaati yanlış çıkmıştı. Güvendiği kadın onları kovmuştu.

Her denemeleri boş çıkmıştı. Sen nehri donduğundan orada da iş bulamamışlardı. Bütün hayallerini işletmişler, gece hırsızlık yapmayı düşünmüşler, halbuki soğuktan mıdır nedir, kimse sokağa çıkmamıştı. Yarı ölü bu kabareye gelmişlerdi.

— Bu sefer öldük, dedi Bragay.

— Şeytan büyücü de bize (Üç yaşıyan) der durur.

Bu ara meyhaneci gelmiş, ciddi ciddi ne içeceklerini soruyordu.

— Yoksa yemek mi istersiniz?

— Her ikisini de demez mi Bruskay, Brakayın ilâve etti:

— Bir omlet, bir horoz eti ezmesi.

— Ne içeceksiniz?

— Şu köşedeki testiyi verin kâfi.

Patron hesap ediyordu:

— Peki, demişti, altı lira eder.

— Ne diye şaştı Bruskay..

Ötekiler de anlamamış göründüler.

Patron o zaman duvarda asılı kâğıdı gösterdi:

— Siz okumak bilir misiniz?

Duvardaki tabelâyı gösterdi: (Borç öldü). Bakıştılar, Brankayın çare buldu:

— Ama biz ölülerin bile dirildiğini gördük.

Patronun şakası yoktu, kapıyı gösterdi:

— Defolun, ödeyen müşterilere yer açılsın.

Mücadele imkânsızdı. Kalktılar, gözleri yaşlı kapıdan çıktılar. Arka arkaya yola düzüldüler. Kar yine yağmaya başlamıştı. Ölü kelebekler gibi düşüyordu. Her yer sessizdi. Herkes evinde ısınırken nereye giderdi bu zavallılar. Bragay birden durdu:

— Neredeyiz yahu? dedi.

Ötekiler bakıştılar. Burgonya sarayının önündeydiler.

— Girsek mi acaba?

Korku ruhlarına sinmişti. Düşünüp kaldılar. Ama nasıl olsa soğuktan, açlıktan öleceklerdi. Kararı verdiler:

— Evet, girelim de bizi assınlar?

Bruskay şöyle dedi:

— Siz ikiniz susun, ben konuşucağım. Kim bilir belki o zaman..

— Ya asılırız, ya kurtuluruz..

Büyük kapı kapalıydı. Tam o sırada iki papaz tıpkı Noel baba gibi karlar içinde geldiler. seslendiler. Kapı açıldı, papazlar girince bizimkiler takip ettiler ve bekçiyle burun buruna geldiler. Adam kaşlarını çattı:

— Siz daha gebermediniz mi, buraya gelmek ne cüret?

— Hayatta olduğumuza göre... Yine hizmet etmeliyiz..

— Ama siz ölmeliydiniz, nasıl olur. Kafam karıştı.

— Benim dedi Brankayın.

Askerler etraflarını sarmıştı, hep beraber ilerlediler.

— Bekleyin, Monsenyörün işi var.

Doğruydu. Korkusuz Jan iki papazla dönmüştü saraya. Biri Piçi, öteki Martin. Bunlar Krala büyü yaparak iyileştireceklerdi. Yanyana duruyorlardı. Dük bir aşağı, bir yukarı geziyordu. Piyer konuştu:

— Vazifemiz bitti efendim. Maalesef bütün iyileşme arzusuna rağmen..

— Rağmen ne oldu?

— Kralın adamları bizi yakalayıp asacaklarını söylediler.

Kısaca anlatın, dedi Korkusuz Jan.

Zayıf papaz haç çıkarıp başladı duaya..

Dük, küfrediyordu..

— Yahu bırak şu duayı. Fransa Kralını delilikten kurtarmak gerek..

— Biliyoruz efendimiz. İngilizler tarafından üç defa soyulduk. Biz onun için adamınız gelip bizi çağırınca koşarak geldik. İlâcı

ona içirmeyi de kabul ettik. Merkepleri kabul etmeyip yürüyerek geldik, hürmetle karşılandık. Sarayda...

Jan sabırsızlanıyordu. Fakat susmak lâzımdı..

— Kralla görüştük. Sekiz gün dua edip şeytanı kovacaktık. Sekizinci gün adamlarımızın Roma'dan getirdiği iksiri içirecektik. Bu sabaha kadar her şey iyi gitti. Kral sakindi, gülüyordu, memnundu. Ama gece vahşi hayvan sesleri duyuldu. O zaman Kral, matmazel Şandiver'in odasına gitti..

Jan sararmıştı:

— Geç o kısmı, geç.. Derken İzabo'nun ismini mırıldandı. Gözlerinden kin fışkırdı.

Papaz devam etti:

— Bu sabah aç karnına dua ettikten sonra, papaz arkadaşım ilâcı bir bardağa doldurdu, ben de Krala: (Sir bu likör Roma'dan geldi) hattâ belki Jerurâlemden dedim mi içerseniz iyileşirsiniz. (İyi bir şarap mı?) diye sordu. Kral. Bu şakaya biz de güldük ve tam içecekti. Burada iki papaz yeni dualara başladılar ve:

— Tam o sırada Şeytan kadın girdi.

Korkusuz Jan şaştı:

— Şeytan kadın mı?

— Evet, matmazel Şandiver.

— Lânet olsun, dedi Jan.

Kalbinde aşkla kudurma birleşti. Lânetliyordu ama orada olsaydı diz çökerdi önünde.

— Girer girmez bardağı kaptı, ocaktaki ateşin üstüne döktü. Kral isyan etmedi, öldürse sesi çıkmıyacaktı, gülümsüyordu. Kral'ı bu şeytandan kurtarmak gerek..

— Susun, diye bağırdı Jan. Yaşamak isterseniz ondan bahsetmeyin..

Papazlar bakıştılar. Şeytan kadın Burgonya dükünü de avucuna almıştı demek. Jan sakinleşmişti:

— Devam edin, dedi.

— Evet, anlattığım gibi bayan likörü küllerin üstüne döktü ve bize doğru geldi, alçak sesle:

— Yapmak istediğiniz çok kötü bir şeydi. Nasıl? diye sordu.

— Susun, dedi. Allaha şükredin ki sizi öldürmüş olma suçunu vicdanıma yüklemek istemiyorum, yoksa sizi ele verebilirim. Sizi kovduracağım. Haydi kaybolun ve bir daha görmiyeyim...

Biz, şaşkın dururken o Kral'a döndü ve (Sir, bu iki adamı hemen saraydan kovdurmanızı istiyorum) dedi. Ve ruhunu ona teslim etmiş olan Kral (Mademki istiyorsunuz öyle olacak) dedi ve bizi ya-

kalatıp kovdular. Sizin emriniz üzere Kral'ı tedaviye götürülen bizlere böyle yaptılar.

Sözünü bitiren papaz, kapuşonunu başına örttü, arkadaşı da aynı hareketi yaptı. Jan düşünüyordu. Odetin ismi beyninde çınlıyordu, söyleniyordu şöyle:

— Tesadüfler yine mani oldu bana. Her şey hazırdı. Kaboşa vereceğim işaretle şehir ayaklanacaktı. Halk Armanyaklara hücum ederken ben sarayı zaptedecektim. Kralsız sarayı.. Yine geriledik.

Gözlerini yumdu, durdu.

— Ya şimdi Orlean dükünü öldürenin ben olduğum anlaşılırsa.. Korkudan titredi, kendi kendine:

— Odet! Odet! diye bağırdı. Sen yalnız aşk değil, tahta giden yolun üstünde bir maniasın.

Papazlara döndü ve:

— Yarına kadar misafirim olun, sonra yerinize dönersiniz, dedi.

İkisi birden eğildiler.

Korkusuz Jan adamlarını çağırdı:

— Bu iki muhterem papaza en iyi daireler verilsin, oruç tuttukları için iyi yemekler verilsin. Burgonya misafirperverliği size Sen Pol Sarayındakileri unuttursun.

— Dışarıda üç papaz daha sizi görmek ister, dedi.

— Üç papaz mı? Buna korkusuz Jan şaştı..

IX

BRUSKAY VE ŞERİKLERİ

Burgonya dükü aziz insanları kabul edeceğini söyleyince üç arkadaş içeri girdiler. Boy sırasındaydılar. İhtişamlı zamanlarındaki hallerini takınmaya yelteniyorlardı. Fakat o kadar renksiz, bitkindiler ki, önce dük onları tanıyamadı. Sonra kaşlarını çatarak isimlerini sıraladı:

— Bruskay...

— Evet mönseyyör, ölmedimse suçlu değilim.

— Bragay...

— Tekrar dirildim.

— Brankayon...

— Susamıştım da..

— Nasıl olur da ölmezsiniz?

Brankayon sükûnetle ilerledi ve:

— Mönseryör bize (üç yaşayan) diye **hitap** etmişti.

Bragay'dan bir yumruk yedi, hani yalnız Bruskay konuşacaktı, Brankayon geri çekildi. Dük iğrenerek onlara iki parmağıyla dokundu:

— Bu kötü çocuklar nereden çıktı? Bu vaziyette Burgonya sarayına gelmek ne cüret?

Onlar daha beter bir karşılayış beklediklerinden hiç şaşmadılar. İnsanlar sırf kötü, yahut sırf iyi olmazlar. Korkusuz Jan'ın iyi tarafına geldi, bu hayvanları yeniden görmek. Fedakâr hallerini özlemişti. İyice küfrettikten sonra büyük bir koltuğa yerleşerek:

— Anlatın bakalım Burgonya hapishanesinden nasıl kaçtığınızı? dedi.

— Uyuyarak mönsenyör.

Bu sefer Korkusuz Jan şaşırdı. Brankayon'un şaka eder hali yoktu çünkü..

— Yalan söylemeden anlat, dedi dük.

Brankayon bütün yalan kabiliyetini kullanma zamanının geldiğini anladı:

— İyice anlatmak için baştan başlıyayım.

— Ama senden öncekilerden kısa kes.

— Ama bunlardan papaz, diye alay etti bekçi.

Bu lâf Korkusuz Jan'a bir fikir verdi:

— Niye olmasınlar, diye düşünerek kısa kes, dedi.

— Size acayip görünür ama, kâh diri, kâr ölü olan biri var.

Korkusuz Jan sararmıştı. Adam söze devam etti:

— Pasavanı yumrukla öldürüp çuvala tıkmıştık.

— Sonra?.

— Torbayı su kenarına götürdük, emirleriniz üzerine bir taş boynuna, bir taş başına bağladık, sandala yerleştirdik. Ve orada çuval ayağa dikilmez mi? Hortladı, sessizce hortladı.

— Korktunuz ha, dedi Jan.

— Siz korkmaz mıydınız acaba? Çuvalın yukardan aşağı yırtıldığını görseniz, siz ne yaparsınız bilmem. Biz baş aşağı nehre daldık. Sen Nehri'ne geri bakınca, sandal, torba hepsi yok olmuştu. İşte bunun için zindana atıldık.

Dük gülümsüyordu, Bruskay devam etti:

— Hapishanedeyken derin bir uykuya daldık. Ve gözlerimizi açınca kendimizi büyücünün evinde bulduk. Masa üstünde ölü ve biz üç bağlı diri. Ama büyücü harekete geçince...

— Harekete geçince?.. diye kükredi Jan.

— Evet, harekete geçince ölü dirildi. Bu ölü Pasavandı, bizi de kurtardı, ama şimdi açlıktan ölüyoruz..

— Susuzluktan da..

— Öldürün kurtulalım artık.

— Sizi yalancılar sizi, götürün şunları..

Bakıştılar. Bruskay ağlamağa başladı. Bragay şarkı söylüyordu. Dük uzaklaşınca altın bardağı doldurup içti:

— Amma da güzelmiş ha! Böylesini içmek için, hergün asılmaya razıyım ben, diyerek bıyıklarını emiyordu. O anda muhafızlar etraflarını sardı. Asılma yerine götürdüler. İpleri hazırdı.

Dük bağırdı:

— Günah çıkartmak için üç dakikanız var.

— Günahım yok, dedi Brankayon.

Diğer ikisi vakit kazanma ümidiyle kabul ettiler, ama beş dakika geçiverdi. Cellât ipi boyunlarına doladı. Biri dua ediyor, diğeri küfrediyor, üçüncüsü şarkı söylüyordu. Fakat üçü de sapsarıydı. Her birinin başında iki kişi bekliyordu. Cellât bağırdı.

— Dikkat!

Hep beraber, bir iki üç düğümler sıkıştı. Brankayon'un dili sarktı, Brusgay bağırdı ona:

— Acele etme hergele, daha vaktin var ona...

Ayakları yerden kesilirken Korkusuz Jan bağırdı:

— Durun!.

Düğümler gevşedi, Brusgay söylendi:

— Niye duruyoruz sanki anlamadım. Brusgay tek gözünü açmış, düke bakarak:

— Ben anlamıştım, diyordu. Dük konuştu:

— Pişman oldunuz mu bakayım?

Üçü birden kükrediler.

Dük devam etti:

— Papaz olmanız şartiyle size hayatlarınızı bağışlarım.

— Nasıl isterseniz efendim.

- Yesinler, içsinler, yarına kadar uyusunlar. Bakalım sonra düşünürüz, demişti dük.

Ne güzel emirlerdi bunlar..

Ertesi sabah uyandıklarında papaz kıyafetleri hazırdı. İp kemeri tesbihi hepsi tamam. Ama bir de kılıç ilâve edilmişti.

Evet kılıç..

— Ya, demek ki, biz yarı papazız. Güzel günler bitmedi ha, ha..

O ara iki papaz içeri girdi.

— Yine mi günah çıkaracağız?

— Yok canım, size mesleğimizi öğreteceğiz

— Ne mesleği be?

— Şeytan kovmayı öğreneceksiniz..

Bragay sistelasına yapıştı:

— Şeytan kovacak âlet bende de var.

— Var ama, hareket ve kelimeleri öğrenmek gerek.

Üç serseri, ister istemez dinlediler akşama kadar.

O sırada Korkusuz Jan, İzabo'yla görüşüyordu. Akşam saraya döndü. Üç serseriyi ve iki papazı karşısına aldı, sordu:

— Papazlığı öğrendiler mi?

— Bizim kadar.

— Şeytan kovmayı biliyorlar mı?

— Hareketlerini biliyorlar, ama sözlerine gelince..

— Sözlere ihtiyaç yok. hareket kâfi, diye kükredi Jan. Gözü kanlanmıştı.

— Biz bütün hareketleri biliyoruz efendim, hepsini..

Akşamın altısıydı. Hava karanlık, yollar karlı, sokakta az insan vardı. Üç serseri üç merkebe binmiş, arkalarından Burgonya dükünün askerleri geliyordu. Sol omuzlarında kırmızı bir haç vardı. Herkes, dükü bir baronu ziyarete gidiyor sandı, halbuki Sen Pol Sarayına gelmişlerdi..

X

İNZİVA

Sen Pol Sarayına gelince Bruskay çok ürkmüştü. Ne yaptığını şaşırarak Burgonya dükünün koluna yapıştı ve:

— Demek ki, şeytanı kovacağımız insan...

— Evet, Kralın Sarayında oturur ve Kralın ta kendisidir. Fakat unutma ki, asılacağın ipler hazır. Sen seç.

— Seçtim efendim. Kralın da, Sarayın da şeytanını yok ederiz, isterseniz? Çünkü hayır demek bugün asılmaktı, evet demek bir kaç gün ömür..

— Vazifeni iyi anladın mı?.

— Beni küçük görmeyin efendim.

— Ne zaman, nerede, nasıl hareket edeceğini biliyor musun?

— Evet, dedi Bruskay. Bağışladığınız hayatımızı, uğrunuza feda ederiz.

Saraya yaklaşınca iki adamın nezaretindeki kadına rastladılar. Kadın korkusuz Jan'la konuşup uzaklaştı. Bu İzabo'ydu. Yanındakiler papazları alıp saraya getirdiler. Askerler yol üstünde selâmlıyordu. Üç muhterem papazın geleceği öğrenilmişti. Kral onları bekliyordu. Etrafında dük de Beny ve yirmi gentiyon vardı. VI'ncı Şarl şöyle konuştu:

— Beyler, yerinizi Allahın adamlarına terk edin. Yalnız beni, dükü...

— Kraliçe ve Jan'ın adamları olduğunu öğrenmek için altın zincirimi feda ederim, diyerek çıktı. Yalnız bir genç kız, bir de uzun boylu adam kalmıştı. Bruskay düşündü:

— İşte dikkat etmem icap eden insan. Bu genç kız Odet Şendiverdi. Zayıf, uzun adam Jakinin Gringonir.

Kral konuştu:

— Yaklaşın muhterem papazlar..

Tek sıra halinde yaklaşıp selâmladılar.

Odet düşünceli düşünceli onlara bakıyordu. Bunların da ötekiler gibi Kralı öldürmeye geldiklerini hissediyordu. Gringonör ise önden selâmlayıp, arkadan dilini çıkarıyordu. Cübbelerini kaldırıp altına bakmıya yelteniyordu. Brankay bir vurdu bileğine..

— Oh, oh, diye bağırdı Gringonör, eliniz Ajax kadar ağır.

— Ajax mı? nerede o?

Kral konuştu:

— Sizin isminiz ne?

— Ben, dedi Bruskay, karnına vurarak onbeş şeytan çıkarttım.

— Bruskay ha, güzel isim, dedi Kral..

— Ben Gragay, elimi başına koymakla, onüç kişiyi kurtardım.

Şarl, Bragay ismini de beğendi.

Brankayın ismini söyleyince sustu, dersini unutmuştu. Ama Kral kahkahalarla gülüyordu. Bu üç isim birbirinden komikti. Çoktan beri kimse Kralı böyle güldürememişti. Bu papazlar muhakkak onu iyi edeceklerdi.

— Sir, sizi hareketlerle iyileştireceğiz, dedi Bruskay.

— Hareket mi? İstemem, beni güldürün kâfi.

Odet ciddi ciddi tetkik ediyordu. Gringorin döne dolaşa bir cübbeyi aralamıştı:

— Ah, ah, dedi. Benim sizi bir yerde görmüşlüğüm var.

— Bizi mi, imkânı yok. Senelerdir inzivadayız.

Ressam söze atıldı:

— Mintanlarının altında bıçak saklı.

Kral muhafızını çağırttı. O ara Bruskay Odet'e yanaşarak:

— Bizi Pasavan Şövalyesi gönderdi, dedi.

Bu Korkusuz Jan'ın en güzel buluşuydu. Odet'in itimadını kazanmak için biricik çare.. Bu ismin üçüzler tarafından ne kadar sevildiğini bilemezdi tabiî. İfadesinde öyle bir hayranlık vardı ki, ismini söylerken Odet'te inandı..

— Sir, dedi Krala. Bu adamların neden silâhlı olduklarını biliyorum. Sizi ve beni müdafaa etmeye geldiler. İtimat edin. Çünkü ben inandım.

Gringorür şaştı. Ama Kral elini kaldırıp:

— Yeter, sizin itimadınızı kazanan benimkini de kazanır Muhafızına hitaben: Beyleri hürmetle selâmlayıp rahat etmelerini temin edin, dedi. İyice yiyip içsinler..

Brankayın sordu:

— Şarap mı sir?

— Hem de en alâsından.

Lâtince bir şeyler mırıldandılar.

Duyunlar, Kralın tedavisinin başladığına, bu sefer iyileşeceğine inandılar. Gringorin bir koltuğa yığılmıştı. Odet Bruskay'a sordu:

— Onu gördünüz mü?

— Görmesem hayatta olmazdım. Arkadaşlarımı ve beni defalarca ölümden kurtardı.

— Nerede? Ne yapıyor?

— Herhalde sarayın etrafında dolaşıyordur.

— Nerde gördünüz? Size ne söyledi? Açıkça söyleyin, pişman olmazsınız.

Bruskay düşünüyordu. Şöyle konuştu:

— Madam, birkaç gün evvel ölmek üzereyken Pasavan'ı gördük. Bizi kurtardı. Ölümden kurtardı.

— Sahi mi? O muydu?.

— Evet efendim, ne dese yapardık tabiî. O zaman bir çaresini bulup saraya girin, Matmazel Şandiver ne derse onu yapın, dedi.

— Belki mücadele icap eder, Kralı ve beni öldürmek isterler.. Zaten babam...

Derken gözleri yaşardı. Bunu gören Bruskay bir kalbi olduğunu hissetti ve:

— "Belki Kralı öldürürüm. Ama bu kızcağıza dokunmam.." diye düşündü. Ve konuştu:

— Buraya girme çaresini ararken iki papazın kovulduğunu duyduk. Onların yerini almaya geldik.

— Yerini mi? Nasıl yani?.

— Şeytan kovmayı onlardan iyi biliriz. Bakın işte jestlerden bir şey yoktur. Şimdilik, mademki Pasavan göndermişti, bunları mubir şey yoktur.

Şimdilik mademki Pasavan göndermişti, bunları muhafaza etmek lâzımdı. Gringorür halâ şaşkın bakıyordu..

XI

TİBO'NUN SÜRPRİZİ

Üç papazımız emniyette olunca, diğerlerine bir göz atalım. Asılmış balık lokantasında Tibo Puagr var. Gringonör tarafından kovulanlar yerleştirilmiş ve otel icrayı sanat etmeğe berdevam. Bruskay ve şürekasına rastladığımız, yani Pasavan'ın kurtulduğu günden başlıyalım. O cumartesi sabahı Tibo sağa sola emirler verirken bir uşak:

— Efendim, otelin önünde biri var, dedi.

— Gidiyorum, derken uzun boylu esmer bıyıklı biriyle burun buruna geldi. Küfürün bini bir para!..

— Allah belânı versin Tibo daha ne kadar bekliyeceğim. Şu atımı alsana. Kulaklarını keseceğim senin..

Hani kesecek gibiydi de. Atı çocuğa teslim edip içeri girince de:

— Bana çabuk yemek verin, benim kim olduğumu bildiniz mi bakalım? diye sordu.

— Tabiî, dedi Tibo. Siz Burgonyalı Tanegi de Şatel'siniz.

— Sus ulan, diye kükredi herif.

— Evet susayım, ama Burgonya dükü Jan'ın size...

Şatel iyi kızmıştı ama, Tibo idare etti:

— Sizin için hazırlattığım hususî bir yemek var...

Tanegi de Şatel kırk yaşlarında cengâver bir adamdı. Önce Korkusuz Jan'a sadıktı. Ama ne oldu oldu, düşman olmadan ayrıldılar. Fakat yine de bir gece hücuma uğradı. Jan'ın adamlarını tanıdı. İntikam alacağını yayıyordu. Cesur adam döğüştüğü kadar iyi yemek yemiye hazırlandı..

— Oturun karşıma, diye emretti Tibo'ya.

— Bu büyük şeref efendim.

— Korkmayın, ödiyecek param var.

Tibo, memnun yemeğe koyuldu. Şarap gelince dirseklerini masaya dayayan müşteri:

— Demek Burgonyon'ları sevmiyorsunuz? dedi.

— Nefret ederim.

— Öyleyse size itimat edebilirim. Burgonyon'lar bana evimde hücum edeceklermiş. Ben yaşamak isterim, dedi bir bardak şarabı

boşaltırken. Evime giden yolu kesmişler. Bir kaç gün için sizin otelinizde kalacağım. Güzel bir odanızı sekiz günlük isterim. Peşin öderim..

Tibo düşünceye daldı:

— Evet, peşin ama, Burgonyonlar oteli yakar. Saklanırsanız kimse bilmez.

— Saklanmak benim menfaatime..

— Gelin, derken gözü kapıdaydı Tibo'nun.

Merdiveni gizliyen kapının arkasında kendini emniyette hissederek güldü:

— Size Pasavan'ın odasını vereceğim.

— Pasavan mı? diye sordu Tanegi.

— Evet, Orlean dükünü hırpalıyan Pasavan.

— Ya! Anlatın bakalım.

Tibo merdivenleri tırmanmıya başladı. Bir yandan gülerek anlatıyordu:

— Demek iyi bir cengâver, kararını verdi Şatel.

— Yirmi kılıçtan korkmaz. Sizden sonra Paris'in en cengâver adamı. Yazık ki parası yok. Gringorür ve ben... Gringorür'ü tanır mısınız?

— Evet, iyi içer ama benim kadar değil.

— İşte Gringorür ve ben bu kapıyı açıp... "Teslim ol" diye bağırdık, diye anlatırken aynı şekilde hareket etti..

İçerden sakin bir ses:

— Meti Tibo! Uyuyanları niye uyandırırsınız?

Tibo'nun saçları diken diken olmuştu, söylendi:

— Pasavan.

— Kapat kapıyı Allahın belâsı.

— Rüya görüyorum, dedi Tibo.

— Benim rüya görmeme mani oluyorsunuz?

— Demek sahiden sizsiniz ha?

— Kim olsun isterdiniz?

Tanegi içeri girip kapıyı örttü:

— Şövalyenin hakkı var, hava soğuk, dedi.

Pasavan kalkıp kılıçlı kemerini kuşandı ve:

— Hoş geldiniz efendim, dedi.

— Siz hoş geldiniz asıl. Burası benim yerim ama, buyrun rahat edin.

Tibo ellerini havaya kaldırdı. Şövalye sordu:

— Burası benim değil mi?

— Evet efendim.

Tanegi aynı suali sordu ona da..

— Evet efendim, deyince, öyleyse birini pencereden atmak lâ-

zım, diyerek birbirlerinin üstüne sıçradılar. Tanegi'nin kılıcı kırılınca Pasavan ayağını üstüne bastı ve:

— Mağlûpsunuz! dedi.

— Teslim oluyorum..

— Cesursunuz, tekrar dövüşmeye hazırım.

— Delikanlı, zamanımızın en kuvvetli kılıcını yendiniz, yine de bana kılıcımı vermek âlicenaplığını gösteriyorsunuz, dostunuzum bunu unutmayın.

Tibo, kapıdan başını uzatıp iki düşmanı dost gördü ve:

— Şimdi teklifimi dinleyin, dedi.

— Bakalım söylediğiniz mantıklı mı? diye sordu Pasavan.

— Gayet mantıklı.. Bir odayı peşin parayla kiralamayı size verirken Şövalyenin geri geldiğini bilmezdim.

— Yine de peşin ödemeye hazırım, dedi Tanegi. Şövalyeye gelince, o zengin olunca hesaba bakacak.

— Bu da gecikmez zaten.

— Beyler, her ikiniz de saklanmak zorundasınız. Her ikiniz de bu odada kalın, anlaşın.

Pasavan'la Tanegi bakıştılar. Yeni döğüştükleri halde birbirlerinden hoşlanmışlardı.

Tanegi sordu:

— Razı mısınız Şövalye?

— Serseri demiştiniz az evvel.

— Serseriyi silelim isterseniz?

— Peki, dedi Pasavan. Serseri olsam başka nam kabul etmem. Serseri değilim. Nasıl ki, dük deseniz, onu da kabul etmem.

— Şerefe içelim, diyerek fısıldadı Tibo.

— En alâsından olsun, diye seslendi Pasavan.

Tanegi somurtmuştu, söze başladı:

— Her şeyden evvel bilmem gereken durum, sizin Armanyak mı, yoksa Burgonya mı oluşunuzdur.

— Ben mi? Yalnız Pasavanım işte o kadar.

— Evet ama, Burgonyalı Jan'ı tutmaz mısınız?

— En büyük düşmanımdır.

— Ya Oktanvil?

— Onu öldürmem gerek.

— Ya Seas?

— Onu da öldürmeğe yeminliyim.

— Ya Kurtöz?

— O öldü, ben öldürdüm onu..

— Gines?

— Onu da öldürdüm.

— Öyleyse sizi öpmem gerek.

Onlar sarmaş dolaşken Tibo içeri girdi. Ellerindeki şişeleri havaya kaldırıp karnını hoplatarak güldü. Şişeleri masaya koyarak:

— İki dakika önce birbirinizi az kaldı öldürüyordunuz, bu ne hal yahu?.

— Size bir itirafta bulunacağım.

— Kısa kes itirafını.

Adam kekelemeye başlayınca Pasavan üstüne yürüdü. Kulağından yakaladı, bıçağını çekti:

— İtiraf et, yoksa parçalarım.

— Dükü siz öldürmüşsünüz derler.

Pasavan kulağı bıraktı. Tanegi'ye dönerek:

— Öldürenleri biliyorum, onları da geberteceğim.

Her ikisi de ürperdi bu söze. Tibo eğilerek:

— Pardon, dedi. Tanegi kızmıştı..

— Sizi görünce bu ithama inanmam, eğer biri size hücum ederse müdafiinizim.

— Mersi, dedi Şövalye. Sen Tibo bize içecek ver.

— Emredersiniz, dedi Tibo. Fakat yüzündeki ifadede korku vardı.

— Kanunun aradığı siz olmadığınıza memnunum. Fakat bir korkum daha var..

— Nedir? diye sordu Şövalye.

— Herhalde Tibo bu yatağa nasıl geldiğimi merak ediyor.

— Siz sahitsiniz galiba?

— Hayır bir tane tanıdım.

— Kapılar kapalıyken otele nasıl girilir acaba?

— Ben kapıdan girmedim ki!.

— Ya nereden?

— Çıktığım yerden. Pencereden, alışkanlık işte.

Tibo lâf edemeden çıkıp gitti. Böylece iki arkadaş başbaşa kaldılar..

XII

ŞAHİT

Dostlukları gitgide ilerledi. Pasavan, Gine ve Kurtöz'ü nasıl öldürdüğünü anlattı ve en son aç-bilâç nasıl buraya geldiğini nakletti. Nasıl pencereye tırmandığını ve yatıp uyuduğunu, Tibo girmese kimbilir daha ne kadar uyuyacaktı.

— Beni misafir edecek sizin gibi birine rastlamam mucizedir.

— Size hayatımı borçluyum, dedi Tanegi ve para kesesini masaya boşalttı..

— Paylaşalım, dedi dük.

Altınları uzatırken ciddiydi. Tibo zenginliğini bilirse, paraları suratına atacaktı. Pasavan yeniden zenginleşmişti. Kesesinin doluşu onu rahatlandırmıştı. Öyleki, rahatça uyudu. Ertesi gün yine sohbetle geçti. Yediler, içtiler, akşam kuşandılar.

— Nereye? diye sordu Tanegi. Yine kimi geberteceksin?

— Kimseyi. Yalnız birinin kulaklarını ve dilini keseceğim.

— Sadece o kadar mı? Herhalde büyücüye gidiyorsunuz. Sizinle geleceğim.

Pasavan yalnız gideceğini söyledi. Fakat dük onu uzaktan takip ediyordu. Karlarda yürürken, siteye vardılar. Şeytano'nun kapısında durdu. Pasavan içeri girdi, Şatel dışarda bekledi. Pasavan kapıda şöyle konuşmuştu:

— Kraliçe tarafından geliyorum!.

Deyince Gerant kapıyı açmış ve bir çığlık kopartmıştı. Fakat yine de onu Şeytano'nun lâboratuvarına götürdü. Âlim, Pasavan'ın girişini anlamayıp Gerand'ı gönderdi. Pasavan bir koltuğa çöktü, bıçağını bilemeye koyuldu.

Şeytano bazı maîleri birbirine karıştırıp tadına baktı ve söylenirken Pasavan'ı gördü. Kıpırdamadı, bir müddet.. Sonra Şövalye ayağa kalkınca:

— Kulaklarımı ve dilimi kesmeden bir dakika bekler misin? dedi.

— Acelem yok, dedi Pasavan. Ne de olsa cezanı çekeceksin, söyle bakalım..

Şeytano üzgün göründü:

— Oturun, dedi.

Pasavan oturdu. Kılıcı elindeydi. Şeytano içini çekti.

— Mahzenden nasıl çıktınız?

— Biri yerimi aldı.

— Ben mi?

— Evet, Kurtöz'ü öldürüp bıraktım. Siz acaba niye aç ve susuz ölmemi reva buldunuz?

Şeytano mırıldandı:

— Sizden kurtulmak istedim. Büyük buluşuma mani olacağınızdan korktum..

Sustular..

— Üç defa beni öldürmek istedin.

— Hayır, bir defa. Sizi mahzene götürünce..

— Ya mermer masa üstüne yatırınca?

— O zaman diriltmek istedim.

— Ne dediniz?

— Diriltmek.. Size bunu izah etmek isterim. Beni öldürmek, ölümsüzlüğü bulacak insanı öldürmek..

İlim heyecanı adamın yüzünü bambaşka yapmıştı.

— Sıhhatli bir insan altmış, altmışbeş sene yaşar. Yirmi senesi uykuda geçer. On sene hastalıkla. Otuz beş sene kalır. Bunun yarısı çalışarak geçer. Yaşamak, yalnız onbeş sene demek.

— Bunları hiç düşünmem. Ama mahzende ve hapisli geçenler de kaybolanlardandır.

Şeytano dalgın devam etti:

— Ben sonsuz hayat isterim, serbest ölüm korkusu olmıyan. O zaman her şeyi yener. O zaman daha çok renk, daha çok ses, daha çok korkü alır. Şimdi tekâmüle vakit yok. O zaman seyyareleri gezer. Ve ben Allahım, der. Ama vakit çok az. Aşkımıza, sevincimize az vakit kalıyor. Sonsuzluk lâzım, sonsuzluk..

Acaip bir hisle Pasavan kılıcını örttü.

Şeytano onu büyülemiş miydi. Şövalyeyi olduğundan iyi göstermiyelim. Yalnız şöyle düşünüyordu..

— Bu bir deli. Zavallı bir deliye nasıl kötülük edilir. Belki de haklıydı. Kalbi konuşmuştu. Belki ilimlerin en yükseği budur.

Şeytano gelmiş ve yavaş yavaş sakinliyordu. Şövalyeye eğilerek tatlı bir sesle:

— Evlâdım, siz benim hoşuma gidiyorsunuz. Beni bile fetheden bir haliniz var. Benim çekeceğim ızdırap sizi memnun etmez. Siz dünyada rastladığım en iyi insansınız.

— Madem öyle neden beni öldürmek istediniz?

Şeytano cevap verdi:

— Sizi tekrar diriltmekti maksadım. İnsanı, zamanı yenen bir mahlûk yapmak istediğimi anlasanıza. Kan vererek neler yapabile-

ceğimi bilmezsiniz. Hayvanlarla yapılan tecrübeler fevkalâde. Bende altın yapma formülü de var. Pırlanta da yaparım. Sinir, adale beyin değişimleri yaptım. Ölü insanın damarlarına akıtılan diri kan onu canlandırabilir. İşte o zaman durmuş bir kalbi yeniden çarptırmak, insan hayata hakim demektir.

Büyücü durup derin bir nefes aldı ve devam etti:

— Hayat yapıp ölümü durdurmak. Elimde durmuş kalbi yeniden işleten bir ilâç var. Birini Lorens d'Ambrorun cesedinde denedim. Ve başarılı oldum.

Şövalye Pasavan ayağa fırladı.

— Büyücü! Lorens'in cesedi mi dedin?.

— Evet, annenizin evine alıp baktığı, sevdiğiniz kız Lorensi ölü bulup canlandırdım.

Delikanlı meraktan çatlıyacaktı, bağırdı:

— Bu sefer hakikati söyliyecek misin?

— Evet, yemin ederim. Bütün hakikati.. Çünkü sizin düşmanınız, benim de düşmanım.

Pasavan şaşırmıştı:

— Kim bu müşterek düşmanımız?

— Burgonyalı Jan.

— Ah, ha, bu sefer haklısın, bu adamdan nefret ederim.

— Ya! Bazı şeyler bilseniz. Meselâ kardeş gibi sevdiğiniz Lorens'i o bıçakladı.

— Neden! neden?

Korkusuz Jan Lorens'in sevgilisi Rozelin'in babasıydı. Fakat adam düşündüklerini söylemedi. Şöyle devam etti:

— Bildiklerimi söyliyemem. Yegâne hakikat Kraliçe İzabo'nun gelip benden zehir alıp Lorens'i öldürmesidir. Halbuki ben ona hayat likörünü verdim ve Jan, Lorens'i bıçakladığı halde benim likörümü içtiği için ölmemiştir.

— Korkusuz Jan, İzabo, siz onlarlasınız. Sizden nefretim bu yüzden. Söyle bakalım şimdi nerede?

— Bilirim, fakat söylemem.

— Seni ne yapmamı istersiniz köpek!

— Hiç, sen yalnız bu işte şahit olarak kal.

— Kaderin şahidi büyük dükü tek kelimeyle yok edebilecek. Büyük Jan'ın yükselmesine mani olacak. Kaderin insanı sensin.

Karışık lâflardan bıkan Pasavan:

— İzah etsene, diye bağırıyordu.

Şeytano cevap vermeden onun elinden tuttu. Üçüncü odadaki demir dolaba götürdü. Üç raf vardı. Pasavan'ın boğazı sıkışıyordu.

Şeytano konuştu:

— Jiram ne oldu? Rozelin nerede? Bunlar kader oyunu. Bunu

size söylemem. Ben insan değil, ilmin ta kendisiyim. Başka insanlarla uğraşacak vaktim yok. Kaderi düzeltemem. Yalnız size söyliyebileceğim şudur: Korkusuz Jan'ın biricik korktuğu şahit sizsiniz. Jiram ve Rozelin hayattalar.

Şövalye dehşetle dinliyordu..

Şeytano elini kaldırdı. Üst rafı göstererek:

— Zehirler orda. İlk damlası insanı öldürür. Diğer şişe çok uzun can çekiştirir. O şekilde cani uzaklaşma vaktini bulur. Bunlar çocukça şeyler. Bu renksiz, su gibi olana bakın. Kokusuz ve lezzetsizdir. Öldürmek istediğiniz hakikaten su içtiğini zanneder. Fenalık hissetmez. Sıhhatli olarak yanınızdan ayrılır. O zaman üç senelik bir yolculuğa çıkın. Dönüşünüze onbeş gün kala düşmanınız ateşli bir hastalıktan ölmüş olacak. Bunu nasıl buldunuz.

— Düşmanım varsa, kılıcım ve kamam var.

— Ya bu düşmanınızın mevkiî o kadar yüksekse ki, onu öldürmek cezasız kalmazsa?

— O, idamcıyla bana ait bir iş.

Şeytano Şövalyeye yan yan baktı ve:

— Öyleyse likörlere geçelim. Şu aşk verir. Sevdiğiniz kız sizi sevmezse altından ve güzel sözlerden alâsı bu likör onu sizin kollarınıza atar. Sevilmek isterseniz bana gelin Şövalye.

— Birini seversem, kalbimle beraber hayatımı ona veririm, istemezse, uzaklaşırım, o kadar.

Soğuk su tesiri yapan bu sözlerden sonra Şeytano şöyle dedi:

— Aşk ve ölüm oyuncak. Ama benim eserim Jirans'ın bıçaklandığı halde ölmeyişini temin edendir. Bu likör beyni değiştirir. Hafızayı yok eder, hisleri değiştirir. Sizin gibi bir cesuru korkak yapar, ne dersiniz buna.

— Böyle bir şey başıma gelirse son cesaretimi kullanıp intihar ederim.

Sustular, Şeytano düşünüyordu.

— Kasaya doğru bakmadı bile. Böyle bir insan keşke benim dostum olsa. Böyle bir muhafızım olsa ne sükûnetle işime devam ederdim.

İçini çekti. Şeytano mütereddit Şövalyeye hitap etti. Sesi yumuşaktı:

— Sizi iki defa mermer masaya yatırdım. Mahzende açlık ve susuzluktan ölüme terk ettim. Beni deli sanıp bıçağınızı kınına koydunuz. Halâ deli olduğumu zannederek mi beni öldürmüyorsunuz?

— Hayır, size kızamıyorum. Sizi anlamıyorum. Çünkü kin değil sizi sevkeden. Ben ilim adamı değilim. Tecrübeniz için o üç kişiyi öldürecek miydiniz?

— Evet, kanları lâzımdı bana.

— Sizin araştırmalarınız için neden Bruskay ve Brankayın olsun. Bu cinayettir.

— Siz asil bir çocuksunuz, dedi. Acaip yeni bir gülümsemeyle. Tabiatın feci aslı harp ve mücadele olduğunu bilmiyorsunuz. Dünyada hiç kimse cürüm işlediğini iddia edemez. Bunu düşünmez bile. Çünkü yaşamak için mücrim olmuştur. Hayat mücadelesi ve neticeler verdiğini bilmezsiniz. En az mücrim olan yine kamayla öldürendir. İnsanların hiçbirini düşünmeden yaşa yavrum. Yalnız şunu hatırla. Beni öldürecektin ve öldürmedin.

Şeytano başını kaldırıp Şövalyeye acaip şekilde baktı. Sonra eğilerek demir kasayı açtı. İçinde kâğıtlardan mada muhafazalar vardı. Şeytano bir tanesini yakaladı, mermer masa üstüne koydu. Şövalye orda yattığı zaman başını dayadığı yerdi bu. Sonra eline sararmış bir parşömen kâğıdı aldı. Yine somrtmuştu. Fikirlerin tesiri altında yüzü buruştu, tekallüs etti Korkusuz Jan gibi o da..

— Ne o, suratınızda bir el izi var! diye bağırdı.

— Kanlı el, dedi Şeytano heyecansız.

Şövalye kekeledi:

— Nasıl el? Bu ne demek? Kızarıyor, kanıyor!

Şeytano omuz silkti:

— Kendimde insanın hayvanî tarafını yok etmeye çalıştım. Fakat bazı şeylerde bu mümkün değil. Bu el meselâ.. Beni tokatlıyan birinin elidir. Benim gibi ilim adamı böyle hakarete uğradı..

— Evet ama iz nasıl kaldı? Bak, siliniyor artık!

— Gördüğünüz bu ilâçların bazılarını kendimde denedim. Uğradığım hakareti unutmamak için bir ilâç kullandım.

— Kayboldu! diye seslendi Pasavan.

— Evet, diye güldü Şeytano. Görünürde yok ama tam kaybolması için siz...

— Ben! Ne yapayım bu ele?

Şeytano sustu. Elindeki kâğıdı havaya kaldırıp:

— Benden bahsetmiyelim, dinleyin, dikkatli olun. En geç Burgonyalı Jan'a rastlıyacaksınız

— Evet.. Ve, Lorens'e, Rozelin'e ne yaptığını soracağım.

— Bu beni alâkadar etmez, bu sizin kaderiniz. Fakat saati gelince kapımı çalıp "Şahitliğimin yazılı olduğu kâğıdı istiyorum" deyin bana.

— Neyi? diye fısıldadı Şövalye. Niye bu muamma?

— Siz şahitsiniz. O kadar. Saati gelince şahit olduğunuzu bilin kâfi. Beni öldürecek kılıncı kınına soktuğunuzu ben de unutmam.

Şeytano kasayı ve dolabı kapadı. Pasavan paltosunu giydi. Kendisini öldürmeye teşebbüs edene kin duymayışına şaşarak sokağa çıktığı sırada Şeytano ona bir muhafaza uzattı:

— Ne var bunda? diye sordu.

— Rozalis'in çeyizi! diyerek kapıyı örttü ve sürgüledi.

— Rozalis'in çeyizi ha! Birden kan beynine fırladı..

Kapıyı yumruklamaya başladı:

— Hani beni Rozalis'e götürecektin. Cevap versene, adamsan eğer..

Büyücü seslendi:

— Sen Pol Sarayında Odet Şandiver'e sor Rozalis'i..

Şövalye Allah Billâh olmuştu. Sakinleşmeye çabaladı. Nafile.. Neyse ki, ağır bir el kondu omuzuna..

Sinirli sinirli:

— Kimsiniz? dedi.

— Tanegi Şatel'i tanımadınız mı?

— Siz mi? Nasıl olur..

— Sizi takip ettim. Daha biraz çıkmasaydınız, kapıyı çalacaktım

Pasavan sapsarıydı, düşünüyordu.

— Gel bakalım, kurtuldun ama elindeki ne?

— Rozalis'in çeyizi, dedi Şövalye gülerek.

— Rozalis mi?

— Evet, Odet Şandiver'e Rozalis'i soracağım.

— Sen Pol Sarayına!..

Bu lâf üzerine Tanegi somurttu..

— Dostum, size medyunum, onun için size bir nasihat vereceğim..

— Sat onu, çünkü nasihat kabul etmem. Yalnız sakin olurum. Eğer iyiyse..

— Ne biçim adamsın sen, nasihatım şu, Sen Pol Sarayına sakın girme..

— Bunu bana söylediler zaten. Doğru, ama gideceğim.. İyi niyetinizi takdir ettim o kadar.

Sessizce yola koyuldular. Odalarına gelince muhafazayı masanın üstüne bıraktı ve:

— Rozalis'in çeyizi...

Tanegi şaşırmış bakıyordu. bir yandan söylendi:

— Açsana şunu yahu!.

Muhafaza kapalıydı, anahtarı yoktu. Bıçak ucuyla açınca şaşırıp kaldılar. Elmas doluydu .

— İnanılır şey değil..

Dokunmaya bile cesaret edemediler. Pasavan birini elleyince Tanegi:

— Dikkat, dikkat.. Büyücüden gelen şeyler belki yakar, dedi.

Şövalye alayla güldü:

— Zanneder misin?

— Eminim! Çok duydum. Şeytanın verdiği elmas kinin olup, elini yakar, kolunu kuruturmuş..

— Öyleyse bu yüzüğü geri koyup size vermiyeyim..

— Bana mı? Bu bir servet! diyerek elini uzattı ve Pasavan yüzüğü avucuna bıraktı..

Öpüştüler.. Saraya beraber gitmeyi kararlaştılar. Fakat önce bir Yahudiye gidip elmas karşılığı altın para alacaklardı. Bu seferki öğüt yerindeydi. Sabahleyin gideceklerdi..

XIII

A F S U N

Kararlaştırdıkları gibi ertesi sabah Tanegi ve Pasavan yola çıktılar. Şövalye, muhafazayı taşıyordu. O sırada Sen Pol Sarayındaki tarihi olayın kahramanı Bua Redon'du..

Bruskay, Bragay ve Brankay'ın efsunlama işine başlamışlardı. Tabiî Kral odasındaydılar. Orada evvelce okuduklarımız vardı. Yalnız Odet odasına çakılmıştı. Bruskay, Pasavan tarafından geldiğini Odet'e ikna etmiş, Girngorür'ün önünde Kral'a dua'ya başlamıştı. Kral haç çıkardı...

— Lütfen Kral hazretleri koltuğunda kımıldamadan otursunlar. Gözlerinizi kapatıp on iki dua okuyan Gringorür şaştı..

— Öbür papazlar altı demişti. Bu sefer kurtuldunuz siz.

— Gözlerini de kapattırmamışlardı.

— Evet, bu vaziyette ben deliyim! dedi Gringorür. Herhalde deliler iyileşir...

— Ben deli miyim? diye sordu Şarl.

— Bazan öylesiniz, meselâ bu gün.

Kral gözlerini açmıştı. Bakışları bir krizin yaklaştığını belirtiyordu. Gringorür mutfağa kaçtı.

Giderken şöyle dedi:

— Efendim, papazlar size hizmet ederken acıkacaklar. Bir şeyler hazırlatayım.

Kral memnun göründü..

— Git ve iyi hazırlasınlar.

Brankayın seslendi:

— İçecekleri unutma!..

Üç papaz Kralın karşısında sıraya dizilmiş, dua ediyorlardı.

Kral da:

— Amin! diye cevaplandırıyordu..

— Sonra Kralın koltuğu etrafında üç defa dolaştılar ve ellerini çarparak müthiş bir sesle:

— Şeytan! Bu vücuttan çıkmanı emrediyorum! dediler.

Brankayın biraz bekleyip küfre başladı..

— Çıkmazsa ben yapacağımı bilirim o köftehora...

— Sus ulan!

Kral gözlerini açtı.

— On iki dua bitti, dedi.

— On iki daha söyleyin efendim.

Diyerek, Bruskay koltuğun arkasına geçti. İki elini Kralın başına koydu. Bragay sağda, Brankayın soldaydı. Lâtince bir şarkıya başladılar. Ve tekrar Şeytana gitmesini emrettiler. Ama Şeytan sağırdı herhalde. Bruskay yumruğunu sıktı. Kralın karşısına geçip göğsüne kadar uzattı, çekti.. Yüz kere tekrarladı bu işi. Terlemişti. Arkadaşına: "Sıra sende!" dedi.

Dualar arasında Kral ayağa kalktı, tekrar çöktü. Yorulmuştu.

— Haydi, gidip dinlenin, dedi Gringorür. Yanınızda olur ama ona içirmeyin..

— Ben ona bakarım, dedi Brankayın.

XIV

BUA REDO'NUN MACERASI

Afsunlara yine başlanmıştı. Kraliçe İzabo'nun yanında daha değişik şeyler oluyordu.

O sabah İzabo erken kalkmıştı. Önce kaplanı İmperia'yı ziyaret etmişti. Majör ismindeki köpek tarafından yaralanan hayvan, daha iyileşmemişti. Fakat iştahı yerindeydi. Nedimeleri ona şekerlemeler verdiler. Kraliçe etrafına iltifatlar ettikten sonra dairesine çekildi. Kurtizanlar çekildikten sonra muhafızlar kalmıştı. Bua Redon'a sordu:

— Papazlar ne yapıyor?

— Efsunluyorlar.

Cevap samimiydi. Sarayda herkes inanmıştı.

Kraliçe tekrar sordu:

— Tanır mısın o papazları?

Bua Redon kızmıştı. O papaz tanır mıydı hiç?

Ama bunları tanımak gerek!

Bua Redon gözlerini açıyordu. Kraliçe devam etti:

— İyi yiyip içen, neşeli insanlardır. Muhakkak Kralı efsunluyacaklar..

Bua Sedon başını eğip, kafasını kaşıdı ve:

— Kralın efsunlanmasından, iyileşmesinden Kraliçe neden memnundu. Halbuki şimdiye kadar..

— Git onları bul, seni bekliyorlardır. Efsunlanmıya da yardımın dokunur.

— Ben mi? diye şaştı Bua Redon.

— Sen iyi dinle.. Bu papazlar Burgonyalı Jan'ın tarafından gönderildiler. İlk iki papazın beceremediğini yapacaklarmış. Ama ne olur ne olmaz, sen de bulun. Kendini göstermeden bir odada emirlerimi bekliyeceksin.

— Efsunlamak için mi?

— Hayvanlaşma! dedi İzabo, ses müthişti.

— Papazlara icap ederse yardım edersin, ama asıl işin Matmazel Şandiver..

Onun ismini söylerken sararmıştı. Çenesi elleri içinde yeknesak sesle..

— Geçen sefer tam efsunlanırken Matmazel Şandiver girdi içeri, ilâcı boşalttı. Burgonyalılar Şandiver'i yakaladılar ama Odet kaldı. Kaplan İmperiayı gönderdim, yarı ölü döndü. Odet kaldı.. Papazlar Kralı kurtarmaya geldiler. Ama Odet istemedi. Herkesin mağlüp olduğu yerde sen galip olacaksın.

Bua Redon başını salladı, anlamıştı.. Odet'i öldürmesi gerekiyordu. Terlerini silerek:

— Peki! dedi.

— Artık onu saraydan kaçırmak değil, hem öldürmek istiyeni senin öldürmen gerek. Git sevgilim, git vur ve beni kurtar.

Aşk kelimeleri gibi yumuşaktı sesi. Bua Redon nefes nefese kaldı. Kimi olsa öldürürdü. O anda kollarını açtı. İzabo kaçtı ama gülümsüyordu.

— Onu vuracaksın. Gözlerinde şimşekler çakıyordu. Saray adamları sana hücum ederse korkma, çünkü...

— Gelsinler, ölen bir kaç adam mı olacak, bir vuruşta kalbinden.

— Gel cesur sevgilim. Kraliçeni, sevgilini kurtar. Krala gelince... Papazlar.. Bruskay, Bragay ve Brankayın sana işaret verince hazır ol. Sen matmazel Şandiveri öldür. Krala gelince, onlar tereddüt geçirirse sen vur. Yemin et, vuracaksın..

Bua Redon'a yanaşmıştı. Saçlarının kokusu onu sarhoş etti. İhtiras damarlarını sardı. Gözleri kanlandı, başı döndü..

Kraliçeye sarıldı..

— Siz de her zaman benim olacağınıza yemin edin..

— Her zaman.. dedi. Yalnız seninim artık. Kıskançlıklarını teskin edeceğim, sen de yemin et. Önce kadını, sonra Kralı..

Fransa Kralını tek darbede öldüreceğim.

Derken, Kraliçeyi öyle bir şiddetle sarıp yerden kaldırdı ki, dudakları onun dudaklarına değdi. Merdivenlerde bir ses duyuldu o anda...

....

Efsunlama toplantısına dönelim. Kralın odasında bundan evvel zikrettiğimiz şekilde devam ediyordu. Şu farkla ki, bir papaz daha vardı. Bu adamın görünüşü, papazdan çok muharibe benziyordu.

Hürmetten fazla korku telkin ediyordu. Altmışına yakın olmakla beraber dinçti. Sakalında beyaz yoktu. Hakkında yegâne bilgimiz Altıncı Şarl'ın ona inanışıydı. Onun hatırı için mimarı güzel bir kilise

inşa ettirmişti. Nasıl oldu da bu adam tarihte Jan'ın ve İzabo'nun tarafını tuttu. Bunu öğrenemedik..

O sıra papazları istihzayla tetkik ediyordu. Yüksek sesle duaya katılarak Brankayon'un küfürlerini örtüyordu. Kral Şarl sordu:

— Papazların hakkında ne düşünüyorsunuz muhterem peder?

— Fevkalâde efendimiz fevkalâde!... Ve Brankayon'u göstererek:

— Bu, bütün imanınıza lâyıktır. Ötekiler de fena sayılmaz efendimiz. Kralımız iyi ellere teslim oldular.

Şarl cevap verdi:

— Ben onları seviyorum. Çünkü beni güldürdüler, hele şu şişko!.

Zavallı Kralla komedi oynanıyordu. Bu komedi birazdan kanlı bir trajedi olacaktı. Kaşlarını çattı. Onun çaresi yoktu. Kralın önünde eğildi ve:

— Allaha ısmarladık efendimiz, yine gelirim. Haşmetmeabın bu adamlara tam itimadı var mı?

— Tabiî, dedi Kral sertlikle. Hele şu şişkoya. Çünkü onlarda bir tılsım var.

— Tılsım mı? O ne demek?

— Söylemem ,gidin ve yakın zamanda yine gelin.

Baş papaz haç çıkardı, eğilip selâmladı ve gitti:

Tılsım, neydi tılsım.. Herhalde Kralın bir deliliği..

VI'ncı Şarl düşünüyordu:

— Tılsım, Odet'in onlara kefil oluşundan.

Baş papaz gidince ötekiler rahatladı. Şeytanı bildikleri gibi kovmağa hazırlandılar. Tuhaftır ama yaptıklarına kendileri de inanmaya başlamışlardı. Son yaptıkları hareketi unutarak mucize bekliyorlardı. Kral onlara hayranlıkla:

— Muhterem fedailer, dinlenmenizi isterim, dedi.

Brakayon gülmiye başladı. Bruskay ve Bragay ellerini oğuşturdular..

Odanın köşesine bir masa getirtmişti Kral. Birden masaya döndüler. Kral kendi eliyle gümüş bardakları doldurmaya koyuldu.

Fransa Kralı emretti:

— Oturun ve için..

Bruskay, Bragay, Brankayın altın yastıklı koltuklara kuruldular. Gözlerini tavana dikerek bardaklarını boşalttılar, Bragay konuştu:

— Amma da rahat burası..

— Evet, dedi Bruskay. Bizim keşiş evinde yalnız su içeriz.

Brankayon ilâve etti:

— Bu şarap fevkalâde. Trui Perdu otelinde bile yoktur böylesi!

Bir kadehten sonra Kralın uşağı masayı topladı. Fakat Kral gümüş bardakları kendilerine hediye etti ve:

— Beni hatırlarsınız, beni iyi etmeseniz de sizden memnunum. Çünkü siz beni güldürdünüz.

Bragay elinde evirip çevirerek:

— Bu güzel şey bizim mi?

Bruskay ilâve etti:

— Böyle bir Kralın karnında şeytan nasıl barınır, yazık yahu!

Brankoyona bir fikir gelmişti. Fakat Kral:

— Haydi, çekilin artık, sonra gelirsiniz, dedi.

Brankayon hafif sarhoştu:

— Benim fikrim parlak. Şeytan kaçacak, diye söyleniyordu.

Hasta Kral iyi olmak arzusu ve ümidiyle kıvrandı:

— Bu yeni bir efsun mu? diye sordu.

— Yeni mi? Hayır, çünkü kendimde denedim ve muvaffak oldum.

Brankayon kaba kaba gülerek:

— O anda..

— Avanen beklesin, başlayın..

Şarl yerine oturdu. Bruskay ve Bregay şaşkın şaşkın bakıştılar. Bragay Brankayın'ın ayağına bastı. Şarap her şeyi değiştirmişti. Alnına vurarak:

— Nasıl oldu da daha önce hatırlamadım.

Kral sabırsızlandı:

— Başlasanıza!.

— Efendim.. Bu bir hikâyedir. Size anlatmak gerek.

Bruskay merak etti:

— Hikâyeyi yarın anlatsan daha iyi olur.

Kral bağırarak:

— Hayır, şimdi..

Bruskay ve Bragay dehşetle bakıştılar. Fakat Brakayın anlatmaya hazırdı..

— O zamanlar Marion'a aşıktım..

Bragay bağırdı:

— Aşık papaz olur mu?

— Papaz olmadan önce askerdim..

Kral gülerek:

— Bırak anlatsın.. dedi.

Brankayın memnundu..

— Evet, aşıktım. Morion'u Paris'te herkes tanır. Siyah gözlü güzel kızdır. İyi kızdır da ama her nedense geçen gün bizi...

Bragay Brankayon'un ayağına bastı. Bu sefer o kadar o kadar kuvvetle bastı ki, masalcı anladı. Fakat devam etti:

— Bir akşam hastaydım. Şeytanlar tüylü parmaklariyle etrafımda dolaşıyorlardı..

— Tıpkı benim gibi.. dedi Kral.

— Birden bir tanesinin vücuduma girdiğini anladım, küfrediyordu. Kabareye dönüp içerek şeytanı boğmayı kurdum. Ama inatçıydı. Ben içtikçe o da içiyordu. Meyhaneden çıktım. Yarı bu sebepten, yarı parasızlıktan ayakta duramıyordum. Marion Bone'ye gittim..

Durdu, kızardı..

— Gidelim! dedi Bruskay, sonunu başka sefer dinleriz.

Ama Kral kızarmamıştı. İyileşmek istiyordu.. Devam emrini verdi:

Brankayon omuz silkti ve:

— Şeytan ağızdan çıkacaktı.

— Tabiî!.

— Marion beni kollarına aldı, dudaklarını benimkilere yapıştırdı. Herhalde şeytan havasız kaldı. Bilmem, fakat kurtuldum. Günah çıkarmaya gidince..

— Ne dedi papazınız?

— Çok iyi bir efsun olduğunu söyledi.

— Evet, dedi Kral. Ben de böyle bir şeyler duymuştum. Yalnız bunu nikâhlı karısına yaptırmak şartiyle..

Kral ürperdi. Günaha girmeden olmalıydı. Yani Kraliçe tarafından yapılmalıydı bu iş. Deli kalktı, bir aşağı bir yukarı yürüyordu. Krize hazırlanan bir hali vardı. "Kraliçe" diye mırıldanıyordu. "Beni sevmez ki, razı olur mu acaba? Izdırabım ona vız gelir. Gözleri bulandı. Dudaklarını büzdü. Kahkaha ve hıçkırığa benzeyen bir şey duyuldu. Üç papaz susmuştu. Munis Kralı tanımışlardı. Delilik uyanmıştı..

— Kraliçe mi dedin, aptal papaz Kraliçe ha!

— Evet efendim Kraliçe..

— Peki, gidiyorum öyleyse.

Muhafızı geldi, vaziyeti kavradı papazlara ters ters baktı ve:

— Matmazel Şandiveri çağıralım mı efendim?

Bu isim deliyi sakınleştirdi. Elini Kralın başına değdirince sakinleşirdi. Fakat bu sefer:

— Kraliçeye, dedi. Kraliçeye gideceğim. On iki muhafızla beni takip edin. Kraliçe beni iyileştirecek..

Kötü kötü gülerek bahçelerden geçti. İzabo'nun sarayına geldi. İçeri girip merdiven başında durunca İzabo ve Bua Redon'u gördü. Boğazından bir ses çıktı. Bua Redon hareket zamanının geldiğini anladı. Şarl çoktan beri Kraliçeden uzak yaşıyordu. Şüpheleri vardı ama hiç bir zaman suç üstü görmemişti. Merdivenleri yavaş yavaş çıkmaya başladı. O kadar sakin ve kararlıydı ki, bu sefer Kraliçe korktu. Kendini müdafaa etmesi gerekiyordu.

Bua Redon'a eğilerek:

— Öldür onu! dedi.

Bua Redon merdivenlerden indi. O sıra muhafızlar göründü. Bua Redon durdu..

İzabo bağırdı:

— Korkak! hadi korkak.. dediğini zannetti. Halbuki hiç ses duyulmadı.

Muhafızı kavramıştı, sordu:

— Sir Bua Redon nereye gidiyorsunuz?

Kralın titrek eli onu gösterdi:

— Sir Bua Redon, bana kılıcınızı teslim edin.

Bua Redon itaat etti, konuşmamıştı..

Kral İzabo'nun yanına geldi..

Muhafız sordu:

— Hangi hapishaneye yerleştirelim?

Kral kahkahalarla güldü. İzabo dudaklarını ısırdı..

— Bir hırsız gibi asın onu, dedi Kral.

— Mahkeme efendim, duruşma lâzım.

— Yakalanan hırsıza duruşma olmaz.

İzabo gözlerini yumdu. Kral ona dokunarak nezaketle:

— Gelin madam, dedi.

Anlamıştı, kekeledi:

— Nereye geleyim, yorgunum.

Kral yumuşaklıkla tekrarladı:

— Sevgilinizin asıldığını seyredin.

Boğazında bir hıçkırık düğümlendi. Nihayet kadındı. Onun yanında kendini rahat hissederdi. Onu kaplanından biraz çok severdi.

— Böyle şeyler bana dokunur, gitmem.

Kral daha yaklaştı ve:

— Sevgiliniz asılacak, siz onun ölümünü seyredeceksiniz. Gelmezseniz sizi bir eşeğe ters bağlatır, şehirde dolaştırırız. Günahınızın cezası budur. Gelin yoksa..

— Geliyorum, dedi İzabo.

Kral muhafızına İzabo'ya refakat etmesini emretti. Bu büyük

bir hakaretti. Aslında Kralın koluna girmesi gerekirdi. Fakat Kraliçe kendini toparlamıştı bile. Merdivenleri sakin adımlarla indi. Saraydan çıktılar. Sen Pol Sarayındakiler anlamışlardı. Dörtbin seyirci toplanıvermişti. Sessizdiler. İdamcı gelmişti. İpi on iki defadan fazla kullanmamıştı. En önde Kral ve Kraliçe vardı..

Bua Redon:

— Giyotini tercih ederdim, dedi.

— Ona ip daha kolay, günah çıkarmak ister misin?

— Tabiî isterim.

Krala söylendi, hakkıydı adamın. Yanındakinin kulağına bir şeyler fısıldadı, adam koştu.

Kral Bua Redonu seyrediyordu. Kraliçe gülümsüyordu. Bua Redon son bir bakış istiyen sadık köpek gibiydi. İzabo oralı olmadı. Onun için artık Bua Redon yoktu..

Gelen papazın boyu posu Bua Redon'unkine benzediğinden halk gülüştü. Bua Redon bağırmağa başladı.

— Brankayon tarafımdan günahlarım çıkartılamaz.

Papaz küfrediyor:

— Ulan eşşek, ben de başkası kadar günah çıkartabilirim, diyerek papaz kollarını sıvadı. Tam dövüşeceklerdi ki, kırmızılara bürünmüş bir adam belirdi. Şeytano ikisinin arasında durdu:

XV

BÜYÜK ESER

— Büyücü Brakayon'a baktı, yumruğu havada kalmıştı.

— Yaşıyorum efendim, yaşıyorum, dedi.

— Git buradan, dedi Şeytano..

— Hemen, dedi Brakayon, memnun.

Kral sordu:

— Papaz bu işi yapmadığına göre sen yapar mısın Şeytano?

Şeytano eğilerek:

— Majeste emrederlerse..

— Ben istemem, dedi Bua Redon.

Kraliçe artık dikkat ediyordu. Soluk bir yıldız gibi bir ümit belirmişti:

Şeytano tuhaf bir sesle:

— Sir, dedi. Beni iş başında gördünüz evvelce. Bilirsiniz ki, ölmek üzere olan bir adamın korkusunu bertaraf edebilirim.

Kral başını çevirerek:

— Peki, ben yine de ona fazla ızdırap çektirmek istemem.

Şeytano tiz bir kahkahayla:

— İhtiras, insanların boş, manâsız, hedefsiz ihtirası diye düşünüyordu. Ne çirkin kargaşalık diye mırıldandı. Kimse bir şey çakmadı bu sözden. Yalnız Kral dinledi ve kimbilir neden deli Kral başıyla tasdik etti. Şeytano Bua Redon'a yaklaşınca adam isyan etti. Cellâda dönerek:

— Haydi, bitir işini. İp kravatı bağlandı, bu kadarı yeter artık!

Büyücü mırıldandı:

— Beni size Kraliçe gönderdi..

Bua Redon birden kızararak:

— Kraliçe, derken Meryem ana gibi bir halin var.

— Onu üzmek istemezsiniz her halde?.

— Ben onun için ölmeye razıyım.

Şeytano küçük şişeyi ona uzattı:

— Bu likör sizi diri tutacak, ölümden kurtaracak.

— Peki, dedi Bua Redon ve İzobo'ya baktı. Sonra tekrar Şeytano'ya dönerek:

— Senden nefret ederdim büyücü ama, bu ilâcın sayesinde Kraliçenin kalbinde yaşayacaksam seni takdir ederim..

Diyerek içti. Şişeyi avucunda tutuyordu. Cellât, yardımcılarına işaret ederek hep birden ipi çektiler. Vücudu havada sallandı. Halk, dikkatle izliyordu. Kral, Kraliçeye ters ters baktı. Sonra büyücüyü aradı gözleri. Ama adam kaybolmuştu. Muhafızına dönerek:

— Kraliçenin muhafızı öldüğünden ona siz refaket edin, kapısını kuşatın, dedi.

Herkes şaştı. Bu emin bir tevkife benziyordu. Hürmet duyardı. Şarl'ın deliliği geçmiş, idareyi eline almıştı her halde. Kraliçenin bendeleri ürperdi. Kraliçe gitmişti. Tuhaf bir gülümseyişi vardı. Halk memnun bağırıyordu:

— Kral iyileşti! Yaşasın Kral!

— İşte kurtarıcısı. İşte bu adam onu iyileştirdi.

Brankayon şaşkın şaşkın sarayın önünde duruyor, eteklerinden istiyenlerden nasıl kaçacağını düşünüyordu. Gözleri yuvalarından fırlamış, kendine ikram edilen altınlara bakıyordu. Elmas bile veren oluyordu. Hanımlar kolyelerini uzatıyordu. Şaşkın papaz kâh gülüyor, kâh sevinçten gözleri yaşarıyordu. Topladıklarını Bruskayın'ın önüne yığdı. Kapıları örtüp paylaşmıya koyuldular. Bua Redon rüzgârda sallanıyordu. Yüzü mordu. Dili sarkmıştı. Kargalar onu seyrediyordu. Beyaz karlar üstünde epey siyah karga toplanmıştı. En ihtiyarı harekete geçince öbürleri de takip etti. İp ucunda sallanana üşüştüler. Bua Redon farkında değildi hiçbir şeyin. Ama hapishane bekçisi onları kovaladı. Sopasını sallarken sağa sola baktı, iki ayaklı tüysüz kargalar yoktu etrafta. O zaman bir işaret verdi. Kırmızı paltolu bir adam tek kelime söylemeden Bua Redon'un asıldığı sehpaya tırmandı. Bıçağı ile ipi kesti. Bua Redon, aşağıda duran zindancının kucağına düştü. Ölüyü götürüp kendi yatağına uzattı. Şeytano yetişti, ipi çıkarıp ağzına bir ilâç akıttı. Sonra odayı kilitleyip çıktılar. Koynundaki on iki altını adama verdi:

— Kovulursan bana gel, dedi. Buradaki kadar mes'ut olursun.

— Acaba öyle mi? Farkına varırlarsa kovulmam, asılırım. Ama merak etmeyin..

Şeytano en müthiş şeyi söyliyene baktı ve:

— Bu odaya girmemiye söz ver.

— Bir tek anahtar var. O da sizde.

Büyücü Kraliçenin sarayına yollandı. Muhafızlar girmesine mani olmadılar. Bekleniyordu. İzabo bir kanepeye uzanmıştı. Nedimelerinden biri ona roman okuyordu. Üç tanesi iş işliyordu. Üzüntü içinde bulacağını zannetmişti onu..

— Şeytano'ya ne içirdiniz? diye sordu.

— Ölümden korkmaması için bir müsekkin..

— Ya! demek o kadar.
— Çok bile.. Izdırap çekmesini istemiyordunuz.
— Bua Redon ölmekten korkmuyordu ki..
Şeytano devam etti:
— Papaz verdiğin zehiri içirmeden gitmiş. Halbuki içseydi büsbütün delirip..
— Kâfi, meleği onu kurtardı işte..
— Odet demek istiyorsunuz.
— Korkusuz Jan dört cesur adam gönderdi, onlar da kaçtı.
— Siz kaplanınız İmperia'yı gönderdiniz, o da kaçtı.
— Doğru, dedi Kraliçe acayip şekilde gülümsiyerek.
— Bua Redon'u gönderecektiniz, o da öldü.
— Evet, diye tekrarladı Kraliçe.
— Şimdi Odet'in karşısına kim çıkacak?
— Ben, dedi Kraliçe..
— Kendiniz mi öldüreceksiniz?
— Mağlûp mu olurum.
— Evet, dedi Şeytano.
Bu söz üzerine soğuk kanlılığını kaybeden Kraliçe onun koluna yapıştı.
— Sen bir şey biliyorsun?
— Evet madam. Size bunu söylemiye geldim. Çünkü o Kralı muhafaza ediyorsa, onu da biri muhafaza ediyor.
— Biri!.. Korkusuz Jan mı?
— Hayır madam size bahsettiğim saraya gelip Odet'i görecek. Bu Pasavan'dır.. Pasavan Şövalyesidir. Onu öldürmek üzere götürdüğüm mahzenden kaçmış..
İzabo haykırmıştı:
— Onu gördünüz mü?
— Saraya geleceğini kendi söyledi.
— Odet'i görmek için mi? Öyleyse beni öldürmeden göremez.
Şeytano yerlere kadar eğildi ve çıkarken:
— Size yaptığım iyiliği ödemenizi rica ederim, dedi.
Kraliçe şaşırmıştı. Büyücü ondan hiç para istemezdi..
— Saraydan gece çıkma müsade kâğıdı verin. Yanımda sırtında yük taşıyan birinin de olacağını ilâve edin.
— Peki, hâlâ Kraliçe olduğumdan bunu yaparım ama acaba muhafızlar halâ imzamı kabul ederler mi bilmem.
— Elinizde Kralın imzasını taşıyan boş kâğıtlar var.
Şeytano'dan başkası bu küstahlığı hayatı ile öderdi. Ama Kraliçe ona istediğini verdi. Büyücü akşam beşe kadar hapishanede bekledi. Paris sokakları boşalmalıydı. Yalnız saat dokuza doğru Bua Redon'un bulunduğu odaya girdi. Cesedi bir arabaya yüklediler. Şey-

tano önden, araba arkadan gittiler. Saray kapılarından çıkınca Şeytano arabanın ardına geçti.

Şeytano'nun evine geldiler. Cesedi mermer masaya yatırdılar.

Zindancı gidince Şeytano kapısını kilitledi. Üç mumlu şamdanı yaktı. Dolabı açıp Nikola Flamel'in yazısını çıkardı. Kendi yazısıyla şerhler vermişti. Okudu. Ezber bildiği şeyleri tekrar okudu. Üç defa kalkarak ilâçlardan otuz damla sayıp karıştırdı. Su kattı. Alay ederek hatırlıyordu. Saatler geçti. Gece yarısı bir günü ötekine bağlıyan saatler. Gece yarısı en uygunudur. Gece yarısı olunca ilâcı aldı. Bua Redon'un ağzına döküyordu. Netice alamadı. Hiç bir hareket yoktu. Bua Redon ölmüştü. Büyücü hırstan ağlıyordu. Bu sesi duyan Gerard geldi. Bua Redonu görünce haykırdı. Bu haykırışa Şeytano kızıp:

— Defol, çık buradan..

Diye bağırdı. Ama Gerard gitmedi. Masayı gösteriyordu. Bua Redon nefes alıyordu. Sağ elini kaldırmaya çalışıyordu. Cesette hayat vardı. Sevinçten titredi. İlâçtan bir damla Bua Redon'un diline koydu. Tesiri ani oldu. Bir ses duyuldu.. Konuşacaktı.. Vücut yine sertleşti. Hayat yalnız dudaklarında kalmıştı..

— Konuş, diye bağırdı Şeytano. Kim olduğunu bilir misin?

— Ben!...

Şeytano kulağını onun ağzına yapıştırdı.

— Ben bu sabahtan beri ölüyüm..

"Ölüyüm" derken, saçları diken dikendi Şeytano'nun.

Gerard bayılmıştı..

— Öleyim, bırak öleyim..

Sessizlik oldu. Büyücü doğruldu. Sabah olmuştu. Ölülerle sabahlamaya alışık adam, tanımadığı bir his duydu. Korktu.. Korkuya mukavemet eden azdır. Konuşan ölüden korkmuştu. Dirilmeden konuşmuştu. Korku ruhunu sardı. Yalnızdı. Ölmek daha iyiydi artık.

— Gerard! diye bağırdı, bu insan onu histen kurtarabilirdi.

— Gerard! diye tekrar bağırdı. Gerard yerde yatıyordu. Baygın zannetti. Fakat hayır ölmüştü O, korkudan ölmüştü. Bilmediği şeyler kafasında çakmaklaşıyordu.. Korkudan ölen Gerard'a eğildi... eğildi...

XVI

PASAVAN'IN HAZİNESİ

Tenegi ve Pasavan'ın dost oluşundan sekiz gün sonraydı. Bir sabah konuşarak içiyorlardı. Masaya dirseklerini dayamışlar, bacaklarını uzatmışlar, üçüncü deste beyaz şarabı bitiriyorlardı. Şatel Tibo'nun mahzenlerini teftiş ederken bulmuşlar bu destileri. Şampanyadan gelmiş şarapları kendine saklıyacaktı namussuz hancı.

— Kırmızı şarabı sevdiğim halde şu çabuk baş döndüren beyazın zaferi var. Siz de farkında mısınız Şövalye?

— Hepsini içtiğimizden Tibo hastalanır hırsından.

Kırmızı şarapla tedavi olur.

Tanegi bıyığını emerek:

— Şu sarayın etrafında dolaşma tikiniz olmasa hoşça vakit geçiriyoruz, derim.

— Gündüz uyuduktan sonra gece dolaşmamız n'olur. Rozalis'i bulmam gerek.

— Kim bu Rozalis? Niye ararsın onu?

Pasavan alayla güldü:

— Çeyizini iade etmem lâzım, bulunduğu yeri sarayda olan Matmazel Şandiver'den öğreneceğim.

— Mantıklı değil mi?

— Evet, ama mantığımız bizi dar ağacına götürür.

Şövalye, Rozalis'in paralarını istememiye yemin etmişti. Yalnız Tanegi ona muhafazada yardım ettiği için, bir pırlanta yüzük hediye etmişti. Ertesi gün ata binerek Orlean düşesine gittiler. Rozelis hakkında malûmat alacaklardı. Orlean dükünün şatosunda sükûtu hayale uğradılar. Valantin'in nereye gittiğini kimse bilmiyordu. Büyücünün tavsiyesine uyarak Sen Pol Sarayına gidip Matmazel Şandiver'e sormaktan başka çare yoktu. Atları üç saat dinlendirip döneceklerdi. Bu sefer Pasavan'a yemek verip iğnesini kabul etmiyen genç kızın oteline indiler. Pasavan kızı tanımamazlıktan geldi. Yediler, içtiler, güzel kız tanınmadığına içerledi. Biraz sonra fakir görünmesine rağmen onlara iyi servis yaptı. Tanegi her ikisi için ödedi. Soğuk rüzgâra rağmen kız onları geçirdi. Son birer bardak şarap içram etti. Tanegi içip, boş bardağı uzattı. Halbuki Pasavan

boş bardağın içine bir pırlanta koymuştu. Kız şaşkın:

— Bu pırlanta! diye haykırdı.

— Ben değil, eskiden doyurduğunuz fakir Şövalye tarafından.

— Ya iki öpücüğüm..

— Onları da hiç unutmayacağım, diyerek karanlığa daldılar. Kızcağız elindeki pırlantaya bakmıyordu bile.

Ertesi günlerde hep Sen Pol Sarayına girmeğe uğraştılar. Boşuna.. En azından İzabo onu zindana attırırdı. Rozalis'in definesini veremezdi o zaman.

— Güpegündüz Sen Pol Sarayına girmeye kalkışma, diye söyleniyordu Tanegi.

Dönelim otelde kafaları çekerek dostlarımızın...

Kapısı çalındı.

Tibo etrafta şüpheli insanlar olduğunu haber verdi. Bu hakikate benziyordu.

— Yer değiştirmemiz gerek, dedi Tanegi.

— Hazine emniyette olacak.

— Olmalı ama nerede, istersen benim evime saklıyalım, dedi Tanegi.

— İsterim tabiî. Hey Tibo, sana hücum ederken korkma biz seni müdafaa ederiz. Bana bir merkep ver. Ona, bize ait olmıyan bir hazine yükleyip götüreceğiz. Tibo eşeği hazırlattı, kendi kendine yükledi ve şöyle konuştu:

— Siz bu hazineyi muhafaza edin. Ben kendimi müdafaa ederim.

— Hayır, hayır seni yalnız bırakamayız, diyerek yola koyuldular. Şüphe verici bir hal yoktu etrafta. Tanegi'nin evine rahatça vardılar. Torbaları içeri taşıdılar. Eşekçi düşünüyordu:

— Bu torbalardan altın sesleri geldi gibi bana.

İki casus hareketi takip etmişti. İki katlı ev muhkemdi. Sir Şatel yalnız yaşardı. Yani karısı, çocuğu yoktu. Hizmetkârları vardı. Ama onlara yol vermişti. Düşmanlarını şaşırtmak istiyordu çünkü. Boş evi dostuna gezdirdi. Bütün evi dolaştılar. Sonra mahzene inip hazineyi toprağa gömdüler. Bu iş iki saat sürdü. Orada şarapları da tattıktan sonra otele dönmeyi kararlaştırdılar. Tam kapıdan çıkacakları sırada gürültüler duydular. Oktanvil'in sesiydi bu. Emir veren de Seas'ın sesi.. Birinci antredeydiler. Ağır büfeleri sürüklüyerek kapı önüne yığdılar. Tanegi ter içindeydi.

— Aşağıdaki pencereler ne olacak? diye sordu Pasavan.

— Pencereler demir parmaklıdır, oradan giremezler.

Birinci kata çıkıp baktılar. Vaziyet berbattı.

— Bu akşam Sen Pol Sarayına gidemiyeceğiz.

— Belki yarın akşam da..

— Belki öbür gün de gidemeyiz.

— Kaç kişiler acaba?

Pencereye bakınca dışarıdan uğultular duyuldu. Bıçaklı ve kılıçlı Burgonyalılar harbe hazır durumdaydı.

Skas bağırdı:

— Teselim olun köftehorlar.

Oktanvil ilâve etti:

— Pasavan'ın derisinden ayak iskemlesini kaplatacağım.

— Yirmi üç kişi saydım, dedi Pasavan.

— Pardon, ben altmış saydım!...

— Ama Scas ile Oktanvil'i ben öldürmem gerektiğine göre?.

— Ama yine de elli sekiz kalır. Yirmi üç değil!

— Ama ilk karşılaşmada her birimiz altı tane gebertiriz.

— Yine de kırk sekiz kalır değil mi?

— Yine de kırk altı kalır değil mi?

— İyi ya, iki kişi olduğumuza göre her birimize yirmi üç demektir.

Tanegi gözlerini açarak:

— İyi hesap buna derler işte. Ölme şansımız azdır, diyerek kılıcını çekti. Pasavan onu harekete getirmişti.

— Döğüşelim Şövalye! Sizin gibi birinin yanında ölmek şereftir!

Pasavan soğuk kanlıydı:

— Kapıyı kırmak için bir balyoz getiriyorlar, dedi.

Ellerine baltalar alıp, kapının üstündeki pencereyi de kırdılar.

— Zavallı pencerem, epeyi de pahalıya mal olmuştu.

— Bekleyin de bütün ev yıkılınca tam hesap çıkar.

Pencere kırılınca muhasaracılar küfrederek geriledi. Acaba içerdekiler delirmişler miydi? Kapının üstünde açılan büyük deliğe bakarak küfre devam ettiler. Scas bağırdı, gülerek:

— Korkudan delirdiler, deliği tekrar kapıyorlar.

Hakikaten koca bir büfeyi oraya sürüklemişlerdi. Onlar kapıya tekrar yüklenince yukardakiler büfeyi pencereden geçirmeye başladılar. Muvaffak oldular. Büfe pencereden sığmış, aşağıya yuvarlanmıştı. Beş kişi ezilmişti. Solucanlar gibi ezilmişlerdi. Pasavan bağırdı:

— Devam!.

Oktanvil bağırıyordu:

— Kaçmayın be budalalar.. Yakalayın şu kalası, kapıya yüklenin kırılsın..

Hakikaten bir gayretle bir tarafını kırdılar. Tam o sırada pencerelerden bir şeytan başı belirdi. Oymalı dilini çeken bir şeytan başı. Bunu görenler kaçtı. Seas ve Oktanvil emrediyordu. İleri!. On cesur ilerledi. Kapı açıldı, ama üç kişi daha ezilmişti. Diğerleri ellerinde baltalarla ilerliyorlardı. Fakat camdan atılan ağır iskemleler

demir yağmuru devam ediyordu. Izdırap sesleri içinde kar durdu. Oktanvil düşünüyordu. İkinci maniayı aşmak için hep birden hücum edip yukarı çıkacaklardı. Tam o sırada Pasavan cama çıktı. Ter içindeki yüzü korkunçtu. "Domuz köpek" diye bağırdılar. Ama elini kaldırınca hepsi sustu, o konuştu:

— Skas ve Oktanvil! Orada mısınız?

— Söyle, Kurtöz'ü ne yaptın? diye kükredi Oktanvil.

— Er geç size yapacağımı. Sizi elimle öldüreceğim. Adamların karışmamıya söz versinler, sokağa inip sizinle dövüşürüm.

— Ben payımı isterim, dedi Tanegi.

Pasavan soğuk bir edayla onu susturdu.

— Karşıma tek tek gelirseniz geberirsiniz.

— Ulan kendini ne sanıyorsun. İn de göstereyim sana..

— İkiniz birlik olursanız benden kurtulursunuz belki.

— Belki! diye kükredi iki Burgonyalı.

— Kabul mü? Böylelikle cesur adamlarınızı korursunuz. Size gelince, muhasara uzun sürer, yiyecek var burda. Neye muktedir olduğumuzu da gördünüz. Kapıdan geçseniz bile başka kapılar var. İki kat tırmanınca çoğunuzun başı burda kalır. Reddederlerse onlara korkak derim..

Bugün kıymetinden kaybetmiş olan bu sözcük, Oktanvil'i delirtti. Skas kapıya yüklendi. Pasavan camdan çekilmişti. Sokaktakiler konuşuyordu.

— Aşağıya yalnız inmenize müsaade etmem, dedi Tanegi.

— Susun, Lui d'Orlean'a ettiğim yemini tutmanın son çaresi bu.

— Fakat sizi öldürürler.

— Hayır, öldürmezler. Hem bakın çağırmıyorlar bizi.

Adamlar iki tarafa ayrılmış, ortalığı boşaltmışlardı. Roma'daki adamların mücadelesini seyretmek istiyen halk yığılmıştı. Ortada Skas ve Oktanvil ellerinde kılıçları..

— Mücadeleyi kabul ettik. dedi Oktanvil.

— Tek tek, dedi Skas.

— Fedakârlığınızı kabul etmem ve inmem, dedi Pasavan.

— Peki öyleyse inin.

Şövalye indi. Tanegi söyleniyordu. "Dikkat anam dikkat!" diye. Pasavan Tanegi'nin dışarı çıkmasını yasakladı, mantıklıydı.

— Benimle gelirseniz sözümü tutmadığımı sanarak adamları bizi öldürür..

Doğruydu. İki dost öpüştüler ve Tanegi iyi seyretmek için tekrar birinci kata çıktı. Pasavan tek kişilik delikten çıkıp selâmladı. Kılıcını kınından çıkardı.

— Nihayet seni yakaladık, dedi Oktanvil ve etrafındakiler yaklaşarak onu iyice kuşattılar.

— İhanet! İhanet! diye bağırdı Şatel. Merdivenlerden kopardıkları bir meşeye Pasavan'ı bağlamışlardı. Sen Pol sarayına götürüyorlardı. Şatel küfrederek yanaştı ama kimse onun yüzüne bakmıyordu. Adam bunu hakaret addederek gayet mahzun oteline döndü. İntikam alacaktı.

Otele gelince iştahlı bir yemek yedi. Tibo kızgın olduğunu fark edip etrafta dolaştıktan sonra yaklaştı:

— Odanızda yiyeceğinizi salonda yemek ihtiyatsızlık değil mi?

— Niye ihtiyatsızlık olsun?

— Ama siz demiştiniz ki.. Burgonyalılar.. Yâni!...

— Evet ama artık derimi yüzmek istemiyorlar.

Tibo anlıyamıyordu. Madem öyle sevinmeliydi, niye kızıyordu.

— Ümit ederim ki, Pasavan Şövalyesi için de öyledir.

— Hiç de öyle değil. O çok tehlikede. Sen Pol Sarayında hapis.. Derken üst üste içiyordu. Tibo korktu. Ya otelin ismini söylerse işkencede? diye düşünüyordu. Halbuki Şatel Sen Pol Sarayına girmek için hayatının on senesini fedaya hazırdı. Karşı masada oturan biri yaklaştı:

— Hayatınızın on senesi yerine bana on altın verin, ben sizi götüreyim, dedi. Adam uzun yüzlü, kılıçlı, delik pantolonluydu.

— Kralın sarayına sen mi götüreceksin beni?

— Ben değil, ama bir tanıdığım.

Tanegi ayağa kalktı:

— Haydi gidelim..

— Önce altını verin..

Son kalan on altını ona verdi. Yola düzüldüler.

— Nereye gidiyoruz? diye sordu.

— Siteye, dedi adam.

— Sen kimsin, ne iş yaparsın?

Adam tuhaf tuhaf gülümsedi:

— İsmimi unuttum. Mesleğim her asılan adamı gece sırtlar, sitede birine teslim ederim. Ne yapar bilmem ama, iyi öder!.

— Sitedeki adam mı?

— Evet, onun evine gidiyoruz. Çünkü o sizi saraya götürür.

— Ya reddederse?

— Ele vermemden korktuğu için bunu yapmaz.

Onbeş gündür bana iş vermiyor. Yoksa paranıza ihtiyacım olmazdı. İşte burası, Şeytano'nun evidir.

Taneği Pasavan'ın beklediği kapıyı, büyücünün evini tanımıştı. Götürür beni, diye düşünüyordu.

XVII

HARP HAZIRLIĞI

Sen Pol Sarayında Korkusuz Jan kapı yanındaydı. Pasavan'ı oraya getirmelerini emretmişti. Bu sefer yakalanacaktı. Kaç gündür Skas ve Oktanvil harekete hazırdı. Bu yakalanmada büyük faydalar vardı. Korkusuz Jan kötü durumdaydı. Kraliçe eskisi kadar muktedir değildi. Armanyaklar aleyhine çalışıyordu. Orlean dükünün ölümüyle itham ediliyordu. Deliller vardı. Acele hareket gerekiyordu. Pasavan yakalanınca Orlean dükünü öldürenin yakalandığını iddia edebilirdi. Kraliçe yeniden ona güvenecekti. Bu hayalindeki biricik erkek olacaktı. Pasavan hakimlere teslim edilince Kral beni kurtarıcısı zanneder. Pasavan ölünce Odet hava döver. Uzun uzun düşündü ve:

— Büyücü sözünü tuttu. Benden nefret eden bu kız artık sevgiyle bakıyor bana... Belki acıyarak... Kimbilir belki de ona kim olduğunuzu biliyordum desem... Neden acaba söylemedim böyle? diye diye geçirdi içinden. Onu görünce titriyorum..

Sokağa bakmaktan vazgeçip Kralın sarayına doğru döndü. Berri dükü taraftarları onu selâmlıyarak geçiyordu. Armanyaklar küstahça bakıyorlardı. Burgonyalı kimse yoktur. Ona bağlı olanlar, ondan emir bekliyorlardı. Sen Pol sarayında hiç bir hal Korkusuz Jan'ı suçlandıramıyacaktı. Kralın odası yan tarafa bakıyordu. Dük görmek istediği Odet'ti. Arkasından bir ses geldi. Pasavan... İlk muvaffakiyet ona eski korkunç halini verdi. Pasavan'ı omuzlarında taşıyorlardı. Eli kolu bağlıydı. Hüzünlü bir alayla düşünüyordu:

— İyi.. Ben de zaten sekiz günden beri Sen Pol Sarayına girmek çarelerini arıyordum.

Onu Burgonya dükünün önüne getirip çözdüler. Gerindi, gülümsedi. Skas ve Oktanvil'e hitap ederken yüzünün ifadesi değişti ve:

— Unutmayın ki, Gines ve Kurtöz sizi bekliyorlar! dedi. Omuz silktiler ama içleri titremişti. Skas konuştu:

— Monsenyör, bu adamı isyan ederken bulduk.

Korkusuz Jan ve Pasavan karşı karşıyaydılar. Etrafları sarılıydı. Jan soğuk bir sesle sordu:

— Gines'i siz mi öldürdünüz?

— Tek darbede cesurâne öldü!

— Kurtöz'ü de siz öldürdünz değil mi?

— Onu da kalbinden vurdum. Ama şu ikisi..

Diyerek Skas ve Oktanvil'e baktı:

— Bunlar korkakça geberecekler.

İki Burgonyalı dişlerini gıcırdatarak ilerledi. Dük bağırdı:

— Kuzenim Orlean dükünü de siz öldürdünüz.

— Pasavan Jan'a yaklaştı. Alçak sesle konuştu. Dük sarardı. Çünkü Pasavan şöyle diyordu:

— Gines'i öldürdüğüm zaman kendi malikânemde beni öldürmeye gelmişti. Kurtöz'ü mahzende Kralımıza karşı komple kurduğunuz zaman geberttim. Orlean düküne gelince, onu siz öldürdünüz. Adamlarınız emir kulu bana emri veren sizsiniz. Sizi ele vermem, ama sizi yok edebilirim istersem. Unutmayın ki, ben şahidim. Eskiden yaptığınız bir şeyin şahidi.

— Götürün şunu! diye bağırdı Jan.

— Nereye?.

Pasavan cevap verdi:

— Mönsenyör on iki sene evvel gittiğim Hidelon hapishanesine herhalde..

Korkusuz Jan başını eğerek tasdik etti. Yirmi muhafız onu götürürlerken düşünüyordu. (Demek ben şahidim, şahidim.. Ah niye şahit olduğumu bir bilsem) Birkaç dakika sonra onu hapsetmişlerdi. Jan arkasından uzun uzun baktı. Şahit, diyerek terini sildi. Büyücü söyledi. Kilisede evlilik kâğıdını imzalarken.. (Büyük günaha girdim. Bu adamın dilini kesmek şart, ne de olsa imzaladığım kâğıtları ele geçiremez. Onları yaktım. Şahit ölecek. Lorens'e gelince...) gözleri yuvalarından fırlamıştı. Uzaktan bir kadın giriyordu. Bu kadın Lorens'in hayaleti gibiydi. Ne bekliyordu orda. Hiddetle ilerleyip muhafızlara seslendi:

— Bu kadını yakalayın!.

Fakat kadın gitmişti. Ağlıyan başka kadın getirdiler. Tekrar serbest bıraktılar. Jan omuz silkerek Kraliçenin sarayına doğru gitti.

— Ya muhayyeldi, yahut delilik! diye düşünüyordu. Ama yakında rahatlıyacağım. Asıl deliyi Bruskay, Bragay, Brankon öldürecekler. Biz İzaboyla uğraşalım. Kraliçe'nin casusları Pasavan'ın yakalandığını ona bildirmişlerdir bile. Hislerini keşfetmek imkânsız.

Nedimelerinin yanında dükü büyük bir nezaketle karşıladı:

— Kuzenim, görüyorsunuz ki, Kralın bizi muhafaza ettirmesinden bilistifade kâğıt oynuyoruz. Siz de bize iştirak edin.

Korkusuz Jan Kraliçe'nin önünde diz çöküp kalktı ve:

— Majeste bugünlük beni affedin. Başka oyunlar düşünmekteyim..

Gentiyonlar oyunla alâkalı görünmemekle beraber, konuşulan-

lardan tek kelime kaçırmıyorlardı. Bu toplantı güzel bir tablo teşkil etmekteydi. Salon güzeldi. Şöminede odunlar alev alev yanıyordu. Tatlı bir sıcaklık sayesinde misafirler ince ipekliler giymişler, danteller, güzel tüller genç hoşsohbet insanlar, fıkralar anlatıp şiirler okuyordu. Korkusuz Jan bu tabloya baktı. Büyük dramlar içinde İzabo'nun cesaretine bir kere daha hayran oldu. Hayranlığına şu fikirler katılıyordu. Hayatı mevzubahisken İzabo'nun bu kadar sakin oluşu bir şeylere istinat ediyordu. Elbette kadının güzelliği de ona tesir etmekteydi. Nedimelerinin şaşaası içinde o yalnız beyaz bir libas giymiş, periler gibi takıp takıştırmış, pembe beyaz kolları ve boynu görünüyordu. Sadece onu görüp te sevmek mümkün değildi. Mesafeli ve üstün haliyle hayranlığı davet ediyordu. Etrafındakiler hep bu hissi duyarlardı. Bu kuvvetli tesir karşısında Odet'i duyduğu hisler sönük kaldı. Diğer kadınlar da güzeldi. Ona karşı sevgi gösterenler vardı, ama onlar birer hayalet gibi göründü ona. Diğer erkeklerin gözlerinden okuduğu hayranlık kıskançlığını kamçıladı. Aşk duygusu ondaki mütecaviz muharip hisleri söndürmüştü. Biraz kâğıt oyunu seyretti, konuşmalara karıştı. Etrafta dolaştı. Kraliçeye karşı oynayan bir kadın:

— Benimle olun Senyör, dedi.

Kesesini onun önüne boşaltınca Kraliçe:

— Güzel kuzenim, benim tarafımdan olmalısınız?

Deyince kesesini boşalttığı için, boynundaki pırlantalı paha biçilmez zenciri koparıp onun önüne koydu. İzabo gülümsedi. Etraftan fısıltılar duyuldu. Kraliçe büyük bir cesaretle bu zenciri boynuna doladı. Etrafındakiler bile korkudan sarardılar. O ayağa kalkınca, herkes fırladı ve yerlere kadar eğildi. Burgonya dükü şöyle konuştu:

— Majestelerinin toplantısını bozduğuma müteessirim. Fakat Kraliçeyle hususî şekilde görüşmem gerekiyor, Kralımız tehlikede.

İzabo'nun bir bakışı kurtizanları uzaklaştırdı. Herkes gitmişti. Yalnız hafif bir müzik sesi vardı.

— Sizi dinliyorum, dedi Kraliçe..

Dük bir gayret sarfetti. İhtiras hisleriyle tutuşan alnını sıvazladı. Kesik bir sesle:

— Kraliçem, yaşasın Burgonya seslerinin yükseleceği gün yaklaşıyor. On iki bin askerimiz var. Sizin ve benim düşmanlarımın yok olması için tek gece kâfi..

— Bunları biliyorum. yakışıklı kuzenim, devam edin..

— Kralın yanındaki üç adamım bir işaret bekler. İstediğiniz an dulsunuz. Aynı anda Armanyaklar katledilecek.

— Bunu da biliyorum, Şure..

Korkusuz Jan sesini hafifletti. Halbuki sözünde onu, yahut Kraliçeyi itham ettirecek bir şeyi yoktu.

— Orlean dükünün katili bulundu. Adamlarım tarafından yakalandı. Artık kimse bizi suçlandıramaz. Dünyanın halkın bize itimadı lâzım. Onu da elde ettik. Katilin başı kesildiği gün hareket işareti olacak. Bu sefer Kraliçe cevap vermedi. Yüzünde dinç bir ifade yoktu. Korkusuz Jan devam etti.

— Böylelikle Paris halkı caniyi aramıyacak, böylelikle şu hani sizin.. yâni...

— Odet ne olacak diye sözünü kesti İzabo..

Korkusuz Jan içini çekti. Mücadeleci kadın kendi aşkından bahsettireceğine onun ihtirasını ortaya atmıştı.

— Odet, diye mırıldanıyordu şimdi adam.

— Evet, dedi Kraliçe. Bütün mesele o. Anlarsınız ya bütün mesele önce bana olan sözünüzü tutmadınız. Sonra Orlean dükünü öldürdünüz. Yarın Fransa Kralı size ikram ettiğim tahtı alacağımıza onu kanlar içinden toplamayı tercih ettiniz. Hakiki şahsiyetinizi ben bilmiyorum. Fakat sizin de şunu iyice anlamanız gerek, ya tamamiyle benim olursunuz, yahut sizden vazgeçerim. Sizi konuşturmayıp ben konuşuyorum. Karınız ve Kralı öldürüp hakim olacağınızı sanıyorsunu zama Odet ne olacak? İzabo ne olacak? Onlara ne veriyorsunuz? Ben söyleyim. Ona tahtı, bana bir bardak zehir, tıpkı ilk sevgiliniz Lirans gibi. Hakikatleri sizden gizlemiyorum ben. Dük benim kararım şu. Kral ölmeden siz tahta geçmeden, katil asılmadan önce sizin sadakatinizden emin olmak isterim. Bir yazı değil, bir tek hareket sevdiğiniz kadını öldürür. Odet yaşadıkça ben sizin düşmanınızım. Sizi takip edip ele verebilen Odet ölürse sevgiliniz olurum. Karınız olurum. Şimdi konuşun.

Korkudan dili durmuş Burgonya dükü rüyada gibi dinlemişti. Bu ses yeknesaktı. Büyük gayretle soğukkanlılığını topladı:

— Kararım verilmiştir. Söyliyeyim..

Yalan söyliyecekti. Şu anda doğru bir karar veremezdi.

— Odet, diye başladı yumuşak sesle..

Sustu, durdu. İzabo bekliyordu. Hiddetlenmişti içinden, düşünüyordu..

— O genç kızı ben kurtaracağım... diye, fakat bunu söylemedi. İzabo'nun ayaklarına kapandı:

— Mademki istiyorsunuz, olsun, dedi.

İzabo'nun güzelliği kazanmıştı. İzabo'ya olan ihtirasından başka her biri yok olmuştu. Kraliçe ayaklarına kapanmış düke baktı. Memnuniyetle, fazla hüzün vardı gülümseyişinde. Eğilip ona iki elini uzatarak kaldırdı. Bir saniye karşı karşıya kaldılar. İzabo Jan'ın ölüm saçan kararlarını sezdi. O anda kendisi için dünyayı alt üst

ederdi. Rahatlıkla bir şehri kana boğardı. O zaman kendisi de arzu ve ihtiras dalgasına kapıldı. Hayalindeki hunhar erkeği o da sevdi. Onu herkesten kuvvetli ve daha güzel gördü. Yavaşça kollarını açtı ama gözünün önüne başka bir şey geldiği için yanda durdu. Pasavan'ı hatırlamıştı. Korkusuz Jan şaşırmıştı. Bambaşka şey düşünüyordu: Demek Odet ölecek ha! Odet ölecek! Birbirlerinden uzaklaştılar. Bir dakikada soğukkanlı iki ortak olmuşlardı. Kararlıydılar.

— Ölsün, dediniz, bu sözdür.

İzabo hiddetle konuşmuştu.

— Evet sözünü tekrar ediyorum. Ne ehemmiyeti var, ölsün! Sizi seviyorum. Senelerden beri sizden kaçmıya yeltendim. Ama ne çare sizi sevdiğimi bilirim. Sizin beni sürüklediğiniz tarafa giderim. Kraliyet kuvvetinin sizin kuvvetinizden alacağım gururum, sizin aşkınız olacak. İftiharım sizin güzelliğiniz, gerisi neme gerek. Bu kızı bir an sevdiğimi sanmak sizin ve benim mukadderatımızı değiştirmez. İsterseniz yaşasın, isterseniz ölsün. Hayatta yegâne alâkam Bavyeralı İzabo'nun hakkıdır. Uzun zaman bu mihval üzere devam edebilirdi. Çünkü yalan konuşur, doğruluk nadiren o kadar söz ister.

— Peki, dedi İzabo. Susun dük. Son hazırlıkları yapın. Siz benim olursunuz, ben de sizin olurum. Hiç bir kuvvet sizi ayıramaz. Tahtı elde etmek İzabo'yu elde etmek olduğunu unutmayın.

Birkaç saniye sonra ayrıldılar.

Korkusuz Jan düşünüyordu. (Odet beni malikâneme takip etmeli.)

İzabo söyleniyordu. (Bu akşam Pasavan'ın hücresine inmeliyim. Belki Jan samimidir. Ama ister olsun, ister olmasın, kız ölecek.)

Burgonya dükü Kraliçenin yanından ayrılınca doğru Kralın sarayına gitti. Saklanmaya lüzum hissetmiyordu bile. Bunun çaresiz olduğunu zaten bilirdi. Çünkü bir kaç dakika sonra nasıl olsa Kraliçe onun ne yaptığını öğrenirdi. İzabo'nun güzelliğinin tesiri dışarda silindi Soğuk hava sanki sarhoşluğunu dağıttı. Odet'i kurtarma kararı kesinleşti. Değişik plânlar kurarak Kralın ölümüyle beraber Kraliçeninkini de tasarlıyordu. Kralın dairesine gelince, onun papazla beraber olduğunu öğrendi. Ama yine de kabul edildi. Onu görünce üç adım titrediler:

— Dikkat! dedi Bruskay, acaba işin sonu mu geldi?

Bir kenara çekilip bakıştılar. Acaba arkadan kim gelip ne yapacaktı. Korkusuz Jan onlara hiç ehemmiyet vermeden Kralın önünde eğildi. Kral konuştu:

— Bu üç adamı görüyor musunuz? Onlar beni iyi ediyorlar, hem bilseniz nasıl?!

— Herhalde dua ederek.

— Hayır güldürerek.. Şu şişko Brankoyun deyince, Brangay,

"mahvolduk!" diye düşündü. "Öldüreceğimiz gereken Kral ona kurtardığımızı anlatıyor."

Korkusuz Jan yaklaşınca titrediler, o ise:

— Tamam, devam edin, yarın sizlere hediyeler göndereceğim, dedi.

Nefes almışlardı.

— Demek işler yolunda Kralı güldürmiye devam...

— Evet.. Evet.. Ama hazır olun!

— Hazırız, dedi Bruskay.

Dük Krala dönerek:

— Bu adamların çok methini duydum. Sizi muhakkak iyileştirecekler. Tabiî duaları sayesinde.

— Hayır kuzenim, güldürme sayesinde dedik ya! Ama halinizden anladığıma göre siz benimle ciddi şeyler konuşmak istiyorsunuz. Konuşun.. Sen Brankayyon uzaklaşma, sen benim müşavirimsin!

Brankayon kekeledi:

— Ama ben bu işlerden anlamam ki..

Derken, yan yan düke bakıyordu.

O hiç kımıldamıyor ve renk vermiyordu.

— Ben böyle emrediyorum, dedi Kral, siz konuşun dük.

— Size iyi bir haber getirdim.

— Ya! dedi deli Kral. Ne olabilir ki? Acaba Kraliçe kocasının sevgi hürmet mi edecek?. (Korkusuz Jan titredi.) Acaba ölümümden vaz geçtiler mi? (Korkusuz Jan sarardı). Deliler, onları rahat bırakan bir Kralları var. Yine de.. Haydi, neymiş haber.

— Sevgili kuzeninizin katili bulundu.

— Sahi mi? derken bir tuhaf baktı Kral.

— İki gün evvel yakalandı ve hapsedildi.

Kral düşünüp kaldı. Kafası karışmıştı:

— Evet, bu iyi bir haber. Orlean dükü beni sevmezdi. Ama ölümümü istediğini hiç duymadım, yine de katilin bulunması iyi. Çabuk mahkeme edilsin.

— Üç gün sonra her şey bitecek Sir, deyince Bruskay da ürperdi.

— Üç gün mü? diye sordu Kral düşünceli.

— Mahkemeler umumiyetle daha uzundur. Ama tabiî Kral kardeşi öldürenin işini acele tutmalı, ismi ne?

— Pasavan Şövalyesi.

— Ya! Bu ismi duydum ama nerede? Ne zaman?

— Aleyhinde çok delil var. Kral hazretleri emrederse mahkemenin ertesi sabahı asılır.

— Peki, dedi Kral.

Korkusuz Jan uzaklaştı. İki iş becermişti. Biri Pasavan'ın tutuk-

landığı, ikincisi bu işi kendi gördüğünü söylemeyip, mahkemede ortaya konmayı terkedişi. Kral papazlariyle yalnız kaldığına sevinerek onları yanına çağırdı ve:

— Haydi şeytanları kovmak için o güzel hikâyeleri anlatın da güleyim. Ağlamayın yalnız. Kâfi derecede göz yaşı var sarayda. Fakat biri surat asmış, öbürü küfrediyor. Beriki ağlamaya devam ediyordu.

Kral hiddetle:

— Bu ne hal! Fransa Kralı gülelim deyince gülünür, ağlanmaz.

— Ama bu çok müthiş, dedi Bragay.

Şarl VI. korkmuştu:

— Neymiş müthiş olan?

Brankayon izah edecekti ama Brangay bu açıklamanın kendilerinin Orlean dükünün canisiyle ortak olduklarını meydana çıkaracak korkusuyla öne atıldı:

— Bu sizi güldürmenin çaresi..

— Ya ağlayarak güldürmek yeni bir usul.

— Ama ağlamaktan ağlamaya fark var. Izdıraptan daha gülünç ne var yer yüzünde. Ağla Brankayon bakiym, efendim yüzündeki tuhaf ifadeye..

Hakikaten onların tuhaf yüzlerine bakınca Kral güldü.

Bruskay düşünüyordu. (Öldürme zamanı yaklaşıyor) diye. O anda Korkusuz Jan Odet'in odasına girdi. Şandiver ve Margeriti'nin ölümünden beri matemliydi, mahzundu. Kendi ölümünün yaklaştığını hissediyordu. Kaplanla köpek dövüşünden beri hep korku içindeydi. Kaplanın bakıcısı önünde diz çöküp (astırın beni hakikaten hanım) dediyse de o adam göndermişti. Ölüm yakındı biliyor ve kaçmıyordu. Krala duyduğu şefkat yegâne yaşama sebebiydi. Başka bir his çok adamlarda gizliydi.

Odet o gün de nedimeleriyle beraber el işleri yapıyordu. Kralın emriyle dört muhafızı vardı. O da İzabo kadar mahpus sayılırdı. Korkusuz Jan doğru genç kıza gidip önünde eğildi. Yaptığı müthiş bir şey olduğunu biliyordu. Ama gitmektense ölmeyi tercih ediyordu.

— Madam, bana itimat edip adamlarımızı gönderir misiniz, söyliyeceğim sırdır.

Odet adamlarına dönerek:

— İzinlisiniz, dedi ve ayağa kalktı.

— Bu adam babamdır. Ama düşmanımmış gibi dikkatli olmalıyım.

İkisi de sararmış bakışıyorlardı. Korkusuz Jan boğazı sıkışarak alçak sesle konuştu:

— Madam, her şeyden önce size olan alâkama inanıyor musu-

nuz? Burgonya dükünün kalbinde sizi mes'ut edecek olan hissin yaşadığını bilir misiniz?

Odet, babası bildiği bu adama şefkatle baktı:

— Monsenyör, hürmete lâyık olmak isterim ama kudrete asla.. Saadete ulaşacağımı sanmam.. Bana olan alâkanıza gelince, evet inanırım ona..

— Öyleyse beni dinlersiniz.. Tehlikedesiniz. Sarayı terk edin. Malikânemde emniyette olursunuz. Size kimse erişemez. Sarayı hemen şimdi terk gerek. Bana inanmıyorsunuz değil mi?

Odet başını salladı:

— Tehlikede olduğumu biliyor, size inanmıyorum. Ama bu sarayda benden daha çok tehlikede olan biri var. Aciz ve mahsundur. Benden başka kimsesi yoktur. Ben gidersem o ne olur?.

— Kral mı?

— Evet Kral monsenyör, etrafında onu güldüren acayip papazlardan başka kimsesi yok. Onları kimin gönderdiğini bildiğim için şüphe etmiyorum.

— Ya! demek biliyorsunuz?.. Korkusuz Jan düşündü, benim tarafımdan olduğu için şüphe etmiyor..

— Bu zavallı Kralı seviyorum monsenyör, iyi kalplidir. Onun deliliği başkalarının aklından daha iyi, hayır gidemem ben.

— Beni takip etmiyecek misiniz?

İhtirası taşmıştı, ama terbiyeli davrandı:

— Büyücünün bana öğrettiği kelimelerin kuvvetini şimdi anlıyacağım. Madam, mademki kendimize olan tehlike sizi bu kadar az ilgilendiriyor, ben kalbimde olanları söyliyeceğim.

— Kalbinizde mi? diye sorarken, kız ellerini kavuşturdu.

— Beni takip edeceksiniz. Size emretme hakkında kim olduğunuzu biliyorum.

Odet bir çığlık attı, sarardı, kekeledi:

— Sizin için ne olduğunu biliyor musunuz?

— Biliyorum.

"Kızı olduğumu biliyormuş" diye düşünürken hıçkırmaya başladı. Korkusuz Jan şaşırmıştı. Kızın boynuna sarılmak ister gibi ona bakışı aşk hisseden adam:

— Beni seviyor. Seviyor beni diye düşünüyordu.

Odet sakinleşti. Babasına yaklaştı, yavaşça konuştu:

— Mademki biliyorsunuz. Size itaat etmem gerek. Vazifem bu.. Sizi tanımadan görmeği çok arzu etmiştim. Sizi beklemiştim. Bir gün karşıma çıkıp beni müdafa edeceğinizi biliyordum. Önce sizden çok korktum, buna pişmanım. O zaman biliyordum. Şimdi çok mes'udum.

— Acaba ne demek istiyor, ben mi deliriyorum. demek beni takip edeceksiniz.

— Mecburum. Mademki bana emretme hakkına sahipsiniz, ben de size itaat edeceğim.

— Bu hakikaten bir büyü, diye düşünüyordu dük. Şeytan çarpacağını bilsem geri basmam.

— Sizi takip etmek vazifem diye devam ediyordu Odet. Ama Kral..

— Kralı değil, kendini ve beni düşünüyorum yavrum.

(Yavrum) kelime o kadar yerindeydi ki, Odet'in hislerine o kadar uygundu ki, anlaşmazlık devam etti. Kafası karışan Korkusuz Jan şöyle devam etti:

— Kral, sen istersen o da kurtulur. Emirleri artık sen vereceksin. Krala hürmet dersen, bütün başlar onun önünde eğilir. Ona her şeyi iade ederim. Mühim olanı biz, sensin.

Odet önce anlamadı, dinliyordu, duyuyordu. Korkusuz Jan onun ellerini tutmuş, nefes nefese:

— Seni öldürmek istiyen Kraliçeyi ben öldüreceğim. Zavallı deli Kralı bir manastıra kaparız, orada bundan daha rahat eder. Bir kral olacak, o da ben. Bir kraliçe, o da sen..

Odet korkmuştu:

— Ben Kraliçe!..

— Sen! diye haykırdı Jan Ben istersem olur. Ben Paris'e hakimim. Bir saat sonra saraya sahip olacağım, sen de..

— Allahım! Babam da Kral gibi deli, kendinize gelin, ya sizi duysalar?.

— Evet, evet, dedi Jan. Benim için üzülüyorsun. Peki bahsetmem bunlardan. Sana itaat ediyorum. Seni hemen Paris'ten çıkarıp Dijon'daki sarayıma gideriz. Sana bakarak dünyaya hakim olmaktan vaz geçerim. Gel gidelim. Saadet bizim için.. Mademki seni seviyorum, sen de beni..

Odet şaşırmıştı ve kendini kurtardı, uzaklaştı. Bakışında o kadar tuhaflık vardı ki, dük te şaştı:

— Ürkmeyin, sizi korkuttum, elimde değil.

— Ne dediniz? Beni seviyor musunuz? Bu kelimeye ne manâ veriyorsunuz, çabuk söyleyin?.

— Cehennem! Başka ne manâ vermemi istersin. Kraliçeyi sevdiğimi zannettiğim gibi seviyorum. Jirans'ı sevdiğimi zannettiğim gibi.. Seni seviyorum. Bu kalbimde her şey var. Kalbimdesin, geceleri ağlıyorum ben, Korkusuz Jan.. Sen benim olmayacağın için ağlıyorum. Ama bu kötü niye bitti.. Mademki sen beni seviyorsun..

Odet elleriyle yüzünü örttü ve:

— Çekilin monsenyör, sizden rica ediyorum. Sizi görmiyeyim,

utancımdan ölürüm.

— Ne! Ne diyorsunuz, ne oldu size?

Elleri halâ yüzünü örterek:

— Allaha dua ederim ki, duyduğum en müthiş şeyleri bana unuttursun monsenyör.

— İllallah.. Bu kız benimle alay ediyor galiba!

Bir çığlık atarak geriledi. Fakat gözlerini göstermedi. Onu görmemek için gösterdiği irade müthişti:

— Çekilin, yoksa yardım isterim. Gelenlere sizin ve benim kim olduğumuzu açıklar, söylediğiniz sözleri de tekrarlarım. İkimizi de öldürtürler. Ama ne beis var, artık, gidin.

Kız, Korkusuz Jan'a doğru yürüyünce zavallıcık diz çöktü.

Adamın gözleri kanlıydı, bağırdı:

— Bana ümit verdikten sonra kovuyorsun ha! gidiyorum. Ama şunu iyi bil ki, yemin ederim, sen benim olacaksın. Kuvvetime kimsenin karşı koyamıyacağını öğreneceksin. Allaha ısmarladık, az zaman sonra benim olacaksın.

O büyük adımlarla uzaklaşırken, kız baygın bir halde halıların üstüne yuvarlandı..

XVIII

İZABO

Burgunya dükü gidince bir kapının perdesi açıldı. Bir kadın içeri girip Odet'e baktı. Korkusuz Jan'ın uzaklaştığına kanaat getirince kapıları açtı. Bu güzel kız, Odet'in nedimelerindendi. Diğer kadınları çağırdı. Kendisi oradan uzaklaşıp hemen İzabo'nun yanına koştu. Yarım saat sonra tekrar Odet'in yanına dönmüş ve etrafında pervane olanlardandı.

İzabo gününü yalnız geçirdi.

Bütün fikirleri, hiddetleri aynı neticeye varıyordu.

— Bu kızı öldürmeliyim!

Akşama doğru sakinleşti. Ateşli gözlerle her zamankinden güzeldi. Saat ona doğru yalnız kaldı. Sarayda herkes uyumuştu. İşte o zaman büyük bir mantoya bürünerek büyük merdivenlerden indi. Bahçelerden geçti. Hapishaneye geldi. Oranın merdivenlerini de indi. Zindancı onu takip ediyordu. Kraliçenin emriyle anahtarı da almıştı.

— Nerede? diye sordu İzabo birinci kata gelince.

— Daha aşağıda Majeste, dedi zindancı.

Ne yapmaya geldiğini söylememişti, kimi göreceği de malüm değildi. Fakat zindancı biliyordu herhalde. Politik mahkümlara gidiyordu. Kraliçe ürperdi:

— Burada nasıl yaşanır? diye mırıldandı.

— Yaşanmaz efendim, ölünür. Gün meselesi... Şu hücrede dört aydan fazla yaşıyanı görmedim.

— Şimdi kim var orada?

— Sir Pasavan, dedi sakin sesle zindancı. Bu hücre Oktanvil tarafından bilhassa seçildi. Ama adam dört ay bile yaşıyamıyacak.

— Neden? Başkalarından daha mı az mukavemetli?

— Öyle değil, ama sekiz gün içinde asılacakmış!.

— Aç o kapıyı, dedi İzabo soğuk bir sesle.

— Majesteden özür dilerim, diyerek eğildi zindancı. Bilirsiniz ki Kralın emri olmadan..

— İşte emir..

— Kraliçem affetsinler, asılmak istemem ben.

Diyerek anahtarı soktu. O sıra Kraliçe onun koluna dokunup, tuhaf bir şekilde:

— Demek asılmak istemezsin?

— Naçiz hayatım benim için kıymetlidir majeste.

— Bua Redon'un cesedini ne yaptın?

Zindancı sıçradı, fakat hemen soğukkanlılığını toplayıp:

— Bu zavallıyı çok severdim, Kraliçem affetsinler.

— Evet, korkusuz konuş.

— Asılanların başına gelen felâketten onu korudum.

— Felâketten mi?

— Kargalar.. dedi zindancı.

— Ya öyle mi? derken titremişti Kraliçe. Sonra?

— Onu götürüp duasını ettim.

— Kraliçe düşündü ve acayip bir gülümseyişle:

— Senin anlattığın Şeytano'nunkine benzemiyor. Asılmayı hak ettiğini biliyor musun? Titreme, seni affediyorum. Onun cesedini Şeytano'ya verdin. Ben de senden medyumiyet bekliyorum. Aç.

Zindancı itaat etti. Pasavan bir köşedeydi. Şövalye İzabo'yu tanıdı. İlerledi ve misafirine hitaben:

— Bana büyük şeref veriyorsunuz madam, diyerek zindancıdan aldığı meşaleyi duvardaki bu iş için yapılmış demire yerleştirdi ve yerlere kadar eğildi.

İzabo, zindancıya çıkması için işaret verdi. Adam gitti kapının arkasına dikildi. Kraliçe mahpusa hayretle bakıyordu. Pasavan sakindi.

— Cesaretinize hayranım. Hürriyetine kavuşmak için herşeye hazır bir mahpus değilsiniz. Sükûnetinizle bana karşı koymuyorsunuz, gülümsemeniz bana tahkir.

— Hayır madam, yalnız ilk cesaret kelimesi yerinde ölmeye hazır bir insan bu dünyanın büyüklerinden bekler ki, fakat Kraliçenin yine de tekliflerini biliyorum.

— Size teklif yapacağım ne malûm?

— Affedersiniz, demek Fransa Kraliçesi sırf mahkûmun yüzünü görmek istemiş, servet teklifinizi reddettiğim için intikam alıyorsunuz öyleyse..

Kraliçe doğruldu ve hakir gören bir halle:

— Haklısınız, size hayatınızı kurtarmağa geldim. Fakat vaziyetinizin vehametinden habersiz görünüyorsunuz.

Şövalye kollarını kavuşturdu, kızmıştı. Halinde, Kraliçeninki kadar hakaret vardı. Daha da alaylıydı.

İzabo'nun sözüne cevaben:

— Bağışlanmak istediğimi kim demiş?

— Dikkat edin daha imkân var.

— Biliyorum, ama size acıyorum... Kraliçesiniz, muktedirsiniz, fakat benim kadar küçük bir düşmana bile yalan söylemek zorundasınız. Beni ezebilirsiniz, halbuki yoluna baş vurup Burgonya dükünün öldürdüğü insanı ben öldürmüşüm gibi itham ediyorsunuz. Ben sizi. daha müthiş zannederdim.

— Ya şimdi, derken İzabo hırstan sararmıştı.

— Ona acıyorum, ne istediğini bilmeyen, nereye gittiğini kestiremiyen ihtirasların pençesindesiniz. Ben ölürken bile sizin kadar ızdırap çekmiyeceğim. Benden ne istiyorsunuz. Bunu size ben söyliyeyim..

Kimse İzabo'ya böyle hitap etmemişti. Bu tesir Kralın ona, "Sevgilinizin işkencesinde bulunun" demesinden daha zor gelmişti. Casusu Korkusuz Jan'ın ona hainlikler yaptığını anlatmış, Kral onu hapsettirmiş, şimdi de Pasavan böyle hareket ediyordu.

— Bakalım küstahlığınız nereye varacak?

— Sakin olun, sizin çizdiğiniz sınırı aşmaz.

— Biliyorum, çünkü söylediniz. Odet'i öldürmemi istiyorsunuz, kendiniz öldüremiyorsunuz. Çünkü karşılık olarak bana aşkınızı ve şöhretinizi teklıf ediyorsunuz. Sizin yanınızda bir zavallıyım. Dünyada bir evim bile yok. Buradan çıkınca ölüme mahkûm olacağım ama cevabım şu: Sizi takip etmektense ölürüm. Sizin nefret ettiğiniz ve benim sevdiğim insana karşı kalbimde kötü bir his olsa kalbimi kopartırım. Cellâdın sarılmasını sizinkine tercih ederim. Anladınız mı? Anladınızsa gidin, bırakın rahat öleyim..

Diyerek köşesine döndü. Aşk ve hiddetten sarhoş İzabo elini omuzuna koydu:

— Ne var yine?

— Size allahaısmarladık diyeceğim. Bu allahaısmarladıkta neler var, neler gizli olduğunu üç güne kadar anlıyacaksınız, diyerek ağlamamak için çıkıp gitti. Zindancı kapıyı kitledi. Yukarıda açık havada Kraliçe sakinledi. Durdu, düşündü. Başını kaldırıp:

— Tertibat alındı mı? diye sordu.

— Ne tertibatı efendim?

— Mahpus kaçabilir mi?

— Kaçmak mı? Hayır madam, zindanın çökmesi gerek, o zaman da ezilir. Yahut ben çıkartmalıyım, bu mümkün değil.

— Evet, mümkün değil, düşünün ki, bu adam kaçarsa onun çekeceği işkenceyi sen çekersin.

Zindancı sarardı, İzabo bahçelere doğru uzaklaşmıştı, zindancı düşünüyordu:

"İşkencede dilini koparıp sağ bileğini kesip, hafif ateşte yakarlardı.."

İzabo, küçük, gizli bir kapıdan saraya girdi. Sakinleşmişti. Nedi-

meleriyle sohbet etti. Aslında yalnız kalmaktan korkuyordu. Ertesi gün ve gece hep sinir krizleri içinde geçirdi. İki gün sonra kendini ve kuvvetini toparlayabildi. Düşünüyordu. Korkusuz Jan orda olup onu müdafaa etmek isterse bir ceset yerine iki tane olurdu. Pasavan'ı unutup yalnız bunu düşünüyordu.

O sabah Odet'in yanındaki casuslarını çağırdı. Talimat verdi.

Öğleyin matmazel Şandiver yalnız olmalıydı. Sonra giyindi. Saat dokuzda hazırdı. Çanlar çalmağa başladı. Sarayda bir bağrışma oldu. İzabo heyecanlandı.

— Ne oluyor?

Ne oluyordu?

Anlamadan dinliyordu. Muhafızı izahat vermedi, pencereden pencereye koşarak iki saat geçirdi. Tek fikri hareket saati gelmişti. Odet'i düşünüyordu.

İzabo, kemerine bir bıçak sıkıştırdı. Sapı altın, kılıfı kadife olan ince uçlu sağlam bir bıçaktı bu. Kapıya doğru gitti, sararmıştı. Sakın görünüyordu. Nedimelerine hitaben:

— Bu sesleri merak ettim, gidip Krala bakayım.

Nedimeleri onu takip ettiler..

— Gelmeyin, yalnız giderim, dedi.

Şaşkın bakıştılar, fakat itaat ettiler. O koridora sapınca Korkusuz Jan büyük merdivenin başındaydı. Bir bakışta Kraliçenin ne yapacağını anladı. Ona doğru yürüdü.

Dük sert bir sesle:

— Gönderin bu adamları, dedi.

Kraliçe muhafızına döndü ve emretti. Bir dakikada kimse kalmamıştı. Korkusuz Jan sordu:

— Odet'e mi gidiyorsunuz?

— Evet. dedi İzabo dişlerini sıkarak. Eli palasındaydı. Jan onu boğazlamak istiyebilirdi. Fakat elini koluna dayıyarak:

— Onu size teslim ediyorum, dedi.

İzabo ümide kapılmıştı. Acaba Jan'ı eskisi gibi sevebilir miydi?

Dikkat edin, derken sesinde derin bir nefret vardı.

— Biliyorum, benden şüphelenebilirsiniz. Sizi ele verip onu götürmek istedim. Ama bitti artık, ölürüm onu çıkarırım hayatımdan. Dişleri birbirine çarparak sustu. Acımıyacaktı.

— Kalbini söker atarım, ama Kral olur, hakim olurum. Siz de bana ihanet ettiniz, zindana indiniz. Siz de bana Pasavan'ı terk edin.

Gülümsedi. O, Pasavan'ı terk etmişti bile. Soğuk bir sesle:

— Ölsün! dedi, umurumda değil. Mahkeme edilmiyecek mi?

Korkusuz Jan paltosunu açtı. Tabaklanmamış deriden mamul giyiminin altından bir parşömen kâğıdı çıkararak İzabo'ya uzattı. Okur-

ken onu dikkatle süzüyordu. Heyecanlanmamıştı. İade ederken şöyle konuştu:

— Her şey iyi, sizle benim aramda canlı bir şey kalmadı. Kâğıtta öğle vakti Pasavan'ın öldürüleceği yazılıydı. Kralın kardeşini öldürme suçundan tabiî.

— Muhakeme çabuk bitti. Çok şahidimiz vardı. Bir saat sonra ölecek, haklısınız canlı bir şey kalmadı aramızda.

— Yalnız Kral ve karınız Margarit?

— Saat on ikide Kralın işini görecek Bruskay.

Margarit'e gelince, derken tuhaf bir jest yaptı.

— İşaret verildi. Paris halkı sokaklarda öğleyin müsademeye başlıyacak. Armanyaklar katledilecek. Nefret ettiğim her şey bu gün kana bulanacak. Hepsi Pasavan'ın ölümüyle birlikte. Kendi kendine (Senin sevip beni feda etmeyi tasarladığın erkek) diye düşünüyordu. Gözlerini kan bürümüştü. Pasavan, Odet ölecek, her yer kana bulanacak. İzabo hayrandı ona..

— Gidin, işinizi görün, ben de kendiminkini göreyim. Pasavan'ı astırın, ben de Odet'i sizin ve benim hayatımdan sökeceğim. Elele dünyayı fethedeceğiz.

Arkasını dönüp merdivenlerden indi. Korkusuz Jan başını ellerinin arasına almıştı.

— Doğru mu, Odet ölecek mi?

Zihni karışık, Kraliçeyi takip etti. Kapıdan çıkınca Kralın sa rayına gittiğini gördü. Durdu, yanına bir yüzbaşı yaklaştı:

— Monsenyör, Pasavan Şövalyesi..

— Onu götürüp öldürsünler, diyerek Kralın sarayına yöneldi. İzabo girmişti. Korkusuz Jan koşmaya başladı, hırslıydı. Kapıya ulaşamıyacaktı sanki. Sür'atle Odet'in odasına girdi. Kraliçe etrafını sükûnetle selâmlıyordu. Onu yalnız görünce herkes şaşmıştı, ehemmiyet vermeden ilerliyor. Odet'in kapısına varıyordu. Tereddütsüz girdi.

XIX

ZİNDANCI

Pasavan Şövalyesi zindanın ikinci katındaydı. O gün İzabo'nun geç saatteki ziyaretinden mada iki ziyaretçisi daha olmuştu. Birincisi zindancı gelip yiyecek getirmişti, soruyordu:

— Yine mi geldiniz?

— Darıldınız mı bana? Kaçmak istemiyen bir mahpus değil miyim?

— Hem kaçırmak isteseniz de imkânı yok. Buradan insanın ölüsü çıkar. Üç dört güne kadar asılacağınızı duydum.

— Bu bir teselli.

— Burada beklemek daha feci!

Pasavan güldü:

— Ne de olsa vaktim olur.

— Ne vakti?

— Hiç! dedi Pasavan karamsarca hatırlar mısınız, Matmazel Şandiver'in odasına tırmanmama yardım ettinizdi.

— Evet, icap ederse yine yaparım.

— Beni sever gibi görünürdünüz.

— Doğru. Zannettiğinizden çok. Sizin için ölümü göze aldım.

— Mademki öyle dinleyin, Matmazel Şandiver mevzubahis..

— Ne istiyorsunuz?

— Kaçmama yardım edin.

Zindancı başını salladı.

— Olmaz mı? dedi Pasavan.

— İmkânsız.

İki erkek bakıştılar..

— İmkânsız, çünkü tarassut altındayız. Sonra yemin ettim Zindancı olurken yemin ederiz. Cehenneme inanmaz mısınız?

— İnanırım, dedi Şövalye.

— Görüyorsunuz ya!

— Ne görüyorum?

— Sizi kaçırmam, çünkü kilisede papaz önünde yemin ettim

Şövalye, "Zavallı adam!" diye düşündü.

— Ama yine de vaktimiz var.

— Ne vakti?

— Eskisi gibi biraz eskrim yaparım.

— A, buna sevinirim işte.

Elinin tersiyle terini sildi:

— Demek ki memnun olacaksınız..

— Şüphesiz. ilerlemelerinizi görmek beni sevindirir. Öğretmeniniz değil miydim. Adam öldürmeyi size ben öğretmiştim. İlk darbe kalbe. Gines ve Kurtiz'ü öyle öldürmüşsünüz. Oktanvil anlattı.

— Doğru sizden öğrenmiştim.

— Sırf benim talebemken iş başkaydı. Şimdi bana şeref vereceksiniz.

— Madem öyle ne zaman başlıyoruz?

— İki kılıç getireceğim. Sen usta, ben usta, ciddi yaralanma olmaz elbet..

— Hayır, derken Pasavan tuhaflaştı ve sordu. Ne zaman?

— İmkân bulunca, deyip gitti zindancı.

Pasavan köşesinde düşünüyordu.

"Zavallı adama bunu nasıl yapardı? Ama yapmalıydı! Odet için, Rozelin için." Hisleriyle mücadele ederken, iki üç saat geçti. Kapı açıldı. İkinci ziyaretçi hücreye geldi... Bu sefer zindancı kapının dışında durdu, içeri dört kişi girdi. Sekiz muhafız duvar dibine sıralandı. On ikisi de koridordaydı. İki hizmetkâr siyah bir masa dört iskemle getirdiler. Hazırlıklar bitince Skas'la Oktanvil içeri girdiler. Üç dört Burgonyalı da vardı. Herkes susuyordu. Siyahlar giyinmiş bir adam selâmlayıp girdi. Masa başına oturdu. önüne kâğıtlar dizdi. Siyahlar giymiş üç kişi daha iskemlelere oturdular. Hakimlerdi bunlar. Birisi acele bir kâğıt okuyup, cinayetin büyüklüğünü arz etti. Paris halkının huşümetine uğramadan hakettiği ölüme varmak için gizli celsede yargılanıyordu.

— Vız gelir, dedi Pasavan gülerek.

Hakim emretti:

— Vız gelir, diyerek güldüğünü yazın.

Kendine sorulan suallere Pasavan Skas ve Oktanvil'i göstererek:

— Mücrimin kim olduğunu onlara sorun, diyordu.

Orllean dükünün öldüğü gün ve saat orada bulunduğunu itiraf ettiği yazıldı. Ertesi gün aynı mihval üzere şahitler dinlendi. Pasavan, düke olan kinini anlattı. Grinea ve Kurtöz bir kabareden çıkıp dükün sesini duymuşlardı. İmdadına koşunca eli kanlı Pasavan onları da haklamıştı.

Üçüncü ve son duruşmada karar okundu. Ertesi gün öldürülecekti. Zindancı bunları dinledi. Şahitler yoktu artık. Hakimler çe-

kildiler..

— İyi Kralımızın hususî müsadeleriyle geceyi klisede dua ederek geçirebilirsiniz, ister misiniz?

Zindancıya bakan Şövalye, reddetmesi gerektiğini sandı. Hücresinde dua edebileceğini söyledi. Birkaç dakika sonra karanlık hücresinde yalnızdı. Zindancı da gitmişti. Pasavan ümitsizdi.

Yarın her şey bitecekti

Zindancı sözünde durup gelmemişti. Son ümidi yok olmuştu.

Kimbilir, böylesi daha iyi belki..

Kâh Odet'i, kâh Rozalis'i düşünerek uykuya daldı. Kanlı rüyalardan uyanınca gece mi yoksa öleceği gün mü olduğunu bilmiyordu. İnanamıyorum. Muhayyelesinde bir şeyler kuruyordu. Birden kapı açıldı. "Beni almıya geldiler, diye düşündü. Kaçamazsam muhafızlardan birinin kılıcını aşırır, tam bir Pasavan gibi dövüşerek ölürüm."

Zindancı gelmişti. Kapıyı kapadı. Kolunun altında kılıçlar vardı. Elindeki meş'aleyi yerine yerleştirip döndü. Pasavan sakin görünüyordu.

— Gün doğdu mu? diye sordu.

— Saat on bir, neredeyse gelip sizi götürürler.

— Bu kılıçlar ne?

— Son defa benimle karşılaşmaya söz verdiniz mi?

— Sizden ricam getirdiğim kıyafetinizi giymenizdir.

— Kıyafet!... Pasavan güldü.

— Evet size bir kostüm getirdim.

Pasavan gizli bir maksat sezmişti. Herhalde tanınmadan kaçırılacaktı:

— Acele edin! diye kükredi adam.

On dakikada hazırdı.

— Bu bıçağı kemerinize, bu kılıcı da elinize alın. Bu da keseniz. İçinde altınlar var. Bua Redon'dan kazancım. Anlamazsın ama tam bir asil oldum. Şimdi haydi dövüşelim.

Pasavan düşünüyordu. Kalbe tek vuruş, adam ölür, anahtarı alır, yer yüzüne çıkar, kaçarım. Tek vuruş..

— Kendimi müdafaa etmem diyerek zindancı üstüne yürüyor, Pasavan geriliyordu. Hücum etsene, geç kalıyorsun!

— Geç mi, niye geç?

— Kaçmak için.

İki adam bakıştılar. Zindancı "Öldür beni kaç" diyordu sanki

— Başka çare yok mu? diye sordu Pasavan.

— Son çare, o da acele edersen.

Pasavan'ın gözleri yaşla doldu. Kılıcını kınına soktu.

— Ne yapıyorsunuz? Ben ilerlediniz sandım, siz dövüşmüyorsunuz?

— Beni affedin, dedi Şövalye sesi titrek bir halde. Evet, sizi öldürmeyi kurdum.

— Hayatım ne ki, ihtiyarım. Kurtardığınız hayat neye yarar ki.. Kötülük yaptım. Yaşarsam yine yapacağım. Daha çok yaşamak istemem. Yemin etmemiş olsam size kapıyı açarım. Halbuki siz onun için yaşamalısınız. O sizi bekler. Anahtarlar belimde ama beni öldürmeden vermem.

Zindancı kapıyı dinledi ve:

— Bir çeyreğiniz kaldı..

— Son dövüşme dersini aldım, teşekkür ederim. Elbiselere de teşekkür. Onun için bile böyle şey yapmam.

— Kaçmıyacak mısınız? Benim gibi bir zindancıyı.. derken eline yapıştı. Pasavan gülümsedi, kaçmıyordu.

— Beni kurtarmak için ölüme razı oldun. Yüksek insansın.

— Madem öyle, ruhumu bile tehlikeye koyarım sizin için, diyerek kapıya gitti.

— Vücudunu kurtarıp ruhunu yakmak mı daha mühim, bence ikisi birden çıktılar.

Zindancı alışkanlıkla kapıyı kitlemişti. Birinci kata gelince dışarıya baktı:

— Tam zamanı, sizi almaya geliyorlar.

Evet, geliyorlardı ama hürdü, elinde kılıcı vardı.

— Benimle gelir misiniz? dedi.

— Mecburum, size yol göstermem gerek. Nereye gideceksiniz?

— Kralın sarayına.. dedi Pasavan.

— Emindim, dedi zindancı.

Yola çıktılar. Bastiye doğru gittiler. Küçük kapıya geldiler. Hani şu Pasavan'ın bir akşam girdiği kapıydı bu. Oradan saraya yöneldiler.

XX

PARŞÖMEN KÂĞIDI

Tanegi Şeytano'nun evine gelmişti. Cesaretine rağmen girmeğe çekiniyordu. Şeytano'ya rastlamak işten bile değildi. Onu getiren adam kapıyı çaldı, açılınca ismini söyledi, peşinden girdi.

— Size getirdiğim beyin bir arzusu var.

— Hiçbir şeyle meşgul olamam, ne aşk ilâcı, ne adam zehirleme, hiç bir şey için yardım etmem.

— Ne oldu size, sapsarısınız, yoksa Şeytan sizi terk mi etti?

Şeytano gülümsedi:

— Evet, Şeytan benimle değil, artık. Gidiyorum, sekiz güne kadar Paris'i terk edeceğim. İlmim öldü, benim yaşamam mucize!

— Kendim için değil, Rozalis'in çeyizini teslim ettiğin için geliyorum..

Şeytano değişik tavırlarla ona doğru yürüdü:

— Pasavan mı?

— Evet, size itimadı var. Bana dedi ki..

— Ne istiyor, çabuk konuşun.

— Pasavan'ı benim malîkânemde yakaladılar. Orlean dükünü öldürmekle itham ettiler. Korkusuz Jan sıkı tutan köpektir. Çok kuvvetli maharet gerek. Şimdi Pasavan Sen Pol sarayında.

Şeytano dikkatle dinlemişti, elleri titriyordu. Haber mühimdi.

— Bu adam beni Sen Pol sarayına sokacağınızı söyledi. Çabuk söyle olur mu?

— Doğru, diyerek adama birkaç altın uzattı. Onu bana getirdiğine iyi ettin, al paranı.

— Ben ödemiştim.

— Ziyanı yok, diyerek altınları verdi. Adam teşekkür etti.

— Beni sahiden Sen Pol Sarayına sokacak mısınız?

Şeytano cevaplandırmadı. Dolaşıyordu. Sadece adam küfre başlayınca Şeytano konuştu:

— Pasavan ölüm tehlikesinde. Siz dostu olduğunuz için onu kurtarmak istersiniz. Ben ise Burgonya dükünün düşmanı olduğumdan.

— Öyleyse kin ve dostluğu birleştirelim. Ben kol kuvveti, siz

şeytan kuvvetiyle kurtaralım onu.

Şeytano başını salladı:

— Sen Pol Sarayında ne yapacaksınız?

— Pasavan'ı kurtaracağım.

— Biliyorum, ama nasıl?

— Nasıl mı, yakıp yıkıp öldürerek.

— Evet, Sen Pol Sarayı onbeş yirmi malikâneden müteşekkildir. Hangisinde mahpus olduğunu nasıl kestireceksin, her malikânenin yedi zindanı vardır. Zindancılar ölümden korktukları için paraya bakamazlar. Etrafdaki kalabalık muhafızların hepsini birden tek başınıza nasıl öldürebilirsiniz?

Şatel şaşkın şaşkın terini sildi:

— Doğru söylüyorsun. Hiç olmazsa onu kurtarırken ben de ölürüm, o da bilir ki...

— Hiç bir şey bilemez, dedi Şeytano. Ölümünüzden kimse faydalanmaz.

— Ne yapayım öyleyse?

— Sizi çağırtıncaya kadar sakin bekleyin. Ölümünüz bir işe yaramadı. Sizi çağırtırım bekler misiniz?

— Ne yapayım beklerken?

Tanegi anlamıştı ki, hayatta kılıçtan başka kuvvetler de vardır. Ne yapsın bekliyecekti.

— Sizi nerde buldurturum?

— Tibo'nun otelinde.. Sizin gibi yalnız su içenler belki orayı bilmez.

— Bilirim, dedi Şeytano. Sent Antuvan sokağındaki malikânenizi de bilirim. Ve orada beklemenizi istiyorum. Çünkü Tibo'nun oteli Sen Pol sarayından çok uzak.

— Haklısınız, ama Burgonyalılardan kaçtığımı nerden bildiniz?

— Kaçmak korkmak değildir her zaman. Şimdi evinize gidip benden haber bekleyiniz.

Bu emre itaat Tanegi için büyük fedakârlıktı. Tibo'nun beyaz şarabı onu oyalıyordu. Ama içmek için iki kişi gerek. Halbuki evinde yalnızdı. Yalnız içmeyi sevmezdi. İlk günü tertipli mahzenlerini gezdi. Üçüncü gün sıkıntıdan patlıyacaktı. Belki büyücü Korkusuz Jan'la birlik.. Onu bertaraf etmişti. Küfrederek giyindi. Tam sokağa fırlıyacağı sırada çanlar çalmağa başladı.

Ne oluyordu? Sokaktan sesler geliyordu.

— Hürriyet! Hürriyet!.

Bu ne hal, neler oluyordu?

Bu sefer şöyle duydu:

— Burgonya! Yaşasın Burgonya.. Burgonya dükü halkla beraber, yaşadık, kurtulduk!..

Tanegi kırık kapılarına baktı. Burgonyalılar her halde gelip bir şeyler yapacaklardı. Gitmek lâzımdı. Beklerse Korkusuz Jan'ın adamları onu yakalardı. Çare, büyücünün evine gitmekti. Son defa mahzene indi. Pasavan'la beraber gömdüğü yerden Rozalis'in parasını aldı. Evinden çıktı. Saat öğleye yaklaşıyordu. Beş dakika sonra Şeytano'nun gönderdiği haberci geldi. Çan sesleri susmuştu. Kadın, çocuk sürüleri vardı sokakta. Fakir yüzlü insanlardı. Karda yalınayaktılar. Sessizdiler. Nereye gittiklerini kendileri de bilmiyordu. Tek fikri ve kelime, Burgonyadır. Meydanda toplanmışlardı.. Herkes ortaya bakıyordu. Orada bir sehpa vardı. Cellâtlar hazırdı.

— Bu da nesi? diye kükredi Tanegi.

Biri sordu:

— Bilmediğine göre uzaklardan gelirsin?.

— Evet, çok uzaklardan.

— Önce sana bir nasihat; önce paltonuza bir haç yaptırın. Yoksa sizi Armanyak zannederler.

— O köpek Armanyaklardan mı? dedi Tanegi alayla.

— Ha şöyle, siz iyisiniz. Yaşasın Burgonya.

— Evet, yaşasın ama, Burgonyalı Jan'a bazı borçlarımı ödemek isterim.

— Bugün belki ödersiniz şimdi. Mahkûmun sağ bileği kesilecek tabiî dili de..

— Vay anasını, onun yerinde olmak istemem.

— Ben de, diyerek güldü adam. Arkada kakuleteli adamlar görüyor musunuz?

— Evet, ellerinde meş'aleler var.

— İdam mahkûmunu yakacak odunları tutuşturacaklar.

— Adamın dili kesildiği için su bile istemiyecek..

Adam bu sefer patlıyasıya güldü:

— Siz halkla şaka etmesini bilen bir asilsiniz. Ateşe gelince hafif ateş yanacak ki, yavaş yavaş kavrulsun mahkûm!.

— Kim bu mahkûm?

— Sir Pasavan..

Tanegi müthiş bir küfür savurdu.

— Ne oldunuz, gülmüyorsunuz?

— Şimdi geçer.

— Karım da böyledir, birden ölecek gibi sararır, sonra geçer.

Pasavan'ın bütün hikâyesini anlattığı adam bu sabah ta tuhaf tesadüf cellâtbaşı Kapeliriş ateşlendi kendi yerine şu soluk boylu genci gösterdi. Ne karşıdaki Tanegi ilerledi. Kâfiydi öğrendiği. Büyücü beni aldattı diye düşünüyordu. Gidip onu boğmayı kurdu. Tecessüs madi oldu gitmesine. Düşünerek ta ön sıralara gelmişti. Muhafızların tam arkasındaydı. Papazlar ölüm şarkısı söylüyordu.

Çanlar çalıyor, halk bağırıyordu:

— İşte geliyor! İşte geliyor!.

Her tarafa baktı, mahkûmu göremedi kendini heyecana kaptırarak bağırdı:

— Ben yaşarken o ölmez. Onu kurtaracağım.

O sabah Tanegi halk sesleri duyarken Şeytano evinin odasına giriyordu. Tanegi'den ayrıldığı gece Şeytano düşünüp kalmıştı. Pasavan'ı kurturmalıydı. Onu kurtarma teşebbüsü boşa gidebilirdi. Ertesi sabah Sen Pol Sarayına gidip birkaç saat kaldı. Çıktığı zaman hiç bir şeyin Pasavan'ı kurtarmıyacağını anlamıştı. Bir fikri vardı. Eve gelince demir dolaba gitti. Pasavan'a gösterdiği parşömeni aldı. Bu kâğıt bir hançerden çok Janı öldürebilirdi. Pasavan'ın kullanamadığına göre, Lorens kullanacaktı bunu. Lorens Odet'in annesi, Gerand ölmeseydi onu bulurdu. Gerand korkudan ölmüştü. Paltosuna bürünüp Tro - va - ki dir Sokağına gitti. Jan'ı soruşturdu. Ermin Valanci'nin evinde olduğunu öğrenip oraya geldi. Jan Odet'in annesi Lorenti..

XXI

KRALIN SARAYI

Bruskay, Bragay, Brankayın, Kralın odasına yakın bir odadaydılar. Kral onları çok seviyordu. Hep onları istiyordu. "Güldürünüz beni!" diyordu. Tanegi meydanda, Şeytano evindeyken, üç tuhaf papazımız da masa başındaydılar. Fevkalâde yemek hazırlanmıştı. Fakat şaşılacak şey, Brankayın bile acıkmamıştı. Susuyordu. Tabiî eline geçeni içiyordu. Bragay küfürle duayı birbirine karıştırıyordu. Bruskay sakindi. İzah ediyordu arkadaşlarına:

— Geri basamayız. Dükten haber geldi. Tam on ikide Krala icap eden jest yapılacak. Deli bu dünyadan ötekine gidecek.

Bragay isyan etti:

— Bu kadar iyi Kral öldürülür mü hiç?

Bragay ilâve etti:

— Bize bu güzel şarapları içirten.

— Biliyorum zor ama Jan'a göreceğimiz ilk iş değil ki bu..

— Evet öldürdük ama kılıç kılıca çarpıştık. Döğüştüğümüz insanlar düşmanlarımızdı. Bizler de yaralanmıyorduk dövüşürken.. Harpti o..

Harpti o. Bu zavallı Kralın bize itimadı var. Onu koyun gibi boğamayız. Gel beni güldür diyecek, ben hançeri kalbine saplıyacağım. Yapamam ben! Sizin de yapmanıza müsaade etmem. Önünde dururum. önce beni öldürürsünüz. İstediğiniz gibi harp olur.

İşte cüppeleri atıp göğüs göğüse geldiler. Brusgay araya girdi:

— Durun yahu! Dinleyin, Kral ölecek. Sen gözlerini yum ben vururum. Bunu yapmazsak üçümüzü de gebertirler.

— Öyleyse kaçalım. Artık paramız var. Kralı öldürseler bile vicdanımız rahat olur.

— Kaçmak.. diye bağırdı Brusgay. Senden evvel düşündüm bunu. Bir saatten beri sarayda kim hakim biliyor musunuz? Şarl'ın adamları değil. Burgonyalılar. Fransa Kralı ve biz mahpusus. Onu ve bizi kimse kurtaramaz.

— Zavallı Kral!. diyerek başlarını eğdiler. Brankayın'ın gri gözleri parladı:

— Cesaret arkadaşlar.. Kralı öldürsek de, öldürmesek de mah

volduk. Madem ki Oktanvil emrediyor. Niye Kralı yakalayıp hapsetmiyorlar.. Ben söyliyeyim. Çünkü Jan kendi Kralın mücrümü olmak istemez. Çünkü kendi Kral olacak.. Şarl'ın canilerini halka göstermek ister. Bizleri öldürtür. Mahvolduk!.

— Nasıl düşünemedik, anlamıyorum?!.

— Anlamıyormuş! Kraldan evvel kaçmazsak bizi asarlar, yakarlar. Sen kal istersen, ben kaçarım, hem de çabuk.

Cüppeler bir köşeye atıldı. Deri ceketler giyildi. Paralar bölüşüldü. Kılıçlar kuşanıldı. Tam o sırada kapı açıldı, Oktanvil göründü, kaşları çatık:

— Hazır mısınız? dedi.

— Her şeye hazırız, öğleyi bekliyoruz.

— İyi, cüppelerinize ihtiyaç kalmadı.

— Bizi rahatsız ediyorlar.

— İyi dinleyin ,işiniz bitince Paris'te durmayın, diyerek masanın üstüne bir kese altın bıraktı. Bölüşün, derken üzgündü. Bölüştüler acele olarak. Gözleri parlıyordu Oktanvil'in. Devam etti:

— Küçük merdivenden inin. Sen nehrine doğru koşun. Bir adam üç atla sizi bekliyecek. Sen Antuvan kapısından çıkın.

— Amin! dedi Bragay.

— Emirleriniz yapılacak bu akşam. Paris'ten çıkarız. Bırakın hazırlanalım.

— Hazırlanın, belki yardıma ihtiyaç olur, diyerek kapıyı açtı. Çıkabilecekleri yerde on iki kişi vardı. Sekiz uçlu demirler vardı ellerinde. Hepsi sarardılar..

— İmkân kalmadı. Kralı öldüreceğiz. Onlar da bizi yakalıyacaklar!.

Oktanvil gitmişti. Ölüm sessizliği çöktü. Saçları dikelmişti, ter içinde bekliyorlardı.

Birden gıcırtı duydular. Saat on ikiyi çalmaya başlamıştı. Kralın sesi duyuldu, çağırıyordu:

— Nerede benim papazlarım? Gülmek istiyorum!..

— Duyuyor musunuz, dedi bir asker. Kral sizi çağırıyor.

— Evet, dedi Brusgay dişleri birbirine çarparak.

— Kral çağırıyor, gidin güldürün onu. Kovun şeytanı.

Brusgay kötü bir gülüşle kılıcını çekti. Haydi, dedi.

Üçü birden VI. Şarl'ın dairesine doğru yürüdüler. O anda Odet'in odasından bir çığlık duyuldu. Kral duydu ve kekeledi:

— Birini öldürüyorlar, sarayımda biri ölüyor.

Kapıya doğru yürüdü. Kapı açıldı, üç papaz göründü.

XXII

ÖĞLE VAKTİ

Okuyucu, şahısların çokluğuna bazan şaşar. Öğle vakti değişik yönlerden çeşitli insanlar bir araya geldi. Korkusuz Jan, VI. Şarl, Pasavan Şövalyesi, büyücü Şeytano, İzabo, Odet, Lorens, Oktanvil, Skas, Brusgay üçlüsü aynı noktalardaydılar. Bu şahısların harekatı incelendi teker teker ele alalım...

Bavyeralı İzabo'yu Kralın sarayına Odet'i öldürüp yok etmeye girerken bıraktık. İhtirastan sarhoş insiyakî ilerliyordu.. Sarayda Skas'a raslıyor. Korkusuz Jan'ın Odet'i muhafaza ettiğini anlayıp soruyor:

— Ne işiniz var burada?

Otuz en iyi Burgonyalı "Buradayız!" derken göz kırpıyor adam. Çünkü Kraliçeyi efendisiyle birlik zannediyor, gülüyor.

Kraliçe hiddetten sararmış, tekrarlıyor:

— Odet'in sarayında ne yapıyorsunuz?

Skas şaşkın tekrarlıyor, anlamıyor.

— Madam, biz Kralı kuşattık, vaziyete hakimiz.

— Öyleyse buradan kıpırdamayın, diyor İzabo. Ve Odet'in dairesine doğru ilerliyor. Skas:

— Zaten emir bu, deyince ferahlıyor Kraliçe.

Odet'in odasına giriyor. Kapılar açık, kimseler yok. Tıpkı emperiya'nın geldiği gün gibi. Ama İzabo kaplanından daha vahşi, daha yırtıcı. Odet, onu görünce kendini öldüreceğini anladı. Büyük salonda karşılaşmışlardı. Bu salon büyük eğlenceler tertip etmesi için Kral tarafından Odet'e verilmişti. Fakat Odet hiç kullanmamıştı bu salonu. Salona giren Kraliçe üstüne yürüdü. Odet anladı, karışmadı, müdafaası yoktu. Bekledi. Bütün caniler öldürürken kendilerini haklı bulmak isterler, konuştu:

— Son defa sorarım. Burdan gidip Kralı ve beni rahat bırakacak mısınız?

Odet doğruldu, ellerini kavuşturup başını çevirdi. İzabo bıçağını çekti:

— Pasavan'dan vaz geçecek misin?

Kalbinin hakiki çığlığı buydu. Kinini de yeni ölçüyordu. Odet tekrarladı:

— Evet, dedi. İkimizin de sevdiği.

— Ondan vaz geç, derken ayak sesleri duydu. Baktı, Korkusuz Jan geliyordu. Odet cevap verdi:

— Madem seviyorum, nasıl vazgeçerim, derken kendi de sevdiğinin farkına varmıştı. Bıçağın parıltısını farkedemeden düştü. Jan o zaman İzabo'nun üstüne yürüdü.

Korkusuz Jan, Kraliçeyi uzaktan takip etmişti. Saraya girip konuşmak isteyen Skas'ı itmiş, Odet'in odasına girmişti. Kızı kurtarsa plânlarını İzabo mahvederdi. İhtirası yine kabardı. O anda temiz bir his belirdi içinde, "Kraliçeden vaz geçerim, yeterki o ölmesin" diye düşünüyordu. Saç baş karışık Odet'in düştüğünü gördü.

— Öldü mü acaba? Öldü mü?

İzabo kanlı bıçağı elinde cevap verdi.

— Öldü, emin olun. Benim vurduğum darbeler affetmez!

— Öldürdünüz onu, derken sükünetine kendi de şaştı. Hiddet, ümitsizlik, yağmur bulutları gibi kalbini sarmıştı. Fırtına yakındı. Odet'in üstüne eğildi. Onun göğsüne akan kana bakıyordu. İzabo:

— Aramızda canlı bir şey kalmadı Jan. Sevdiğini öldürdüm işte.

— Öldürdün, öyleyse!... derken uluyarak sağa sola attı kendini. Sonra İzabo'ya döndü. Kılıcını çekmişti. Tekrarladı: Mademki öldürdün, o halde...

— Ben de öldüm! diye düşündü İzabo.

Odet'in girmiş olduğu kapı açıldı. Hiddetli, kanlara bulanmış, tanınmaz halde biri girdi içeri. Bu saat on ikide asılması gereken adamdı.

İzabo ve Jan o kadar hususi hisler içindeydiler ki, fazla şaşmadılar bile. Yalnız her ikisinin soluk dudaklarında bir ses:

— Pasavan! Pasavan!.

Şövalye kükredi:

— Hardi, Pasavan Hardi..

Acaba Odet'i İzabo'nun ayağı dibinde görüp olanı anlamış mıydı? Elinde kılıcı, İzabo'nun üstüne doğru yürüdü. Kraliçe kaçarak bağırdı:

— Jan, senin sevdiğini ben öldürdüm. Benim sevdiğimi de sen öldür.

İki kılıç çarpıştı.

Odet Şandiver bıçak darbesiyle yere düşmüştü. Çığlığını duyduğu an Kralın odasına Brukay acenesi girmişti. Düşünce her şey silinmişti kız için. Fakat bir kaç saniye sonra hafif sesler duymağa başladı. Hareketsizdi. Akan kan onu zayıflatıyordu. İşittiği iki erkek sesiyle anlamıya çalıştı. Zaman geçti. Sesleri tanıdı. Biri

Jan, diğeri Şövalye Pasavandı. Kavga ediyorlardı. Korktu. Kendini zorlayıp gözlerini açtı. Pasavan ve Korkusuz Jan'ı gördü.

Karşı karşıyaydılar.

Birbirlerinin üstüne yürüyorlardı. Kız ellerinin üstüne doğruldu. Kendini zorluyarak ayağa kalktı. Ellerini uzattı.. Fakat öne doğru düştü. Birinin omuzları üstüne düştüğünü hissetti..

....

Odet'e uzun bir zaman gibi gelen bu şeyler ancak kırk dakika kadar sürmüştü.

Pasavan zindancının refakatinde Kralın sarayına gelmişti. Zindancı ona:

— Sizi arıyorlar, dedi. Birkaç dakika sonra kaçtığınızı anlıyacaklar. Bana göre hava hoş, ama siz..

— Niye sen? diye sordu Şövalye gülümsiyerek. Mesuttu. Hava yüzünü kamçılıyordu. Odet'in teneffüs ettiği havaydı bu. Kendini genç ve neşeli hissediyordu:

— Siz ölseniz yine teselli bulurum ama, o diye devam etti zindancı. O ölürse hiç teselli bulamam. Sizi bıraktımsa, sizi kurtarmak için değil, onu kurtarmak için bıraktım.

— Ya peki neden öldürecekmiş o?

— Siz ölürseniz o da ölür. Onun için sizden başka kimse yok. Siz olmazsanız o ne yapsın.

Pasavan bu sözlerin tadını çıkarıyordu. Bu müziği saatlarca dinliyebilirdi. Zindancı devam etti:

— İsterseniz hemen saraydan kaçın ve saklanın.

— Sus, dedi Pasavan.

Kraliçe yirmi adım ötedeydi. Kralın sarayına girdi.

— Görüyorsunuz ya, girerseniz mahvolursunuz.

— Haydi, dedi Pasavan. Tam atılacağı sırada zindancı koluna yapıştı ve fasıldadı:

— Gelin bakın karşıdan kim geliyor.

— Burgonyalı Jan.

— Ölüm demektir.

Korkusuz Jan saraya girdi, Şövalye alnını sıvazladı ve:

— İkisinin de suratı müthiş bir şeylere hazırlandıklarını gösteriyor.

Sanki bir şey boğazını sıkmıştı. Bir ön sezi, Odet'in onu çağırdığını hissetti. "Tehlikede o" diye düşündü, fırladı. Zindancı takip etti. Koşarak girdiler. İzabo'nun herkesi uzaklaştırmış olması talihin yardımıyla Pasavan'a yaradı..

Zindancı öne geçmiş, ona yol gösteriyordu. Arkasından bir ses:

— Dur! diye seslendi.

— Skas! dedi Şövalye.

Adam şaşırıp kaldı. Şeytan! Şeytan! diye kekeliyordu. Şaşkınlığı geçince üstüne saldırdı. Derin sesler duyuldu. Skas bağırıyordu:

— Monsenyör dikkatli olun.

Pasavan geri fırlayınca Skas bastı kahkahayı:

— Beyefendi Odet'i kurtarmıya geç kaldılar.

— Yetişeceğim, diye kükredi Pasavan.

Skas arka üstü yuvarlandı. Aniden ölmüştü. Şövalye onun üstünden atlayıp geçerken:

— Tek darbe kalbe! dedi.

— Hardi. Hardi Pasavan! derken Odet'e geldiğini bildiriyordu. Kapıyı ayağıyla açtı. Elindeki kanlı kılıçla Jan'ın üstüne yürüdü ve dövüşmeye başladılar. Dük iyi dövüşüyordu. Öldürme hırsı gözünden okunuyordu. Pasavan fırtına gibiydi. Odet'i yerde görmüş, bir yandan ağlıyor, bir yandan da dövüşüyordu. Korkusuz Jan'ı duvara kıstırdı. O zaman elinde palası İzabo ilerledi, arkadan vururken:

— Öl! Sevdiğinle beraber öl! dedi.

Fakat demir bir pençe bileğini havada yakaladı. Onu arkaya doğru çekiyordu. İzabo zindancıyı gördü. Onu hürmetle öbür tarafa götürüp:

— Bırakın, yoksa sizi öldürürüm, dedi adam.

O anda Korkusuz Jan öleceğini anladı, fakat Pasavan'ın kılıcı havada kaldı. Odet onun boynuna sarılmış:

— Pasavan! Pasavan! Ben ölüyorum, ama babamı öldürme, diyordu.

ÜÇ PAPAZ

Kral odasına girmişlerdi. Onu öldüreceklerdi. Oktanvil kapı arkasındaydı. Onun arkasında on iki silâhlı.. İlk cinayetleri olmadığını düşünerek kendilerini teselli ediyorlardı. Üçü birden ilerlediler. Kral onları tanımamıştı. Birden ayıldı:

— A, cüppeleriniz size çok yakışıyordu. Niye çıkardınız? Ne bu kılıçlar?.

Bruskav kılıcını kaldırmıştı. Tam o sıra:

— Hardi, Hardi Pasavan.

Sesini duymuştu ve kalakalmışlardı.

— Odur dedi Brankayın.

— Benden ne istiyorsunuz? Yetişin beni öldürecekler! diye seslendi Kral.

— Hardi Pasavan, diye tekrar etti ses.

— Odur, bizi çağırıyor, dedi Brankayın.

— O çağırınca efendimizi tanımayız artık, dedi Bragay.

— Haydi, dedi Brusgay ve tabanları yağladılar.

Kral korkmuş, kalmıştı.

Üçü birden Oktanvil'in bulunmadığı kapıdan çıktılar Odet'in dairesine varıyorlardı. Üçü birden bir orduya bedeldi o anda.

DELİ KRALIN ÖLÜMÜ

Oktanvil dinliyordu. Öyle emir almıştı. Kralın üç caniyle dövüşmesini dinliyordu. Duydukları onu bile heyecanlandırıp terletiyor:

— Ölmek istemiyor, müdafa ediyor kendini, diyor. Tekrar dinliyordu. Deli papazlarla dövüşüyordu. Onlar kaçınca kim olduklarını anlamıştı. Cüppelerini neden çıkardıklarını ancak o zaman anladı, ellerini uzatarak:

— Beni öldürmek için yapıyorsunuz değil mi?.

Fakat delilik krizi ona, gidenleri halâ orada imiş gibi göstermeye devam ediyor, o da kılıcını çekip müdafaaya geçiyordu. Hayalindeki üç papaz konuşup kararlar veriyordu. Korkudan bas bas bağırıyordu:

— Yetişin! Kralınızı öldürüyorlar, yetişin! Sizi kim gönderdi beni öldürmeniz için? deyip sustu. Düşündü, onlara hücum edecekti. Masaları devirip koltuklara saldırdı. Hayalindeki Brakayın kahkaha atıyordu. Asabı büsbütün bozulan Kral:

— Kan hayır çok kan kâfi değil, diye bağırdı.

— Beni yakıyorlar, Kralınız cehennemde yaralı ölüyor, diye bağırdı yine.

Kırık eşyalara ayağı takıldı. Düştü ve sustu. Hayalindeki üç adam birden üç uzun bıçak sapladılar ona:

— Öldüm! diye haykırdı.

Bundan sonra Oktanvil hiç bir şey duymadı. Biraz daha dinledikten sonra adamlarına:

— Kral öldü, dedi.

Hepsi haç çıkardılar Allah rahmet eylesin mansına. Oktanvil yavaşça kapıyı açtı. Dövüş kuvvetli olmuştu. Her tarafta kırık eşyalar vardı. Kral bir köşeye büzülmüş hareketsizdi.

— Nerdeler, diye düşünürken kapıyı açık gördü.

— Kaçmışlar, ama her taraf sarılıydı. Oktanvil Kralın yanına yaklaşmaya korktu. Kapıyı kapadı, kilitledi ve:

— Gidip monsenyöre Kralın öldüğünü söyliyeyim.

Oktanvil on dakika sonra odaya girmiş olsaydı, Kralı halının üstüne oturmuş, kâğıtlariyle oyun oynar bulacaktı.

XXIII

R O Z A L İ S

Saat tam on ikiyi çalıyordu. Şahısların nerelerde neler yaptıklarını anlattık. Bir an için sinema makinesinin durduğunu farzedelim. Tekrar harekete geçmeleri için bizim makineyi yeniden işletmemiz gerek. Bütün saatler on iki darbesini vururken, uzaktaki kiliseninkiler de bu sese iştirak ediyordu. Paris'in üzerine bir sessizlik çökmüştü. Meydandakiler mahkûmü bekliyordu. Cellât sinirli bir gidip gelme halindeydi. Ön sıralarda Tanegi de bekliyordu. Hayalinde bütün insanları itip, dostunu kurtarıyordu. Kasaplar, denizciler, Notr Dam Kilisesinden verilecek işareti bekliyorlardı. Harekete geçmek için Kanlı Aşk sokağında anlatmamız icabeden şeyler oldu.

Sabah dokuza doğru Şeytano bu sokağa girmişti. Onu adım adım takip eden biri vardı. Büyücü Lorens d'Ambrium'u arıyor, onu tarif ediyordu. Böylece Ermininin evine geldi. Lorens'i bulunca arkadaşına bir emir verdi. Bu adam Sent Antuvan sokağına koştu. Tanegi'nin evine geldi. Onu bulamadı. Büyücü ermininindeydi. Lorans da oradaydı. Yahut şimdi Jan diyorlardı ona.

Şeytano'nun önünde titriyordu. Kaçmak istiyordu. Fakat kaçamazdı. Duaya başladı. Erminin ve Lorans'la büyücünün arasında durdu. Sert bir sesle:

— Kim olduğunuzu biliyorum, dedi. Siz her zaman akşam saati buradan geçerdiniz. Kırmızı bir palto giyerdiniz. Korkunç halinizden herkes kaçardı. Kudretiniz malûm.. Sizin şeytanla anlaşmanız var. Şimdi sizden korkmuyorum ve soruyorum. Jan'dan ne istiyorsunuz? O benim arkadaşımdır. Sizin yanınızda neler çektiğini bana anlattı. Jandan muhakkak bir hanımefendidir. Okuması yazması var, iyi nakış yapar. Onu benim gibi bir sokak kızı yapıyorsunuz. Neden acaba?

Ermin fazla söylediğinden korkarak durdu. Şeytano gülümsiyerek onu dinliyordu. Ermin'in cesaretine o da hayrandı. Kız devam etti:

— Başarılı olmadığınızı bilin. O fena sokakta yalnız bir saat kaldı. Bana rastladığından beri benimle oturuyor. Beni de kurtardı. Ondan ne istiyorsunuz şimdi?

— Ermin sizi kurtardığı için ben de onu kurtarmak isterim. Ona haklarını iade etmek için hafızasını iade etmek isterim.

— Hafızasını mı?

— Siz anlıyamazsınız, anlatacak vaktim bile yok. Arkadaşınızın kurtulmasını isterseniz beni yalnız bırakın.

— Hayır, dedi Ermin kuvvetle.

Şeytano'nun sabrı tükenmişti:

— Öyleyse şu köşeye oturun, kımıldamayın, yoksa karışmam.

— Hafızasını ha! Ne olacak acaba?

— Ermin, Ermin beni terk etme, dedi Lorens.

Şeytano Ermini kolundan yakaladı, oturturken:

— Tek bir kelime yahut hareketiniz arkadaşınızı ya ölüme, ya deliliğe götürür. Sakin durun, Allaha şükredin ki, bu zavallının menfaati bugün benimkiyle aynıdır.

Ermin titriyerek oturdu. Büyücü Jeha'nın üstüne yürüdü ve:

— Lorens d'Ambrium, Rozelin sizi çağırıp beklerken siz burada ne yapıyorsunuz?

Büyücünün sesini duyunca, Jehan şöyle konuştu:

— İsmim Jehan, orospular sokağında on iki seneden beri otururum. Kıyafetim gümüş kemerim orleandaki samanlıkta.

— Yanlış, diye söylendi Ermin.

Büyücü Lorens'a yaklaştı, başını tuttu ve:

— Etrafına bak, ne görüyorsun? Nerdesin?

— Oruspular sokağındaki evim!.

— Siz, Pasavan'ın evindesiniz, yalan söylemeyin.

— Yalan söylemek istemem, diye kekeledi, dişleri çarpıyordu. Ermin dua bile edemiyordu. Şeytano terliyordu. Lorens'in ellerini yakaladı. O zaman bir çığlık duyuldu:

— Demek bende hem Jehan'ın hem Lorens'in ruhu var.

— Lorens'in ruhu, Jehan uydurma..

— Çift, çift ruhluyum, diyordu Lorens.

Doğruydu. Büyücü onu yarı yarıya uyandırabilmişti. İki şahsiyeti birbiriyle dövüşüyordu. Şeytano bu ihtimali düşünmüş olmalı ki, cebinden çıkardığı üç şişe ilâcı birbirine karıştırıp ona içirdi ve:

— Rozalin sizi bekliyor. Lorens d'Ambrum kızınızı görmek istemez misiniz? Kızınız Rozalis.

— Rozalis mi? diye sordu kadın.

Hafızasının uzaklarında bir hayal belirmişti.

— Rozalis! diye tekrarladı şaşkın bir halde. Fakat sakinleşmişti. Gölge ilk plâna geliyordu.

Şeytano sert bir sesle:

— Burada Lorens d'Ambrumla Burgonyalı Jan'ın evlenme töreni yapıldı. Nikâhı yapan papaz öldürüldü. Bütün şahitler öldü.

yalnız bir kişi var.

Lorens dikkatle dinliyordu. Nefes alamıyordu sanki. Lorens deli değildi. Suni bir haleti ruhiyeden tabiî o hale geçmeliydi. Büyücünün ilâçları kafatası ve beynin üzerine tazyikleri şahsiyetini değiştirmişti..

Şeytano tekrarlıyordu:

— Kraliçe İzabo burada size zehir içirdi. Sevgiliniz Jan sizi bıçakladı. Rozalis burada ayrıldınız. Şimdi kızınız Rozalis sizi çağırıyor. Siz halâ tereddüt ediyorsunuz..

— Tereddüt etmiyorum. Bilmiyorum ki..

— Şimdi bir kızınız olduğunu biliyorsunuz.

— Evet, evet, ismi Rozalis.

— Jehan'ı bulmam lâzım. Onu siz tanırsınız.

— Tanımam, yemin ederim dedi Lorens.

Ermin korkudan haykırdı ve diz çöktü. Alim seviniyordu. İftiharla bakıyordu eserine. "İnsan vicdanı. Sen bir miktar mes'elesisin. Ben alim beynimin bir köşesi, biraz başka olsa bir aptal olurdum. Kin, Aşk, Sevgi, İğrenme siz hedef arayan solucanlarsınız" diye düşündü.

Ermin yüksek sesle dua ediyordu.

— Sen, dedi büyücü. Beni rahatsız ediyorsun.

Lorens dua etmiyordu. Bağırmıyordu da. Şaşkın şaşkın etrafına bakınıyordu. Büyücü elinden tuttu:

— Şimdi isminizi biliyor musunuz?

Ağlıyarak:

— İsmim bedbahtlık, beni neden uyandırdınız? Lorens olduğumu bilince kızımın öldüğünü hatırladım. Hayatım bitti. Benim küçük kızım Rozalis öldü.

— Demek kızınızı çok seviyorsunuz?

Lorens, Rozalis'i yeniden kaybetmiş gibi haykırdı. Tam on iki sene evvelki gibi.

— Lorens, sizi aldattılar. Rozalis ölmedi. Şimdi tehlikede, sizi çağırıyor.

— Tehlikede mi?

— Onu kurtarmak ister misiniz?

— Koşalım, kurtarmak için sevgilinizi öldürmemiz gerek.

— Onu öldürmem için bir âlet verin.

— İşte, dedi büyücü.

Lorens geriledi, kızını kurtarmak için büyücünün verdiği âlet bir parşömen kâğıdı idi.

— Bu ne? Sabrı tükenmiş bir anne neler yapar bilir misiniz?

— Bilirim. Dinleyin, sevgiliniz bugün Paris'e hakim..

— Eski rüyası bu..

— Bunu iyi hatırladınız, bir de yardımcısı var.

— Bilirim. O da İzabo'dur.

— Kızınız Rozalis'in sarayda nasıl olduğunu sonra anlatırım. İzabo ondan nefret eder. Jan'a tahtı vermesi için Rozalis'i öldürmesi gerek..

— Koşalım, dedi Lorens.

Şeytano bileğine yapıştı:

— Adamları arasında Jan'a nasıl yaklaşırsınız? Bıçağınız zırhını bile delemez.

— Allah kahretsin. Kızım ölürse ben de beraber ölürüm!

— Ona bu kâğıdı okuyarak kurtarırsınız. Bu sefer Lorens kâğıdı aldı. Göz yaşları arasında güçlükle okudu. Kâğıt elinde titriyordu. Şeytano konuştu:

— Jan evlilik mukavelesini yaktı. Yalnız bu kâğıt uçtu. Sizi kanlar içinde bulup kucakladım. Kâğıt elbisenizin arasındaydı. Bu sizin evlenme aktiniz. Papazın imzası. Sizin kocanızın imzaları tamam. Kraliçe ve şahitlerinki de var. Bu kâğıtla Jan'ı öldürebileceğinizi anladınız mı? Margarit'in kocası bunu imzalamakla baba katili, yahut Kral katili gibi cezalandırılır, hazır mısınız?

Tek kelime söylemeden kâğıdı büküp koynuna koydu, hazırdı.

— Gelin, kızınızı kurtarın.

Yola çıkıp Sen Pol sarayına geldiler. Hapishanenin arkasında Şeytano çağırdı. Bir dakika sonra Pasavan'ın takip ettiği yola gelmişlerdi. Kralın sarayına yaklaştılar. Gizli kapıları bilirdi Şeytano. Odet'in odasına yöneldiler.

Büyük salonda bir köşede, inanlımaz bir şey, Fransa Kraliçesi, zindancının mahpusu. Cemiyetin en alt basamaklarından olan bu adam, Kraldan bile kudretli Kraliçeyi omuzundan yakalamış:

— Kımıldamayın, yoksa öldürürüm !diyor. Salonun ortasında, bakan, gören, anlayamıyan üç kişi: Bragay, Brusgay ve Brankayın. Öbür uçta Korkusuz Jan ve Pasavan, Odet'in çığlığını duyup dona kalmışlar.

— Pasavan, babamı öldürme.

Şövalyenin benliği alt üst olmuş. Kılıcını alarak "İstersen öldür, sevgilimin babasını ben öldürmem" der gibi.

Odet'i yavaşça halının üstüne yatırıp yanına diz çöktü. Burgonya dükü bakıyordu, şaşırmıştı. Şövalyeyi öldürebilirdi o. Odet'e bakıyordu. Kendi kendine:

— Kızım benim kızım.. birden gözleri fırladı:

— İşte annesi.. Annesinin hortlağı..

— Rozalis, diye bağırdı Lorens.

— İşte burda, o da onu öldüren.

— Rozalin, diye haykırdı Pasavan.

Lorens diz çökmüştü. Şövalye kalktı, ağlamıyordu. Izdırap bile duyamıyordu. Yalnız şaşkınlık hissediyordu, aldanmıştı. Kendi kendine anlamıştı. Odet'le her zaman Rozalis'i sevmişti. Kanlı gözlerle etrafa baktı:

— Babası kızımı öldürüyor. Dinleyin hepiniz... Burgonyalı Jan kızımı öldürdü. Ben onun intikamını alamıyorum..

Ağlamaya başladı. Korkusuz Jan sırf hortlağa bakıyordu. Öldürdüğü Lorens karşısındaydı. Yalnız saçları beyazlaşmış, bu da ona yakışmıştı.

Lorens haykırmıştı:

— Rozalis..

Diz çökmüş, kızını kucaklamıştı. Yavaşça sırf Pasavan duyabileceği kadar: "Odet kızımdır" demişti.

Düşündükten sonra kızını kucaklamış, karşısına çıkan Bruskay'lara:

— Yol ver!

Deyince çekilmişlerdi.

Kapıdan çıkmış, büyücü onu takip etmişti. İzabo fırlamak istemiş, fakat zindancı onu zaptetmişti. Pasavan kılıcını aldı. Bragay ve arkadaşlarına:

— Beni takip edin, dedi.

Zindancıya da:

— Sen de beni takip et, dedi.

Zindancı Kraliçeyi bıraktı. beş erkek gittiler.

— Skas! Oktanvil! diye bağırdı İzabo.

Kapılar açıldı. Oktanvil emrediyordu:

— On iki kişi Kraliçenin etrafına, on iki kişi de monsenyörün.

— Önce şu kadını yakalayın, diye kükredi Kraliçe.

Lorens ve Şeytano yeni salona geçmişlerdi. Askerler, Pasavan, zindancı, Brusgay, Bragay, Brankayın tarafından karşılandı.

Şövalye, Şeytano'ya:

— Kurtarın onları, dedi ve:

— Allah aısmarladık Lorens, Rozalis...

XXIV

DAR AĞACI

Şövalye Pasavan hücum edenlerle dövüşmesinden bilistifade, Şeytano Lorens'i uzaklaştırıp geldikleri kapıdan çıkarmıştı. Büyücü söyleniyordu:

— Burgonyalı Jan'ı yine kaçırdık. Bu seferlik parşömen işe yaramadı. Allah kahretsin, ana kızını kurtarmak ister tabiî, diyerek hayalinde ilk defa hayranlıkla baktı. Lorens, kızın uzun yol boyunca kucağında taşıdığı halde yorgun görünmüyordu.

— Bu kuvvetin menşei nerde? diye düşünüyordu. Alim adam yorgunluğu yok eden bu direnme nerden gelir. Lorens gözleri önünde sıkı adımlarla ilerliyor, kızına bakmıyor, onu incitmekten korkar gibi titriyor. Nereye gidiyor? Yorulmuyordu. Büyücü koluna dokunarak:

— Bu çocuğu bir eve yatırsak daha iyi olmaz mı?

Lorens cevap vermeden ilerledi, duymamış gibiydi.

— Bakın şehir alt üst, herkes bu ölüyü taşımamıza şaşıyor.

— Ölü mü? Kim demiş.

— Sakin olun, derken kadının yüzündeki ifadenin kuvvetini de anladı. Evlâdını taşıyan bir anneye kimse dokunmazdı. Hakikaten bir mucize oldu. Kimse yaklaşmadı. Kadınlar haç çıkarıyordu. Onu görünce ağlıyorlardı. Böylece bir eve geldiler. Şeytano anladı.

Pasavan'ın eviydi burası. Hisleriyle gelmişti oraya. Çocukluğunun geçtiği Rozalis'le beraber, mes'ut olduğu yer. Lorens geri gelmişti işte. İçeri girdi, merdivenleri çıktı. Rozalis'in beşiği ordaydı, diğer eşyalar gibi toz toprak içinde. Lorens kızını yatağa yatırdı. Yanına dikildi. Şeytano dışarı fırladı, evine gidip dolaptan beş altı şişe aldı, dolabı kapamadan çıkıp gitti. Erminine uğradı. Onu da beraber aldı. Lorens halâ ayakta bekliyordu. Ara sıra eğilip yavaşça öpüyordu. Sanki Rozalis'i uyandırmaktan korkuyormuş gibi.

Şeytano yaklaştı, onu kolundan tuttu:

— Onu ölü mü, yoksa diri mi istiyorsun? Ölsün dersen gideyim, ama yaşasın dersen hareketlerime karışma.

— Yaşasın.. Yaşasın mı diye de soruyorsun bir de..

İki adım geri basıp büyücünün önüne diz çöktü. Ellerini dua eder gibi kavuşturmuştu. Gözlerinden yaşlar dökülüyordu. Adeta

bağırıyordu:

— Kimsiniz siz? Bana şeytan gibi hareket ettirdiniz. Kızıma Allah gibi edin. Kızımı kurtarın, beni öldürün. Hayatta kalırsam, sizi daima minnetle anacağım.

— Ayağa kalk. Ama cesaretli ol.

— Ne yapmam gerek, söyle, her şeye hazırım.

— Gidin, arkadaşınız burada yardım eder o

— Gitmek mi? delirdiniz mi siz?

— Eve gidin, diye tekrarladı Şeytano. Beni anlayacak durumda mısınız?

Lorens, gergin sinirlerini kastı ve:

— Aklım, zavallı muhakemem bazan bozuluyor. Ama konuşun bakayım, sizi dinliyorum. Onu kurtarmanız için neden gidecek mişim?.

— Sizi tebrik ederim, cesur ve mücadelecisiniz. Bakın, arkadaşınız burada. Ona itimadınız var mı?

Ermin'in gözleri yaşla doldu, ilerledi ve:

— Izdırabınızı dindirmek için hayatımı veririm.

— Zavallı temiz kız gümüş kemerine rağmen sen benden de safsın. Belki sana bir kardeş gibi inanıyorum.

— İyi öyleyse, dedi Şeytano. Arkadaşınız kızınızın baş ucunda sizin yerinizi birkaç saat için alsın. Rozalin ölmedi, yarası iyileşecek.

Lorens tir tir titriyordu. Gözlerini büyücüye dikmişti. Herşeye muktedir bir adam hali görüyordu onda.

Şeytano devam etti:

— Şimdilik ölü değil ama, dirildiği zaman ölüm tehlikesi başlayacak. Anne sevginizden uzaklaşacak.

— Neler söylüyorsunuz? diye sordu Lorans.

— Rozalin yaşarsa sizden sevgilisini isteyecek.

— Sevgilisi kim ki? Erkek mi yani?

— Çocukluğundan beri sevdiği insan. Onu Sen nehrinden ve İzabo'dan kurtaran insan.

— Hardi mi? Pasavan mı yani? diyerek ellerini kavuşturdu Lorans.

— Evet, onun öldüğünü söyleseniz de ölecek.

Lorans delilik krizlerini kovmak için gayret sarfetti. Şeytano bile ona hayran oldu:

— Hardi ölüm tehlikesi mi?
— Hardi ölüm tehlikesinde mi?
— Yalnız siz onu kurtarabilirsiniz.
— Hazırım, nereye gidip, ne yapayım?

Şeytano kendi kendine "Korkusuz Jan mahvoldu" diyordu.
Lorens'e dönerek:
— Ben burada kalıp ölümle pençeleşen kızınızı kurtaracağım, siz de Pasavan'ı öldüreni bulacaksınız.
— Kim öldürür Pasavan'ı?.
— Burgonyalı Jan.

Lorans, sararmış yüzünü eğdi. Şeytano fikirlerini okumuş gibi onun ellerini tuttu:

— Kendinizi itham etmeyin, eski günahınızı ödediğinizi sanmayın. Cani o.. Masum sizi o kandırdı. Cesur olun, onu öldürecek şey sizin göğsünüzde..

— Bu parşömen mi?
— Evlenme kâğıdınız o. Margaretle evliyken sizinle de evlenme cürmünü işledi. Herkesin içinde ona yanaşın, bunu gösterin. Kendi adamları bile kendisini yakalarlar.

— Ya Hardi ne olur?
— Korkusuz Jan'dan kurtulursa her şey hallolur.

Lorans odadan fırladı. Şeytano işine koyuldu. Izdırabı muhakemesine bir kayaya çarparcasına yükleniyordu. Fakat kaya gibi muhakemesi dayanıyordu bu vuruşlara.

Sen Pol Sarayına yöneldi Lorans. Korkusuz Jan, düşmanı oradaydı. Grev meydanına gelince, dar ağacını ve cellâtları gördü.

....

Sen Pol Sarayından, Lorens Lozalis'i taşıyarak çıkınca Pasavan'ı Jan'ın askerleriyle döğüşürken bırakmıştık.
— Birkaç dakika dayansam yeter! diyordu Pasavan. Kafasının içi karışıktı. Odet Rozelismiş. Rozelis de Jan'ın kızı ha?.

Korkusuz Jan'ı öldürmeden dayanmak gerek. Rozalis öldü mü acaba? Onu tekrar görebilecek miyim acaba? diye düşünmedi. Döğüşe kaptırmıştı kendini. Oktanvil gelmişti. İzabo'yu ve Pasavan'ı gördü. Burgonya dükünü seçti, üstüne yürüyerek:

— Sir, dedi.
— Sir mi? Ne demek istiyorsunuz?

— Evet, sir sizsiniz, Kral öldü.

— Yaşasın Kral diye bağırdı adamları.

İzabo Pasavan'a kötü kötü bakarak Korkusuz Jan'ın elini tuttu. Ve:

— Yaşasın Kral! diye bağırdı kuvvetli bir sesle.

— Kralın ilk emri, diye kükredi Jan. Şu herifi yakalayın, dar ağacına götürün.

Kapının önünde döğüş devam ediyordu. İlk önce zindancı düştü. Kafası patlamıştı. Kapının önüne yığıldı. Ölürken Oktanvil'in Pasavan'a doğru yürüdüğünü gördü. Acayip bir gülümseme vardı ölünün suratında. Skas'ın ölüsünü gördüğü zamanki gülümseyişti bu.. "Tek darbe doğru kalbe!" Zindancının ölüsünün üstüne Brusgay düştü. İnek gibi öldü. Oktanvil'in kılıcı onu parçaladı. Kanlar dökülüyordu. Oktanvil ile Pasavan karşı karşıyaydılar.

— Sonuncusun! diyordu Pasavan.

Oktanvil bağırıyordu:

— Skas, Gines, Kurtöz, intikamınızı alıyorum.

Pasavan ise:

— Skas, Gines, Kurtöz.. Oktanvil geliyor..

Dedi ve kolunu uzattı. Haber verdiği şey de oldu. Oktanvil, kalbi parçalanmış olduğu halde yere yuvarlandı. O zaman etraftaki sesler çığlık oldu. Pasavan omuzunun üstünden baktı Lorens ve Şeytano görünürlerde yoktu. Üstüne doğru kan sıçradı. Bragay, boğazı delinmiş, düşüyordu. Sağ tarafında Brankayın onun yanında olmaktan memnun dövüşe devam ediyordu. Kendisi hep sağ vuruşlar yapıp, birçok göğüs deliyordu. Tek kelime söylemiyordu. Etrafında küfürün bini bir para. O duymuyordu bile. Vuruyordu hep. Hareket halinde bir kuvvetti sanki. Dişlerini sıkmış sinirleri gergin ve korkunçtu. Pasavan'ın etrafında on, oniki ceset vardı. Bir saniye Lorans ve Rozalis'in kurtulduğunu düşündü. Dövüşe devam ederken birden durdu. Rozalis'in babası Korkusuz Jan önündeydi.

Korkusuz Jan Oktanvil'in düştüğünü görünce kendini bin güçlükle yol açarak Şövalyeye yaklaşmıştı. Kuduracaktı neredeyse.. Dört sadık adamından dördünü de öldürmüştü Şövalye. Pasavan'ın üstüne doğru yürürken şöyle düşünüyordu Jan:

"Artık kimse Orlean dükü Lüi'nin ölümüyle beni itham edemez."

Tam Pasavan'a vardığı sırada darbe alan Brankayın önüne yığıldı. Brankayın darbenin geldiğini görüp, Pasavan'ın yerine ken-

disini feda etmişti. Başının sol tarafı ve omuzu yaralıydı. Hareketsiz düştü... Korkusuz Jan bir hükümdar edasıyla elini kaldırınca çarpışma durdu. Yalnız yaralıların iniltisi devam ediyordu. Pasavan başını eğince Brankayın'ı ayakları dibinde gördü. Izdırap gözlerini bürüdü. Başını kaldırdı, bir saniyede veda etmişti Brankayın'a. O mücadele anında bu uzun sayılırdı.

Korkusuz Jan sordu:

— Niye beni de vurmuyorsunuz?

— Çünkü o sizi koruyor.

Rozalis'in babası olmakla Pasavan'a karşı muafiyet kazanmıştı. Fakat o:

— Yakalayın şunu! diye bağırdı ve Pasavan'ın burnuna girercesine sokuldu yanına. Yirmi kişi birden Şövalyeye saldırmıştı.

— Onu öldüreni ben vururum, dedi Jan. Kardeş çocuğu olduğumuz Orlean dükünü öldüren bu adamın idamını görmek bütün Paris'lilerin hakkıdır. Meydana götürün onu.

Saat öğleden sonra bir olmuştu.

Altmış kişi birden Pasavan'ı götürdüler. Şövalye uzaklaşınca Jan İzabo'yla birşeyler konuşup kararlaştırdı. Ve Rober de Maya yaklaşarak:

— Kont, adamlarınızı alıp Notr Dam kilisesine gidin, büyük çanları çaldırın, dedi.

İzabo, kanlarla örtülü salonu terkederken:

— Saat dörtte sizi sarayın kilisesinde beklerim, diye gitti. Etrafındaki ölüler ona hiç tesir etmiyordu.

Korkusuz Jan mağrur gözü kanlı:

— Kralım artık! diye düşünüyordu.

Adamları kılıçları havada:

— Yaşasın Kral! diyorlardı.

Dük bağırdı:

— İleri! Armanyakları yok edelim, ileri.

Bir saniye sonra salonda yalnız cesetler kalmıştı. Bunlardan bir tanesi küfür ederek doğruldu. Bu Brankayın'dı. Hareketsiz durması, hayatını kurtarmıştı. Baygın hali geçince bir gözünü açmış, dükle Kraliçe'nin konuşmasını duymuştu. Ayağa kalkınca zavallının kafasındaki fikirleri toparlamaya çalıştı. Ve şöyle düşündü:

— Boğazım kurudu. Ancak Fransa Kralı çare bulur buna. Onu biraz güldürürsem her renk şarap içerim. İçerim, içerim ama niye yaşasın kral diye bağırdılar. Yoksa biz kralı öldürdük mü? Niye

kilisede toplanacaklarmış? Bu ne kadar çok kan. Pasavan nerede?
Sallandı, kapıya tutundu. Alnını ovaladı, etrafına bakındı:

— İşte Brusgay, bu da Bragay.. Hey, sizler gülmek istiyen Kralı öldürdük mü acaba, hatırlıyor musunuz? Acaba Burgonya dükü Jan Fransa Kralı mı oldu? Hey! niye cevap vermiyorsunuz? Vay, öldünüz mü yoksa, Allahım, içmem lâzım!...

Kanlı salondaki fikirleri kafasına yerleşiyordu. VI. Şarl'ı vurmadığını iyice hatırladı. Ama saat dörtteki toplantı kafasına saplandı. Kralın odasından çıktığı kapıya kadar sürüklendi. İçeriye girdi, her taraf dağınıktı.. Ya! demek burada da oradaki gibi döğüşülmüştü. Etrafa bakınca bir köşede iki kişi gördü. Kâğıt oynuyorlardı. Biri Kral, öbürü Jakmin'di. Jakmin titriyordu. "Korkağın biriyim ben!" diye düşünüyordu.

— Oynasana! diye bağırıyordu Kral. Ne düşünüyorsun?
Jakmin lâyettayin bir kâğıt oynayıp kendi kendine:
— Titriyor, korkuyorum yine de gidemiyorum. Bu dostluğun kuvveti herhalde..

Doğruydu. O gün fevkalâdeydi Jakmin. Tek fikri vardı, kaçmak. En kısa yoldan kaçmak gerekiyordu. Odet'in odasından sesler geliyordu. Bu katliamdan o nasıl kurtulurdu? Sen Pol Sarayına gelince Kralı yalnız başına kâğıtlarla oynarken bulmuştu. Etrafında herşey kırılmıştı. Kaçmak istedi. Fakat kral oturmasını emredince içini çekerek itaat etti. "Mahvoldum!" diyordu. Kaçma arzusu her dakika artıyordu. "Acaba halâ bunu yapacak kuvvetim kaldı mı?" diye düşünüyordu. İçinden bir ses, "Kal, kal bu zavallı Kralla.. Dünyaya sadakat numunesi ver. Korkaklığından cesaretle kurtul. Kral seni zengin yaptı, seni mes'ut etti. Dostun ölürken sen de öl. İcap ederse, Kral Şarl sana kılıç kullanma hakkını veren kâğıtlar bağışladı. Gerekirse ilk ve son defa kılıç kullan.."

Brankayın, Cringorir'i bulduğu zaman o böyle düşünmekteydi. Ressam Jakmin Brankayın'ı görünce daha da cesaretlendi. Kral ise şöyle konuştu sükûnetle:
— Bak hele, şu bizim papaz ha! Ama ben seni ayaklarından yakalayıp döndüre döndüre öldürmemiş miydim? Yine de diri gördüğüme sevindim.

Brankayın Kral'a hitaben:
— Sir, ben susadım, dedi.
— Ben de, dedi Gringorir memnun bir halde.
Kral odasına gitti. Eli kolu şişelerle dolu geri geldi ve:

— İçin de oynıyalım.

Bu Fransa Kralıydı .Paris'te Sen Pol sarayında dolaplar dönüyor, kan gövdeyi götürüyordu. Gringorir'le Brankayın kâğıt oynuyor deli Kral da yanakları al al, gözleri fırlamış bir şeyler söylüyordu. Bazan zayıf sarı elini alnında dolaştırıyordu. Kriz geçiriyordu her halde. Gringorir, Brankayın'ın nasıl yaralandığını sormadı. İsyanı öğrenmekten korkuyordu. Dev adam içki sayesinde biraz kendini toplamıştı:

— **Bak hele, şu bizim papaz ha! Ama ben seni ayaklarından**

— Oynıyalım, oynıyalım, diyordu deli Kral.

O zaman Brankayın:

— Efendim, saat dörtte büyük kilisede tuhaf bir oyun oynanacak, dedi.

Gringorir başını kaldırıp Brankayın'a baktı.

— Benim duyduğum bu, dedi Brankayın sükûnetle. İyi oynayıp gülme saati gelecek galiba..

....

Grev meydanında mahkûmun gelişi patırtılı karşılandı. Güçlükle ilerliyordu muhafızlar. "Yol verin, adalete yol verin" diye bağırıyorlardı.

— İşte mahkûm, işte Orlean dükünü öldüren adam.

— Mahkûm evet ama mücrümin kim olduğu belli değil ki..

Halk idama giden adamın mücrim olmadığına inanıyordu. Fakat kimse isyan etmiyor, yalnız seyrediyordu. Pasavan muhafızları arasında elleri arkaya bağlanmış ilerliyordu. Sen Pol Sarayından çıkarken kolunu tutmak istiyene:

— Arkadaş, kaçmak ihtimali yok, ben sükûnetle yürürüm, bana dokunmayın daha iyi olur, demişti. Bu sözleri söylerken öyle acayip bir hali vardı ki, itaat etmişti adam.

Grev meydanına vardılar. Tek bakışta dar ağacını gören Pasavan ürperdi. Hayattan ayrılmak acıydı. Halâ kaçıp kaçamıyacağını hesaplıyordu. Hayır, kaçamazdı! Ama bir kargaşalık yaratır, işkenceden kurtulup öldürülürdü. Hiç olmazsa... Fakat bu da mümkün değildi..

— Peki, sonuna kadar cesur Pasavan olalım, diye düşündü.

Aslında ölümden korkmuyordu. Ama yavaş yavaş yakılma işkencesi, dilinin koparılması, elinin kesilmesi.. Tahammül edebilecek miydi bunlara?

Dar ağacının etrafı boşaltıldı. Pasavan merdivenleri tırmandı. Cellât arkasını dönmüş, bıçağının keskinliğine bakıyordu. Mahkûm

omuz silkti, halka baktı. Herkes heyecanlıydı. Kadınlar gençliğine acıyorlardı.

Düşündü:

— Cesaret Pasavan.. Kendine lâyık bir şekilde ölmelisin. Izdırap çekerken bağırmamalısın.. Allahım.. Odet Rozalis yardımcım olsun her düğüşte yaptığın gibi..

— Hardi Pasavan, Hardi Pasavan diye kükredi.

— Buradayım, dedi bir ses ve bir kılıç darbesiyle iki muhafızı öldürdü.

— Tanegi! diye kükredi Şövalye

— Al şunu, diye bağırdı adam.

Pasavan uzatılan kılıcı aldı. Herkes şaşkın susuyordu.

— Haydi gelin bakalım, şimdi iki kişiyiz..

— Bir de ben varım, dedi çatlak bir ses.

Pasavan şaşkınlıkla bakınca cellâdı kendi yanında buldu. Cellât poliferde hani şu hırsızların başkanı, yardımcıları da arkasına dizilmişlerdi. Adamlarıydı, halk bağrışıyordu:

— Hırsızlar! Hırsızlar!..

Polifer baltasını kaldırdı:

— Evet, biziz.

— İleri! diye bağırdı Tanegi.

— Hardi! diye kükredi Pasavan.

Hepsi birden merdivenlerden indiler. Bir hayvan sürüsü gibi ilerliyorlardı. Pasavan baştaydı. Yanında Tanegi, arkasında Polifer adamlarına emirler veriyordu. Harp safhaları gibi diziyordu onları. Meydanda gürültüler oldu. Sanki bir dakika dona kalan insan denizi yeniden dalgalanıyordu. Göğüş başladı. Birden şöyle sesler duyuldu:

— "İşaret! İşaret!.."

Notr Dam kilisesinde üç çan sesi.

Korkusuz Jan'ın parolası..

— Nedir bu? diye sordu Tanegi.

— Armanyakları yok etme parolası!

— Allah belâsını versin, diye küfretti Tanegi.

Halk guylaşıp muhtelif istikametlere yöneliyordu. Bir manga asker, Sen nehrinin kenarından geçti.

— Burgonya! Burgonya! diye bağırıyorlardı

— Gebersin Armanyaklar! diyerek geçiyordu halk.

Paris'in diğer taraflarından vahşi sesler:

— Hürriyet! Hürriyet!.. diyorlardı ve Sen Pol sarayına doğru hücum ediyorlardı.

— Hürriyet! Hürriyet!.. Yer, gök titriyordu.

Dar ağacının dibinde üç yüz muhafıza karşı gelen Pasavan, Tanegi ve arkadaşları döğüşüyordu. Yüzler gerilmiş, boğazlaşıyorlardı adeta. Gözler kan çanağı, küfrün bini bir para.. Pasavan'ın elleri kan içinde, yüzü gözü kıp kırmızı. Yerde bulduğu bir kılıcı kullanıyor. Sağ vuruş, doğru kalbe.. Bir kişi düşüyor.. Sonra biri daha.. alaylı gülüyor, hep müstehzi... "Haydi bu sefer de atlattık" diyerek bağırıp ilerliyor.

— Pasavan! Hardi Pasavan!.

— İleri Pasavan! diyerek Tanegi öbür yandan..

Bütün grup ilerledi. Döğüş berdevam. Madeni sesler kılıçların çarpışması, tabiî cesetler üst üste yığılıyor. Yer yer muhafızlar kaçışıyorlar. Birden kendilerini Sen Antuvan sokağında buldu bizimkiler. Muhafız falan kalmamıştı. Sokak kalabalıktı ama geçenler Pasavan'la alâkadar değillerdi. Kendi işlerine gidiyorlardı. Pasavan'la Tanegi bakıştılar bir an. Üst baş lime lime olmuştu neredeyse birbirlerini tanımıyacaklardı. O zaman sarmaş dolaş oldular. Polifer yaklaştı:

— Kurtuldunuz! dedi.

— Sizin sayenizde, dedi Pasavan elini uzatarak.

— İzah edeyim efendim. Cellât Kaplüş dostumdur. Benim arzularımı reddetmez. Sizi asacaklarını duyunca ona gittim. Önce direndi. Sonra onu ikna ettim. İcap ettiği gibi hastalandı. Kendi yerini ancak benim tutacağımı söyledi. İşte kurtuldunuz. Şimdi Paris'i terk edin, nereye gitmek istersiniz?

Pasavan sakin bir sesle:

— Sen Pol Sarayına.. dedi.

XXV

MADAM D'ORLEAN

Armanyakların malikânesinde, o gün saat on birde senyörler silâh odasında toplanmışlardı. Çeyrekte bir Paris şehrinin haberlerini getiriyorlardı onlara. Armanyak kontu harp kılığını giyinmişti. Yüzü sapsarıydı. Elleri hafif titriyordu. Hafifçe içini çekiyordu. Etrafındakiler de zırhlarını giymiş, hareketsiz adeta birer heykeldiler. Yalnız miğferlerini giymemişlerdi Tesir edici bir toplantıydı bu. Bütün asiler ateş püskürüyordu. En cesurları, en mutebberleri oradaydı.. Norman kontu hiddetle küfrediyordu. Sir Kusi müthiş, senyör Albre, Par dükü daha sağukkanlı sessiz, Kont Alenson tepiniyor ve Korkusuz Jan'ın kalbini köpeklere atacağını söylüyordu. Senyör Tremoil acayip gülümsüyor, Helim de Linyak, Kolin, Puissiö, Raul de Brisac ve diğer baronlar dövüşmekten yüzlerinde yara izleri var. Mağrur, kudretli kişiler.

Öğleyin bir haberci geldi. Amanyak dükünün kulağına bir şeyler söyledi. Dük bir ürperme geçirdi. Büyük bir iradeyle kendini topladı ve:

— Beyler, celse açılmıştır, herkes teker teker konuşsun, dedi.

Namur kontu atıldı:

— Allah Allah, konuşmaya ne hacet, atlarımıza atlayıp Burgonyalıların üstüne yürüyelim.

Bu sözler bir alkışla karşılanınca, Armanyak acı acı gülümseyerek elini kaldırdı:

— Asil Namur kontu ve sizler! Hepimiz için Burgonyalıların üstüne yürümek çok tatlı bir şey. O herife yaptıklarını pahalıya mal etmek!. Fakat ne yazık ki zor. Bulunduğumuz durumu hatırlatırım size. Bu sabaha kadar Korkusuz Jan komplosundan bihaberdik. Sizleri buraya çağırttığım zaman artık iş işten geçmişti. Paris'in en mühim noktalarını işgal ediyorlar şu anda. İki saat evvel burada toplandığımızda şerefle ölmekten başka çare kalmamıştı.

Bar dükü söz aldı:

— Biraz evvel Sen Pol'e gidip Orlean düşesiyle beraber muhasara edilip, bir sene dayanabileceğimizi konuştuk. En beteri Kralı müdafaa ederek ölürüz. Haydi beyler Kralı müdafaa edelim.

Armanyak ayağa kalktı. Korkunçtu. Müthiş bir şey beyan edeceği belliydi:

— Beyler, Kral öldü.

Sessizlik, şaşkınlıktan mütevellitti. Donuk bir sesle devam etti Armanyak:

— Kral Şarl, sarayında boğularak öldürüldü. Allah rahmet eylesin, yarım saat oluyor.

Bütün bu güçlü erkekler, kendi hayatları söz konusu olduğunu unutarak eğildiler, hep birden:

— Altıncı Şarl'ın ruhuna Allah inayet buyursun, dediler.

Sonra başlarını kaldırıp bakıştılar. Haber berbattı. Korkusuz Jan'ın muvaffakiyeti demekti bu..

Armanyak konuşmaya devam etti:

— Beyler, görüyorsunuz ki, saraya sığınamayız. Paris sokaklarında ölmemiz doğru değil. Mademki Orlean düşesine topraklarına çekilmesinde yardım edeceğiz, hareket şeklimiz şöyle olmalı; Asil dulu bir tahtaravana bindirip Sent - Antuvan'a doğru yola koyulalım. Yolda düşen kalır.. Geri kalanlar madam Valentin'i malikhanesine götürür.

Armanyaklar bakıştılar. Burgonyalılarla döğüşmek kolay değil ama, eski şeflerinin dul karısına bunu borçluydular. Kont devam etti:

— Madam d'Orlean Paris'te kocasını öldüreni bulmaya geldi. Vazifemiz ona yardımcı olmaktır. Bugün mücrim muvaffak oldu. Vazifemiz madam Valentin'i düşmana terk etmemektir. İki saat sonra yeni Kral zavallı dulu ele geçirecektir. Hepimiz öldükten sonra onun için tek kurtuluş çaresi intihardır. Paris sokaklarında bu sonsuz mücadeleyi yapacağımıza etrafımıza diğer asil senyörlerden toplayıp cinayetler yaparak tahta geçen adamla mücadele edelim. Allahın izniyle Paris'i işgal eder, tahta Valentina'nın oğlunu oturturuz. Ben böyle düşünüyorum. Herkes fikrini beyan etsin.

— Ben Armanyak kontu gibi düşünüyorum, dedi Bar dükü.

Bütün senyörler kabul ettiler.

Namar kontu, korkunç bir kahkahayla:

— Ne de olsa yine harptir.

— Harp! Harp! diye bağrıştılar hep birden.

Hepsi cesurdu. Komploya uğramışlardı. Paris'in dışında mevzilenmeleri bir kaçış sayılmazdı. Mağrur senyörler etraflarında kin toplamışlardı. Fakat her şeye rağmen cesurdular.

Büyük patırtıyla aşağıya indiler. Merdivenlerden sanki medeni bir yılan süzülüyordu. Atlar eğerlenmişti. Her inen miğferini takıp kapatıyordu. Madeni eldivenli ellerine mızrak ve kalkanlarını alıyorlardı. Dörder dörder onbeş sıra oldular. Her birinin ardından ye-

dek silâh taşıyan uşakları vardı. Bunlar efendilerine harpte hafif tedaviler de yaparlardı. Sancaklar açıldı. Zırhlarının üstüne birer beyaz eşarp bağlamışlardı ki, kargaşalıkta birbirlerini kaybetmesinler diye. Son moda harplerin anlıyamıyacağı bir kuvvettiler böylece..

Sokaklarda bağrışmalar devam ediyordu.

— Yaşasın halkı kurtaran Burgonyalılar, gebersin Armanyaklar!

Bazan gök gürültüsüne benzer bir ses:

— Hürriyet! Hürriyet!..

Bütün kiliselerin çanları çalıyor, hattâ Notr Dam'ın demir kapısının önünde toplanmış, kuşanmış olan zırhlılar havadaki bu kükreme seslerini dinliyorlardı. Atlar bile kan kokusu almış. tepinip duruyorlardı.

Bir tahtırevan göründü.

Bir kaç saniye sonra Orlean'ın eşi Valantin matemlere bürünmüş, Armanyak kontuna dayanarak yavaşça ilerliyordu.

Kusi ve Puisiö kontlarının eşlerini takip ediyordu. Arkadan da uşaklar.. Bu manzarayı gören senyörler ürperdiler. Bir cesaret dalgası yayıldı ortalığa. Kalın sesler duyuldu:

— Yaşasın Kral!.. Yaşasın Armanyak! Selâm madam d'Orlean.

Ve hepsi bir ağızdan:

— Gebersin Burgonya..

Valentin tahtırevana yaklaştı. Yanındakilerin muvafakatını alırmış gibi onlara baktı ve:

— Açın tahtırevanın üstünü.. dedi.

Armanyak kontu bu emri vermekle tereddüt ediyordu. Valentin israr etti:

— Bizi görsünler. Tehlikeden bize düşeni kabul ediyoruz.. Bugün beni öldürürlerse ne mutlu bana. Nasıl olsa hiç bir şeyde gözüm yok artık.

Birlik elektriklenmişti:

— Evet, evet.. Yaşasın cesur d'Orlean.

Birkaç saniyede uşaklar tahtırevanın kalın perdelerini kaldırdılar. Valantin açık tahtırevana oturdu. Karşısında sadık dostları madam Kusi ve Puisiö sararmış, fakat cesurdular. Armanyak kontu atına bindi. Uşağı miğferini uzattı. Fakat cesur kont onu reddetti ve bağırdı:

— Biz de açık baş gideceğiz. Görsünler bizi gizlenmiyeceğiz.

Birlik tekrarladı:

— Baş açık, baş açık..

Herkes miğferini çıkarttı, yere attı. Yere düşen madeni sesler ve alevli bakışlar. O zaman Armanyak kontu birliğin başına geçti ve bağırdı:

— Kapıları açın. Köprüyü indirin.

Zincir sesleri birkaç dakika devam etti. Dışardan halkın gürültüsü geliyordu.

Birlik bağırdı:

— Armanyak! Armanyak!..

Tahtırevan ortada olarak ilerlediler. Sokakta çarpışan madeni seslerin içindeydiler. Yolların genişliğine, darlığına göre vaziyet değiştirerek ilerliyorlardı. Kuvvet yolunun üstündeki her şeyi süpürüyordu. Böylece hasma rastlamadan Sen Antuvan sokağına vardılar. Sen Antuvan kapısına gelince Paris'ten çıkacaklardı. Fakat birden Armanyak kontu kılıcını kavaya kaldırıp, "Dikkat!" dedi. Arkadakiler ne olduğunu görmiye çalıştılar. Sokakta müthiş bir kargaşalık vardı. Sopalar havada bağrışıyorlardı:

— Hürriyet! Hürriyet!..

Halk, mert ve cezir halinde itişip kakışıyordu. Bin kişi kadar yolu kesiyordu. Şaşılacak şey, bu kalabalıkta erkek kadar kadın da vardı. Genç, ihtiyar, güzel, çirkin paçavralar içinde ya ölüp, ya hür kalmaya kararlı kadınlar. Kendilerini öne atmışlardı. Beş altı sıra olmuşlardı ve:

— Hürriyet! Hürriyet!..

Diye bağırıyorlardı. Birlik hücuma hazırdı. Kılıçlar havadaydı, kadınları görünce Armanyak kontu, "dur!" emrini verdi. Birlik durdu. Kont söyleniyordu:

— Kadınlar! Kadınlara nasıl hücum edilir?

Bir an halkın sefaletini yakından gördü. Acıdı. Fakat gururu galip geldi:

— Kadınları bırakın geçelim! dedi. Halk küfrediyordu:

— Ne diyor bu herif? Artık sen efendimiz değilsin. Yaşasın Hürriyet, gebersin Armanyaklar!.

Kin bürümüştü yüzleri, gururları kamçıladı:

— İleri! İleri! diye bağrıştılar.

Halk hücum ediyordu.

Kadınlar açıldılar.. Bu açılışta bir pusu sezmişti Armanyaklar. Fakat yanılıyorlardı. Zavallılığı temsil eden kadınların düşüncelerinde bir değişiklik olmuştu. Şimdi şöyle bağırıyorlardı:

— Orlean'ın eşi bu.. Bırakın Orlean'ın eşini geçsin.. O benim kocamı kurtarmıştı.. Benim de oğlumu. Fakirliğimize yardım ederdi o.. Yaşasın Madam d'Orlean.. Halkın meleğine selâm!

Halkın merhameti derebeyinin karısını kurtardı. Yol serbestti. Birlik ilerledi. Önünde açılan insan selini geçti. Fakat iki yüz adım sonra, merhametli kadınlar değil, sağdan soldan kükreyen erkekler vardı. İnsan seli sarmıştı birliği. Döğüş başladı. Kan fışkırıyordu. Armanyak bağırdı:

— İleri! Dört nala İleri!.

Atlar kişnedi, bağrışmalar, silâh sesleri arasında insan selini ezerek Sen Pol sarayını sağda bırakıp doğru Sen Antuvan kapısına hücum etti atlılar. Fakat iki bin Burgonyalı süvari küfrederek onlara saldırdı.

— Yaşasın Fransa Kralı! Yaşasın Burgonya!.

— Yaşasın Kral!.

— Burgonya, Buryonya!.

Bir taraftan beyaz eşarplılar, diğer tarafta kızıl haçlılar.. Gök gürültüsü gibi çarpıştılar madeni sesler. Kırılan kılıçlar, yaralı göğüslerin son çığlıkları, küfürler, vahşi "Geber köpek! Fransa, Fransa!. Burgonya! Burgonya!. Geber işte namussuz!. Kalbini domuzlara!.." yaralılar, ölüler, kin, vahşet.. madenî heykeller gibi birbirlerinin üstüne yuvarlanıyorlar. Kanlar akıyor, halâ boğuşuyorlar. Yaralı atlar kan gölleri içinde ve uzaklarda Paris'in çan sesleri... Yirmiden fazla Armenyak senyörü hareketsiz yatıyor. Uşakların hepsi ölü, Tahtırevan etrafında kırk kişi kadar var. Valentin'e kanlar sıçramış..

Burgonyalılar zaferden çılgına dönmüş..

Armanyak kontu, "İleri! İleri, kapıya!" diye yırtınıyor. Korkusuz Jan, saçları dikilmiş, kükrüyor, "Öldürün! Gebertin kerataları! Bir tek kalmasın! Öldürün hepsini!.."

Burgonyalılardan seslenişler:

— Deri yüzücüler geliyor!.

Evet.. Polifer ve adamları, başlarında Pasavan ve Tanegi ile Grev meydanından Sen Pol sarayına yönelmişler.. Çünkü Rozalis oradaydı.. "Sen Pol Sarayında bulurum onu" diyordu Pasavan. Polifer soğukkanlılıkla, "Siz ölmek istiyorsanız sizi kapıya kadar götürürüm ama ileri gitmem" diyordu.

Yirmişer kişilik gruplar halinde halkın arasından geçtiler. İlerledikçe Polifer'in adamları ona iltihak ediyorlardı. Bunların vazifesi Polifer'in kaçabilmesini temin içindi. Sen Pol Sarayı yakınlarında Armanyaklara rastlayınca Pasavan, Orlean düşesini tanıdı. Armanyak kontunun ne yaptığını anladı. "Madam d'Orlean'ı kurtarmam gerek." diye düşündü. Polifer ve Tanegiyle konuştu. Ve Polifer Sen Antuvan kapısına bir adam yolladı Bütün grup bıçak, yalın kılıç Burgonyalılara saldırdı. Bağırıyorlardı:

— Pasavan Hardi!.. Madam d'Orlean!..

XXVI

SEN POL SARAYI

Bu katliama kabus gibi bakan biri vardı. Lorens d'Ambrum.. Rozalis'in annesi kızını kurtarmak için yola çıkmıştı. Lorens grev meydanında dar ağacını görünce kalakalmıştı. Uzaktan Pasavan'ın kurtuluşunu takip etmişti. Dar ağacına doğru ilerliyordu. Yirmi adım kalmıştı ki, Şeytanlar Pasavan'ı kurtarmışlardı. Ona yaklaşmaya çalıştı. Sent Antuvan sokağına girdi. Her dakika ona:

— Nereye gidiyorsun? Gel Rozalis seni bekliyor!

Diyecekti. Her seferinde dalga onu uzaklaştırıyordu. Varmak istediği insan Rozalis'inin hayatını kurtaracaktı. Lorens Jehan'ın şahsiyetini unutunca Pasavan'ı Ermeninin evinde gördüğünü de unutmuştu. Yalnız eskiler hatırlar olmuştu. Lorens tâ eskilerden yaralı bir kuş gibi Pasavan'ın evine gidip: "Bu temiz, namuslu evde beni kabul eder misin?" dediğini hatırlıyordu. Hardi onu bir ağabey gibi karşılamış ve Rozalis'e bakarak "Kızınız mı? Kitaplardaki melekler kadar güzel." demişti. Şövalyenin aşkı o dakika başlamıştı. Lorens ağlıyordu. Pasavan için kendini feda edecekti. Memnuniyetini ona ispat etmeliydi. Onu evlât gibi seviyordu. Rozalis'le onları kucaklayıp ölmeye razıydı. Bu düşünceler kan kokuları içinde oluyordu. Dövüş devam ediyordu. Pasavan'ı kâh görüp kâh kaybediyordu. Armanyak birliği madenî zırhlarıyla geçiyor, yandan yana iteleniyordu kadın. Derken Armanyaklar Burgonyalılarla kapıştı. O zaman Lorens Sen Antuvan kapısına bakarak:

— Eyvah, Paris'ten kaçarsa bir daha Rozalis'i göremez! diye düşündü..

— Pasavan! Oğlum Pasavan! diye haykırdı. Büyük bir gürültüyle Sen Antuvan kapısı açılıyordu. Armanyakların bir kısmı madam d'Orleanla beraber giderken:

— Zafer! Zafer! diye kükrüyordu Burgonyalılar. Korkusuz Jan Armanyak'ın kaçtığını görünce:

— Bu adam yaşadıkça zaferim tehlikede, diye düşündü ve hiddetle kılıcını kaldırdı:

— Sen Pol Sarayına! İleri.

Bu gururun ve zaferin sesiydi. Sen Pol Sarayına muzaffer olarak gidecek Şarl'ın tacına sahip olacaktı. Etrafındakiler bunu anlamış, elde edecekleri ihsanlardan şimdiden sarhoş, hep bir ağızdan:

— Yaşasın Kral! diye bağırdılar.

O anda Korkusuz Jan Pasavan'ı gördü. Önce şaşkınlığını pek belli etmedi. Fakat kolunu uzatarak:

— Cehennemlik Pasavan!. diye gümbürdedi.

Etrafındakiler anlamamışlar, halâ:

— Saraya! Sen Pol Sarayına! Yaşasın Kral!.

— Yaşasın Burgonya!. diyorlardı.

Kitle istikametini alınca, başta şef adeta o tarafa itiliyordu. Bunların başında Pasavan, Tanegi ve Polifer aynı kargaşalıktaydı.

Hep birden Sen Pol Sarayına girdiler.

Zafer naraları, sabırsızlık naraları devam etti:

— Kiliseye! Kiliseye! Kralın kilisesine!

Hemen vaziyete hakim olmak, zaferleriyle elde ettikleri yerlere hemen sahip çıkmak amacındaydılar. Şeref, para gözlerinde tütüyordu. Kimi kendini Amiral, kimi baş kâtip görüyordu. Bu istahlı kalabalık Korkusuz Jan'ı âdeta mahpus etmişti. Kahkahalar, bağrışmalar, küfürler içinde Allahın ve insanların huzurunda Korkusuz Jan'ı Kral ilân edecekleri kiliseye yöneldiler. Bu patırtıda Burgonyalılar kendilerini sayabilseler iki yüzden fazla olmadıklarını anlarlardı. İki bin olarak yola çıkmışlardı, halbuki şimdi? Gerisi neredeydi? Dövüşerek Paris'in hangi tarafına sürüklenmişlerdi?

Uzaklardan döğüş sesleri geliyordu. Ama o da duyulmaz oldu. Korkusuz Jan o sıra büyük toplantı salonuna giriyordu. Yüz elli adım uzunluğunda bir yerdi burası. En tipte kadifeler ve altınlar içinde Kralın tahtı vardı. Tabiî bu mühim vaziyetlerde VI'ncı Şarl tarafından kullanılırdı.

O günkü acayipliklerin en acayibi bu salona girince oldu. Gelen kitle karmakarışıktı.

Şöyle ki:

Korkusuz Jan ve avenesi Rober, Mailly, Antuvan, Braban (kardeşi), Sir Jakvil, Senyör Şatiyon, Vilin, Adam, Savöz... hepsi iki yüz dedik. Kanlar içinde miğferlerine eğilmişler, yüzleri ateşli üç adım geride Rozalis'i arayan Pasavan, az gerisinde Tanegi ve Polifer elli adamlariyle beraber.. Nihayet bu kadar halk çoluk çocuk. kadın bir hayal içinde gibi. Saraya girmiş ve (Tarih yaptığını) bilmiyen kişiler..

Bütün bunlar karma karışık hayatlarının en mühim dakikalarını yaşıyorlar. Burgonyalılar bağırmağa berdevam:

— Kiliseye! Kiliseye! Yaşasın Kral!

Halk tekrar ediyordu:

— Yaşasın Kral! derken hangi Kraldan bahsettiğinin pek farkında değil..

Kalabalık, birbirini öldürmek istiyenler, hep beraber ilerliyor büyük salonda.. Ortasına vardılar. Tahta giden ikinci yarısı daha boş..

O anda Korkusuz Jan dona kaldı. Etrafındakiler de kalakalmış dinliyorlardı.

Neydi bu ani duruş, neydi bu korku?

Hemen hemen hiç bir şey. Uzaktan gelen borazan sesleri. Otuz kadar borazan. Bunlar VI'ncı Şarl'ın borazanlarıydı. Fakat bu marşı büyük bayram günlerinde tahtına oturacağı zaman çaldırırdı. Taht onu bekler gibiydi.

Korkusuz Jan kılıcını kaldırdı:

— Allah kahretsin, ben...

Sözünü bitiremedi. Tahtın iki tarafındaki büyük kapılar açıldı.

Trajik bir ses:

— Kral geliyor! dedi.

Sağ kapıdan VI'ncı Şarl girip tahtına çıktı. İncili şapkası altında mavi paltosu bütün kıyafetleriyle tamamdı. İzabo sallanarak onu takip ediyordu. Korkudan kuduruyordu. Saray erkânı giyimli kuşamlı tahtın etrafını sardılar. Sol kapıdan Suvuazi bütün askerî erkânla girdi. İkişer yüz kişilik dört birlik. Bazıları kanlar içindeydi. Çünkü saray kapısında Korkusuz Jan'ı içeri alıp, geri kalanları dışarı atmak için savaşmışlardı.

Bu Brankayın'ın eseriydi..

Bu Gringorin'in eseriydi..

Sent Antuvan sokağından saraya gelirken Burgonyalıların iki yüz kadarı Korkusuz Jan'la beraberdi. Halk araya karışmış, gerisi ilerliyememişti. Onlar saray kapılarına geldiklerinde Kral muhafızlariyle karşılaşmışlardı. Bu muhafızlar Şuvazi tarafından toplanmıştı. İşlerin alt üst olduğunu gören Senyörlerin bir çoğu Kral'ın müdafiî olmuşlardı. İzabo'yu göz hapsine aldılar. Tiyatro sahnesi bir saatte tertip edildi. Korkusuz Jan tahta oturmaya geldiğini zannederken bir ucunda alev almış dinamite rastladı.

Kral ve muhafızlarının girişi süresinde Korkusuz Jan az kalsın çıldırıyordu. Şaşkın, ürkmüş kekeledi:

— Yaşıyor.. Şarl yaşıyor!..

Hiddetten titredi. Muharipler'e dönerek bir emir savuracaktı.. Bekleme emri.. Fakat o sırada saraylılardan biri ona yaklaşıp:

— Monsenyör, deli Krala Orlean dükünü öldüren adamı teslim etmek için buradasınız. Konuşun, bunu söyleyin. Sarayın bütün kapıları tutulmuştur. Bu Kraliçenin emridir, konuşun.

Korkusuz Jan mütevellit hisleri olan bir insandı. Kendini bo-

ğulurken bir ip görmüş gibi hissetti. İzabo'ya "anladım!" der gibi baktı ve emri verdi:

— Bu adamı yakalayıp Kralın karşısına çıkartın. Yaşasın Kral! dedi.

Burgonyalılar manevrayı anlamışlardı:

— Yaşasın Kral! diye bağırdılar.

Pasavanı Kralın önüne sürüklediler. Korkusuz Jan'ın zihni karma karışıktı. O da ilerledi. VI. Şarl ayağa kalktı. O da anlamış mıydı? Kimbilir belki, bunu hiç bir kimse anlıyamadı.. Tahtın arkasında duran Jaknin ve Brankayın'a baktı. Birincisi devler gibi sakin, ikincisi korkaklığı gizleme çabasında söyleniyordu:

— Sir, içmek istiyorum. Hayatımda bu kadar boğazım kurumamıştı.

Memleket, Kraliyet birçok insanın hayatı mevzubahis olduğu sırada Kral cevap verdi:

— İçeceksin muhterem peder. Kan, yahut şarap.. Ama içeceksin! deyip Korkusuz Jan'a döndü ve neşeyle:

— Demek böyle sevgili kuzenim, getirdiğiniz bu adam şehrimizi alt üst etmiş, siz de onu yakalayıp getirdiniz. Tabiî hayatınız pahasına!.

Büyük bir sessizlik oldu. Korkusuz Jan:

— Evet sir.. diyebildi.

Pasavan sükûnetle gülümsüyor, kıpırdamıyordu.

— Demek cani bu adam?

— Sevgili kardeşiniz Orlean dükünü öldüren adam..

Kral başını salladı. Brankayın küfretti. Gringorir aksırdı. Tanegi hiddetle kıpırdadı. Korkusuz Jan sesini kuvvetlendirmeğe çalışarak:

— Canî! dedi.

Sessizlik ağırlaştı. O ara soğuk bir ses duyuldu:

— Burgonyalı Jan, siz yalan söylüyorsunuz.

Korkusuz Jan'ın ürkmesi beynini sedeledi. Sesin geldiği tarafa baktı. Mukadderatından kaçamıyan bir adam hali vardı onda, ve şöyle mırıldandı:

— Hortlak!

Bütün bakışlar Lorense dikilmişti.

Yolunun üstündekiler geri çekildiler. O ilerledi:

— Kim bu kadın? diye sordu Kral.

Pasavan cevap verdi:

— Sir bu kadın hakkı temsil ediyor, dinleyin onu.

Yaşanan durum alışagelenlerin o kadar dışındaydı ki, Fransa Kralı mahkûmun bu konuşmasına şaşmadı..

Korkusuz Jan geriliyordu. Adamlarından birine çarptı. Saçları

dikleşmiş, hortlağın yaklaşmasını bekledi. Kâbus içindeydi. Çıldırıyordu. Lorans onun yanında durdu ve:

— Burgonyalı Jan, Orlean dükünü kim öldürdüğünü siz pek alâ biliyorsunuz, söyleyin..

Korkusuz Jan etrafına bakındı ve kekeledi:

— Pasavan'dır.

Lorans göğsündeki parşömeni çıkardı, açtı ve:

— Korkusuz Jan yalan söylüyorsunuz, hakikati söylemeniz gerekiyor..

— Hayır hortlak! çekil karşımdan..

— Mücrimin ismini söyle, diye israr etti Lorans.

— İstemiyorum, derken çırpınıyordu Jan.

— Öyleyse bu parşömende yazılanları okuyacağım size, dinleyin. Diyerek Jan'ın duyabileceği bir sesle evlilik mukavelesini okumaya başladı.. Bunu dinlerken Burgonya dükü iki büklüm oldu, terler dökdü. Yalvardı..

Lorans kâğıdı büküp koynuna soktu ve:

— Burgonyalı Jan, bunu yüksek sesle okumamı ister misiniz? diye sordu.

— Affet Lorens.. Seni severim, affet.

— Peki, okumam ama siz Krala kardeşini öldüreni söyleyin.

Korkusuz Jan Krala döndü, herhalde çıldırmıştı. Bir kuyuya düştüğünü hissediyordu, mırıldandı:

— Sir, kardeşinizi öldüren..

— Haydi, söyle artık, diye bağırdı Kral..

— Benim..

— Siz mi?

— Evet ben..

Bir sessizlikten sonra ortalık karıştı, Kralın emri duyuldu:

— Yakalayın onu, yakalayın Burgonya dükünü..

Suvazi bağırıyordu:

— Kılıcınızı teslim edin dük.

Fakat Korkusuz Jan'ın etrafını askerler sarmıştı. Dövüşerek salondan sarayın bahçesine çıktılar.

....

Nasıl oldu da Korkusuz Jan suçluluğunu itiraf etti. Tarihin izah edemediği haleti ruhiyeyi biz izah etmeye çalıştık. Korkusuz Jan'ın saraydan çıkarılışı da bir muamma. Sen Pol sarayında iki yüz Burgonyalıların iyi döğüştüklerini anlatırlar. Yirmi dakika sürmüş bu mücadele derler. Elli Burgonyalı toz yutmuş. Gerisi döğüşe devam ederken kapı birden açılmış, hep birden sevinçle bağrışmışlar ve kapıya hücum ederek Sent Antuvan sokağına kaçmışlar. On dakika sonra Burgonyalı Jan ve taraftarları Dijina doğru gidiyorlardı.

İki bin Burgonyalı takip ediyordu onu. Korkusuz Jan günlerce at üstünde kaldı. Hep arkasına bakıyordu. Giderken de söyleniyordu:

— Hortlak! Hortlak! Bizi takip ediyor mu acaba? Acaba Sen Pol sarayının kapılarını kim açmıştı?

Anlattıklarına göre Burgonyalıların en ümitsiz bir anında dev cüsseli bir adam, şeytan gibi döğüşen bir genç hayal gibi bir kadına muhafızlık ediyorlardı. Bu üç şahsın saray kapılarını açtığı tevatür edilir.

Anlatıldığına göre Korkusuz Jan kapıdan çıkarken muhafızlardan birine hücum etmiş ama kanlar içinde bir adam onu yakalayıp:

— Bırakın beyi bırakın geçsin, demiş.

— Caniyi neden bırakacak mışım?

— Bırakın, çünkü o Rozalis'in babasıdır..

....

Hikâyemiz burada bitiyor. Hassas kalpler için şunu ilâve edelim.. Şeytano'nun ilmi ölümü yendi. Üç ay sonra güzel Rozalis Pasavan'la kilisede evlendi. Saadetten gençleşen Lorens bu düğünde bulundu. Tanegi ve Brankayın Korkusuz Jan'ın kaçmasına neden yardım ettiklerini bir türlü anlıyamadılar.

Okuyucularımız, Bavyeralı İzabo, VI'ncı Şarl ve Korkusuz Jan'ın ne olduklarını tarih kitaplarından bilirler.

— S O N —

MACERA ROMANLARI SERİSİ No. 17

Fiatı 5 Lira